

Lębork,
2012

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim na lata 2012 - 2020

SPIS TREŚCI

I. Wstęp.....	3
II. Metodologia opracowania dokumentu.....	4
III. Charakterystyka powiatu łębarskiego.....	7
III.1. Położenie geograficzne, struktura i powierzchnia.....	7
III.2. Gospodarka.....	8
III.3. Demografia.....	10
III.4. Rozwój powiatu łębarskiego.....	14
IV. Problemy społeczne w powiecie łębarskim.....	16
IV.1. Ubóstwo.....	19
IV.2. Bezrobocie.....	26
IV.3. Niepełnosprawność.....	37
IV.4. Rodziny niepełne, sieroctwo i wielodzietność.....	46
IV.5. Pozostałe problemy społeczne.....	49
V. Obszar pomocy społecznej w powiecie łębarskim.....	64
5.1. Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej.....	65
5.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.....	65
5.3. Rodzinne formy pieczy zastępczej.....	69
5.4. Placówki opiekuńczo - wychowawcze.....	75
5.5. Domy pomocy społecznej.....	77
5.6. Ośrodki pomocy społecznej.....	78
5.7. Organizacje pozarządowe.....	79
5.8. Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku.....	82
5.9. Edukacja.....	86
VI. Diagnoza sytuacji społecznej w powiecie łębarskim - analiza SWOT/TOWS.....	90
VI.1. Określenie mocnych/słabych stron, szans/zagrożeń oraz ich wartościowanie.....	90
VI.2. Wybór strategii w oparciu o analizę TOWS.....	96
VI.3. Wskazanie priorytetów polityki społecznej.....	98
VII. Prognoza zmian sytuacji społecznej w powiecie łębarskim.....	100
VIII. Wizja, Misja.....	103
IX. Cele projektowanych zmian.....	104
IX.1. Cele strategiczne.....	104
IX.2. Cele operacyjne.....	104
IX.3. Kierunki i wskaźniki realizacji działań.....	105
X. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	112
XI. Monitoring i ewaluacja strategii.....	114
WYKAZY - tabel, wykresów.....	115

I. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim na lata 2012 – 2020 została opracowana na podstawie art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. z 2009 roku, Dz. U. Nr 175 poz. 1362, z późn. zm.), zgodnie z którą do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy opracowanie dokumentu. Natomiast art. 16b ustawy wskazuje co winno się zawrzeć w strategii, i jest to:

- diagnoza sytuacji społecznej;
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera wszystkie niezbędne elementy właściwe dla tego typu strategii i stanowi podstawę do podejmowania działań, mających na celu wywołanie pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej. Strategia jest koncepcją systemowego działania, polegającego na formułowaniu wizji, misji oraz długookresowych celów strategicznych i operacyjnych, a także kierunków działań w obszarze polityki społecznej, określeniu zasobów i niezbędnych środków do realizacji tych celów. Strategia jest dokumentem zapewniającym rozwój powiatu lęborskiego w zakresie polityki społecznej.

Celem strategii jest rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w powiecie lęborskim oraz planowanie i realizacja wyznaczonych zadań w zakresie polityki społecznej. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, rodziny jak i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych form pomocy wymaga systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie powiatu sporządzona została na podstawie danych będących w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku oraz gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu.

Strategia opracowana dla struktury powiatowej jest dokumentem odnoszącym się w swych zapisach do zadań i możliwości realizacyjnych samorządu powiatowego, musi jednak brać pod uwagę przesłanki wynikające z działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej szczebla gminnego. Stąd w porównaniu ze strategiami gminnymi dokument powiatowy sygnalizuje występujące w poszczególnych gminach problemy społeczne, projektuje rozwiązania systemowe pozostające w zasięgu kompetencji samorządu powiatowego. Przygotowany dokument ma służyć racjonalizacji lokalnej polityki społecznej oraz wskazywać obszary, które w powinny stać się przedmiotem troski władz samorządowych powiatu. Stosowanie zapisów strategii umożliwi zaplanowanie rozwoju wybranych obszarów polityki społecznej oraz podejmowanie innych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu.

Powiatowa Strategia w określonych celach strategicznych polityki społecznej opiera się na istniejącym już lokalnym systemie pomocy społecznej. Zakłada rozwój pomocy społecznej i wskazuje na konieczność budowania zintegrowanego systemu wsparcia dla grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Przedstawione kierunki działań wpisują się w sformułowaną w strategii misję i wizję. Poparte są one analizą sfer pomocy społecznej, w tym dotyczących rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizacja strategii ma zapewnić szerokie wsparcie wymienionym grupom społecznym, co przyczyni się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego, poprawi poziom świadczonych usług społecznych, a tym samym podniesie jakość życia mieszkańców powiatu.

II. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim na lata 2012 – 2020 opracowano na podstawie:

- analizy aktów prawnych obowiązujących w dziedzinie polityki społecznej (stan na 31.10.2012 roku w odniesieniu do stanu prawnego w 2011 roku);
- analizy źródeł wewnętrznych – sprawozdań, informacji, opracowań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku za lata 2006 – 2012 (stan na dzień 31.10.2012 roku);
- analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących sytuacji społecznej i demograficznej powiatu łębskiego;
- analizy danych Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego o stanie pomocy społecznej Województwa Pomorskiego z lat 2009 - 2011;
- analizy danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębskiego w zakresie problemów społecznych za lata 2009 – 2011;
- analizy danych otrzymanych z Policji w zakresie problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu łębskiego w okresie 2008 – 2010;
- analizy badań ankietowych przeprowadzonych wśród przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, podmiotów działających w obszarach polityki społecznej, organizacji pozarządowych nt. diagnozy problemów społecznych w powiecie łębskim;
- analizy wniosków uczestników przeprowadzonych dwóch debat strategicznych poświęconych odpowiednio: I debata - diagnozie problemów społecznych w powiecie łębskim oraz podsumowaniu realizacji dotąd obowiązującej strategii z lat 2005-2012, II debata - doborze celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań w zakresie polityki społecznej powiatu łębskiego.

Do opracowania dokumentu wykorzystano metody planowania strategicznego polegające na:

- analizie strategicznej, ocenie i definiowaniu problemów społecznych w powiecie łębskim,
- diagnozie sytuacji społecznej powiatu łębskiego - analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych (analiza SWOT), oraz wartościowania wskazanych czynników celem wskazania podejścia strategicznego (analiza TOWS);
- określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań,
- określeniu zasad wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii.

Sporządzanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim na lata 2012 – 2020 odbywało się w 8 etapach:

1. Etap 1 – powołanie zarządzeniem Nr 6 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku z dnia 14 maja 2012 roku Zespołu ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim na lata 2012 – 2020, w którego skład weszło czterech pracowników jednostki.
2. Etap 2 – gromadzenie, analiza i weryfikacja danych statystycznych dotyczących polityki społecznej powiatu łębskiego, stanowiące wyjściową sytuację zastanej, realizowane przez w/w zespół ds. opracowania strategii. Wzięto tu pod uwagę głównie demografię z danych GUS, stan i strukturę bezrobocia według danych PUP w Łęborku, strukturę pomocy społecznej na podstawie dokumentów źródłowych PCPR w Łęborku oraz uzyskane informacje z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębskiego. Dzięki współpracy z tymi jednostkami pozyskano dane z obowiązującego systemu informatycznego POMOST w zakresie występujących problemów społecznych jako przyczyn udzielania pomocy ich klientom – mieszkańcom poszczególnych gmin powiatu

łębarskiego. Dodatkowo, celem dokonania weryfikacji uzyskanych zestawień, przeprowadzono badania ankietowe nt. najważniejszych problemów społecznych występujących w powiecie łębarskim.

3. Etap 3 – I debata strategiczna, która odbyła się 12 czerwca 2012 roku, z udziałem lokalnych ekspertów obszarów pomocy społecznej w powiecie łębarskim. Spotkanie to poświęcono diagnozie problemów społecznych. Po przedstawieniu wyników prac zrealizowanych w w/w drugim etapie sporządzania strategii, uczestnicy debaty dokonali diagnozy sytuacji społecznej w powiecie łębarskim pracując na zasadzie warsztatowej z wykorzystaniem analizy SWOT oraz elementów analizy TOWS. W celu podsumowania dotychczas obowiązującej strategii, uczestnicy dokonali także oceny dotąd realizowanych celów strategicznych i kierunków działań w zakresie polityki społecznej powiatu. Sporządzone tu, indywidualnie i w zespołach, materiały, stały się podstawą do przygotowania tych rozdziałów strategii, które dotyczą opisu stanu obszarów pomocy społecznej, problemów społecznych oraz diagnozy funkcjonowania pomocy społecznej powiatu łębarskiego, diagnozy sytuacji społecznej.
4. Etap 4 – powołanie zarządzeniem Nr 20/2012 Starosty Łębarskiego z dnia 10 września 2012 roku - Zespołu koordynującego do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębarskim na lata 2012 - 2020. Zespół składał się z 30 osób - lokalnych ekspertów obszarów pomocy społecznej, którzy bezpośrednio zaangażowali się w budowanie powiatowej strategii. Byli to przedstawiciele:
 - Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Łęborku,
 - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku,
 - Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęborku,
 - Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łebie,
 - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Łębarskiej,
 - Ośrodka Pomocy Społecznej w Cewicach,
 - Ośrodka Pomocy Społecznej w Wicku,
 - Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku,
 - Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Łęborku,
 - Placówki Wielofunkcyjnej Nr 2 „Dom w Ogrodzie” w Łęborku,
 - Domu Pomocy Społecznej Nr 1 w Łęborku,
 - Domu Pomocy Społecznej Nr 2 w Łęborku,
 - Komendy Powiatowej Policji w Łęborku,
 - Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łęborku,
 - Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łebie,
 - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cewicach,
 - Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łęborku,
 - Referatu Programów Pomocowych Starostwa Powiatowego w Łęborku,
 - Urzędu Gminy Nowa Wieś Łębarska,
 - Zespołu Interdyscyplinarnego w Łęborku,
 - Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Łęborku,
 - Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Łęborku,
 - Zespołu Szkół Mechaniczno-Informatycznych w Łęborku,
 - Zespołu Szkół w Wicku,
 - Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Jesteśmy Razem” w Łęborku,
 - Polskiego Związku Niewidomych – Koło Powiatowe w Łęborku,
 - Łębarskiego Katolickiego Stowarzyszenia Osób Specjalnej Troski „Iskierka Nadziei”,
 - Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków w Łęborku,
 - Klubu Demokratycznej Unii Kobiet w Łęborku,
 - Stowarzyszenia Kobiet po Mastektomii „Amazonka” w Łęborku.

5. Etap 5 – opracowanie części diagnostycznej strategii, tj. poświęconej takim zagadnieniom jak: charakterystyka powiatu pod kątem elementów istotnych dla polityki społecznej, definiowanie problemów społecznych w powiecie łębarskim według hierarchii natężenia ich występowania, opis obszaru pomocy społecznej, przez wskazanie funkcjonujących jednostek i podmiotów realizujących zadania na rzecz mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym bądź marginalizacją oraz przedstawieniu diagnozy sytuacji społecznej w powiecie łębarskim w oparciu o przygotowaną na I debacie strategicznej analizie SWOT/TOWS.
6. Etap 6 – II debata strategiczna, która odbyła się 29 października 2012 roku, z udziałem lokalnych ekspertów obszarów pomocy społecznej w powiecie łębarskim. Podczas tego spotkania obecni byli przedstawiciele jednostek organizacyjnych samorządu powiatowego i gminnego oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym wskazani w w/w zarządzeniu Starosty Łębarskiego. Dokonano tu omówienia, weryfikacji oraz wskazania celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań zawartych w niniejszej strategii w odniesieniu do prognozy zmian sytuacji społecznej powiatu łębarskiego.
7. Etap 7 – przygotowanie części programowej strategii, tj. rozdziałów strategii opartych na materiałach uzyskanych podczas prac II debaty strategicznej, tj. prognozy zmian sytuacji społecznej powiatu łębarskiego, długoterminowych celów strategicznych, szczegółowych celów operacyjnych oraz kierunków działań przyjętych do realizacji w niniejszej strategii.
8. Etap 8 – konsultacje społeczne – przyjęto w opracowaniu strategii dwa modele konsultacji - pierwszy, polegający na udziale w pracach nad strategią możliwie szerokiego grona osób zaangażowanych w realizację zadań na rzecz polityki społecznej w powiecie łębarskim, realizowany przez przekazanie informacji o budowaniu dokumentu oraz zaproszenie na debaty strategiczne kilkudziesięciu takich osób, - drugi, polegający na udostępnieniu opracowanej strategii, zarówno lokalnym ekspertom polityki społecznej, przez przesłanie jej pocztą elektroniczną, jak również wszystkim mieszkańcom powiatu łębarskiego, przez umieszczenie jej na stronie internetowej powiatu łębarskiego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku, ze skazaniem możliwości weryfikacji i wnoszenia uwag do dokumentu.

Przyjęta w/w metodyka pracy nad dokumentem pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji. Należy podkreślić aktywny udział wielu instytucji powiatu w jego powstawaniu. Czynne uczestnictwo mieszkańców i instytucji w tworzeniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębarskim na lata 2012 – 2020, pozwala mówić o jej społecznym, partycypacyjnym charakterze.

III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU LĘBORSKIEGO

Powiat lęborski jest jednostką samorządu terytorialnego, utworzoną w 1999 roku na podstawie ustawy z 24 lipca 1998 roku o wprowadzeniu trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. nr 96 poz. 603, z późn. zm.).

III.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, STRUKTURA I POWIERZCHNIA

Powiat lęborski jest jednym z 16 powiatów województwa pomorskiego. Położony jest w północno - zachodniej części województwa. Od północy sięga do morza, od południa graniczy z powiatem bytowskim, od wschodu z powiatem wejherowskim, a od zachodu z powiatem słupskim. W skład powiatu wchodzi dwa miasta: Lębork i Łeba oraz trzy gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska i Wicko. Pod względem powierzchni powiat lęborski jest jednym z mniejszych w naszym województwie. Jego powierzchnia stanowi 3,9% całej powierzchni województwa pomorskiego. Zasięg powierzchni obejmuje 706 km², w tym: gmina Nowa Wieś Lęborska - 270 km², gmina Wicko - 215 km², gmina Cewice - 188 km², miasto Lębork - 18 km², oraz miasto Łeba - 15 km².

Powiat ma wydłużony kształt o długości 47 km w kierunku północ - południe i zmiennej szerokości w kierunku wschód - zachód, wynoszącej 10 - 22 km. Miasto Lębork, które jest stolicą administracyjną powiatu oraz głównym ośrodkiem usługowym, gospodarczym i kulturalnym ma niemalże centralnie położone. Taka lokalizacja sprzyja lepszej dostępności do usług rangi powiatowej oraz do miejsc pracy, których znajduje się tu najwięcej. Łeba - to drugie miasto powiatu, położone w północnej części powiatu nad brzegiem morza.

WYKRES 1. MAPA POWIATU LĘBORSKIEGO

Źródło: www.gminy.pl.

W strukturze użytkowania gruntów powiatu lęborskiego największy udział w powierzchni mają: użytki rolne – 47,93%; grunty leśne zadrzewione i zakrzewione 41,10%; następnie grunty zabudowane i zurbanizowane - 4,54%; grunty pod wodami - 3,87%; użytki ekologiczne – 0,04%; nieużytki – 1,84% oraz tereny różne 0,67%.¹

Powiat lęborski jest jednym z najbardziej malowniczych regionów województwa pomorskiego. Jego północną granicę stanowi linia brzegowa Bałtyku, południową – północne krańce Pojezierza Bałtyckiego. Jest to obszar bogaty w jeziora, bagna i lasy, dzikie, niezmienione gospodarką człowieka zakątki, malownicze miejsca i interesujące formy krajobrazu. W pobliżu Łeby znajduje się Słowiński Park Narodowy, uznany przez UNESCO Światowym Rezerwatem Biosfery. Dla walorów turystycznych znaczenie mają, panujące tu warunki zdrowotne, tj. zwiększona zawartość niektórych składników chemicznych np. jodu, w powietrzu, wodzie i roślinności.

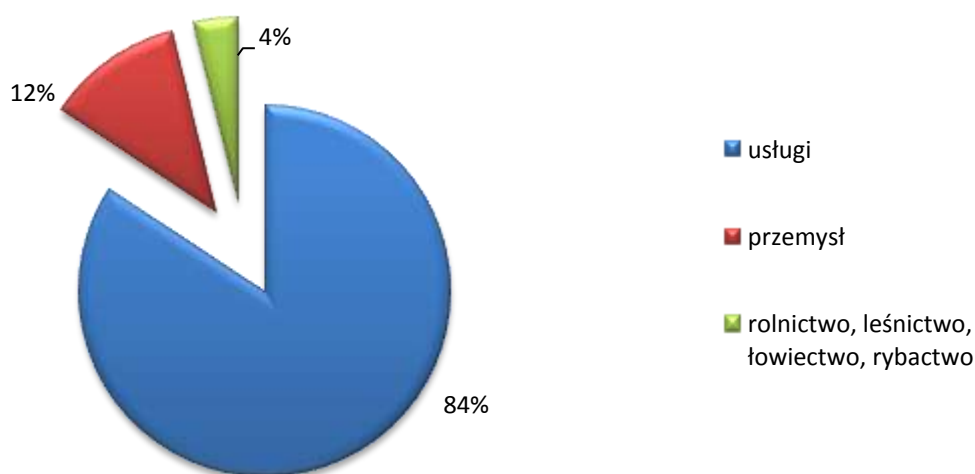
III.2. GOSPODARKA

Podstawowymi dziedzinami gospodarki powiatu lęborskiego jest: rolnictwo, przemysł spożywczy, drzewny, materiałów budowlanych, oraz gospodarka morska i turystyka.

W powiecie lęborskim na dzień 31.12.2010 r. było zarejestrowanych 8.343 podmiotów gospodarczych - najwięcej w: mieście Lębork – 4.667 firm; mieście Łeba – 1.455 oraz gminie Nowa Wieś Lęborska – 1.098. Najmniej w gminach: Wicko – 672 podmioty i Cewice – 451 podmiotów. Większość zarejestrowanych podmiotów prowadzi działalność usługową – 5.617 firmy i przemysłową – 795. Z kolei 253 przedsiębiorstwa specjalizują się w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.²

Zatem 84% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w powiecie lęborskim stanowi sektor usługowy, 12% działa w przemyśle i budownictwie, z kolei 4% reprezentuje dział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa.

WYKRES 2. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POWIECIE LĘBORSKIM ZE WZGLĘDU NA DZIEDZINĘ DZIAŁALNOŚCI (STAN NA DZIEŃ 31.12.2010 R.)

Źródło: GUS, Województwo pomorskie 2010. Podregiony, Powiaty, Gminy.

¹ www.urzad.pomorskie.eu

² Źródło: GUS 2011 r.

Wśród prowadzących działalność usługową dominują podmioty zajmujące się handlem i naprawą pojazdów samochodowych – 2.208 firm, zakwaterowaniem i gastronomią – 1.181, budownictwem – 1.123, obsługą rynku nieruchomości – 530, transportem i gospodarką magazynową – 416, działalnością finansową i ubezpieczeniową – 159.³

Struktura podmiotów gospodarczych, ze względu na rodzaj prowadzonej działalności w poszczególnych gminach powiatu lęborskiego jest zróżnicowana. W Lęborku skoncentrowany jest przemysł i budownictwo, w Łebie dominuje działalność turystyczna, natomiast gminy wiejskie mają charakter rolniczy. Ze względu na dostęp do morza powiat lęborski posiada potencjał sektora turystycznego. Szczególna koncentracja usług turystycznych występuje w Łebie, która jest znanym w całej Polsce nadmorskim kurortem. Miasto to prawie nie posiada przemysłu. Funkcjonuje port i funkcjonują związane z nim małe wędzarnie i przetwórnice ryb. W Łebie istnieją także możliwości uprawiania sportów wodnych takich jak: windsurfing, żeglarsstwo czy wędkarstwo. W sektorze przemysłowym występuje m.in. przemysł spożywczy, drzewny i materiałów budowlanych, jak również maszynowy, elektrotechniczny, farmaceutyczny. Rozwój tych branż sprzyja powstawaniu małych i średnich przedsiębiorstw.

Dane GUS pokazują, że wśród firm działających na terenie naszego powiatu dominują te, które zatrudniają do 9 pracowników – 7.731 takich podmiotów. Firm zatrudniających od 10 do 49 osób na koniec 2010 roku było 219. Podmiotów gospodarczych z załogą pracowniczą od 50 do 249 osób – 56. Dużych firm, w których zatrudnionych jest powyżej 250 pracowników było tylko 8.

TABELA 1. STRUKTURA GOSPODARCZA POWIATU LĘBORSKIEGO Z PODZIAŁEM NA SEKTORY W LATACH 2007 – 2010

Typ przedsiębiorstwa	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Sektor		Z liczby ogółem				
		Publiczny ogółem	Prywatny ogółem	Os. fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółki handlowe z kapitałem obcym	Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne
Rok								
2007	8014	374	7640	6330	276	84	33	135
2008	8174	361	7813	6470	284	87	33	143
2009	8117	357	7760	6402	284	83	32	149
2010	8343	357	7986	6579	298	84	32	154

Źródło: GUS, Województwo pomorskie 2010. Podregiony, Powiaty, Gminy.

Z powyższej tabeli wynika, iż w naszym powiecie z roku na rok rośnie liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W roku 2010 sektor prywatny stanowił 96% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w powiecie lęborskim. Natomiast najwięcej firm z udziałem kapitału zagranicznego jest tych z wkładem austriackim, holenderskim i szwedzkim.

³ Tamże

Do firm liczących się ze względu na wartość produkcji i pozycję na rynku poza powiatem lęborskim należą:

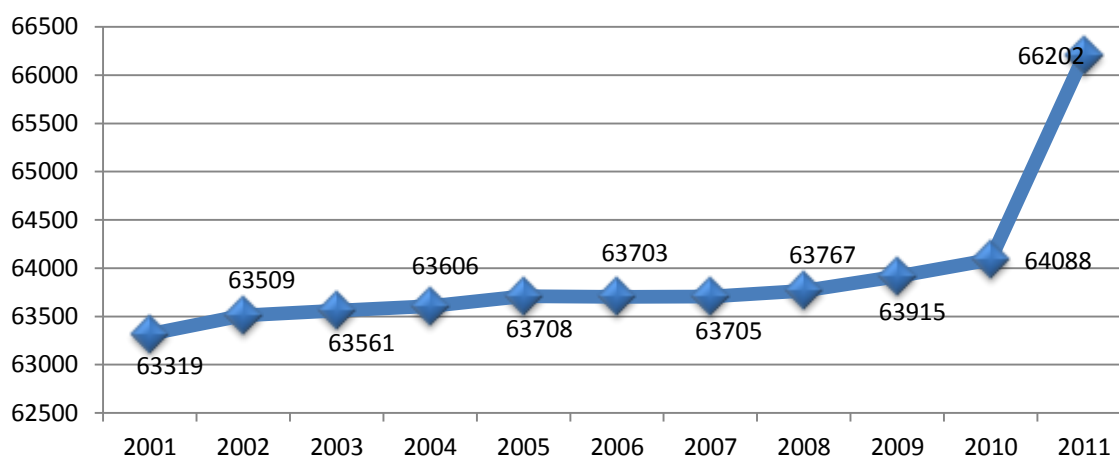
- firma Farm Frites Poland S.A. – przemysł spożywczy;
- zakłady: AMG; Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe Mimal, Project, Przedsiębiorstwo Zagraniczne Robex, Numafa Polska sp. z o.o., Spomel – Spółdzielnia Pracy, Stagal, ZWAE – działające w przemyśle maszynowym, metalowym i elektrotechnicznym;
- firmy branży budowlanej i drzewnej: PPD Poltarex oraz zakłady Wienerberger Cegielnie Lębork, Remix;
- zakłady usługowo – produkcyjne: METAL-ROM i Bo-Plast;
- Profarm - zajmujący się produkcją farmaceutyczno-kosmetyczną.⁴

Rolnictwo odgrywa duże znaczenie w gospodarce powiatu lęborskiego. Użytki rolne stanowią niespełna 50% powierzchni naszego powiatu. Do podstawowych upraw należą: zboża, ziemniaki, rzepak i rośliny pastewne. Ze względu na słabe warunki glebowe głównym kierunkiem rolnictwa jest hodowla i związana z nią gospodarka roślinna. Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi ponad 20h.⁵

III.3. DEMOGRAFIA

Powiat lęborski zamieszkuje 66.202 mieszkańców (wg stanu na dzień 31.12.2012 r.). Pod względem liczby ludności jest on jednym z najmniejszych w województwie pomorskim. Mieszkańcy naszego powiatu stanowią 2,9% ogółu mieszkańców województwa. Poziom zaludnienia wynosi 91 osób/km².

WYKRES 3. LICZBA MIESZKAŃCÓW POWIATU LĘBORSKIEGO W LATACH 2001-2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS w latach 2001-2012.

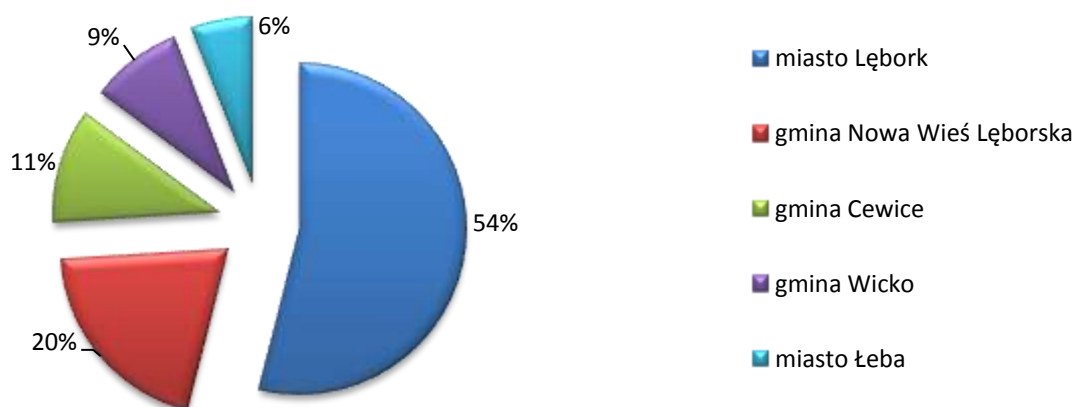
W powiecie lęborskim obserwujemy ciągły wzrost ludności. Najwyższy przyrost nastąpił na przełomie lat 2010-2011, wtedy w porównaniu do roku poprzedniego przybyło 2.214 mieszkańców.

⁴ Źródło: Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej Powiatu Lęborskiego na lata 2007 – 2015, Aktualizacja 29 grudnia 2011 roku, str. 13

⁵ Źródło: www.infoeko.pomorskie.pl

Jeśli przeanalizujemy liczbę ludności to najczęściej osób zamieszkuje miasto Łębork – 35.707 osób oraz gminę Nowa Wieś Łębarska – 13.295. Najmniej liczna jest gmina Cewice – 7.371 mieszkańców, gmina Wicko – 5.940 oraz miasto Łeba – 3.889.

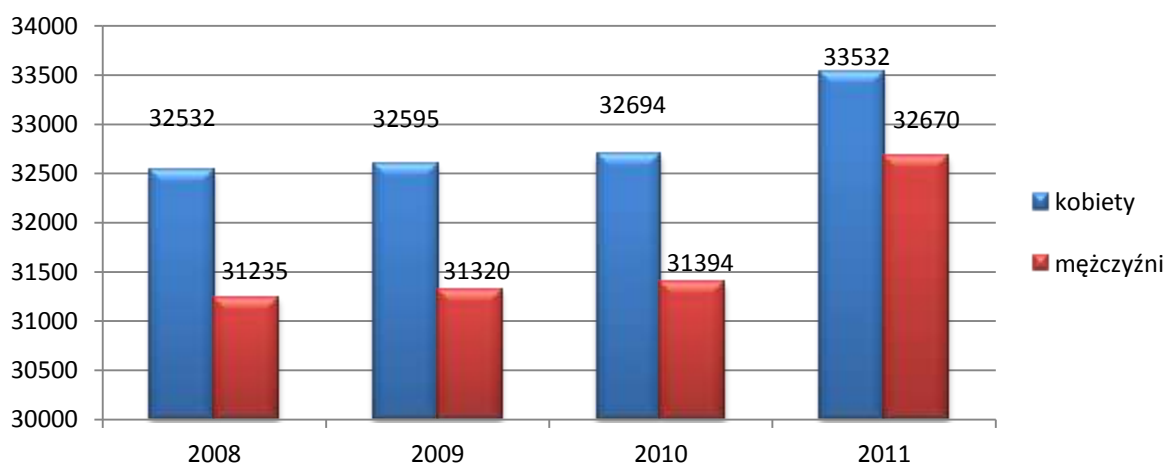
WYKRES 4. STRUKTURA LUDNOŚCI W GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO (STAN NA 31.12.2011R.)

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS 2012 r.

Zgodnie z tendencją ogólnokrajową, w powiecie łębarskim, notuje się przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Od roku 2008 stanowią one niezmiennie 51% ludności powiatu.

WYKRES 5. STAN LUDNOŚCI POWIATU ŁĘBORSKIEGO Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI W LATACH 2008-2011

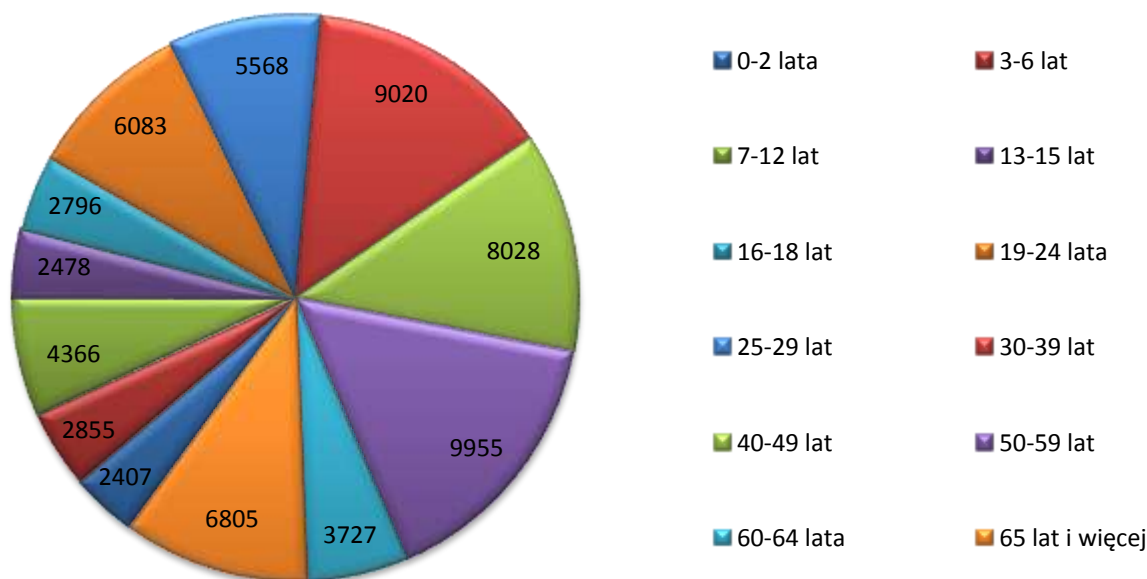

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS w latach 2008-2011.

Jeśli zaś chodzi o współczynnik feminizacji, czyli liczbę kobiet na 100 mężczyzn, powiat łębarski cechują nieznaczne wahania. W latach 2008-2010 wskaźnik ten wynosił – 104, z kolei w roku ubiegłym – 103.

Poniższy wykres przedstawia podział mieszkańców powiatu według poszczególnych przedziałów wiekowych.

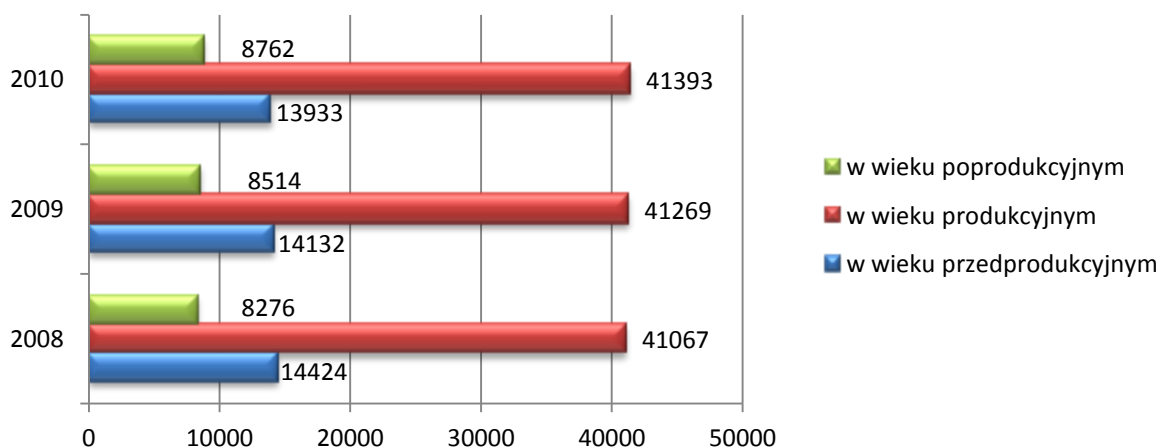
WYKRES 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM NA DZIEŃ 31.12.2010 ROKU

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS, Województwo pomorskie 2010. Podregiony, Powiaty, Gminy.

Jeżeli pogrupujemy ludność powiatu łębskiego według ekonomicznych grup wiekowych to zauważymy, że jesteśmy młodym społeczeństwem - najwięcej mieszkańców znajduje się w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym.

WYKRES 7. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008-2010

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS, Województwo pomorskie 2010. Podregiony, Powiaty, Gminy.

Liczba osób w wieku produkcyjnym stale zwiększa się z 41.067 osób w 2008 roku do 41.393 mieszkańców w 2010 roku. Taką samą tendencję widzimy wśród ludności w wieku poprodukcyjnym - z 8.276 osób w 2008 roku do 8.762 osób w roku 2010. Z kolei liczba dzieci i młodzieży z roku na rok spada - z 14.424 małoletnich mieszkańców w roku 2008 do 13.933 młodych mieszkańców w roku 2010.

TABELA 2. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW WEDŁUG GMIN W POWIECIE ŁĘBORSKIM
(STAN NA 31.12.2010 ROKU)

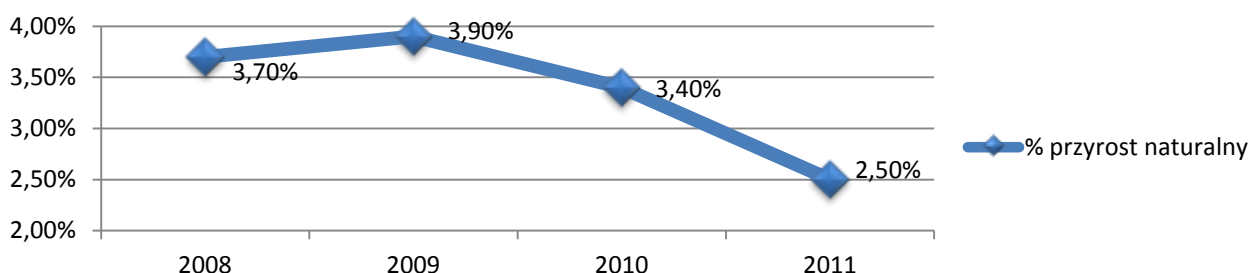
Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny	%	Wiek produkcyjny	%	Wiek poprodukcyjny	%
Łębork	6998	20%	22253	64%	5330	16%
Łeba	653	18%	2457	65%	643	17%
Cewice	1794	25%	4564	65%	705	10%
Nowa Wieś Łębarska	3093	24%	8383	65%	1422	11%
Wicko	1395	24%	3736	65%	662	11%

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS, Województwo pomorskie 2010. Podregiony, Powiaty, Gminy.

W powiecie łębarskim odsetek osób w wieku produkcyjnym w każdej z gmin jest zbliżony i wynosi w mieście Łębork 64%, a w pozostałych gminach 65% ludności. Odsetek dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat wynosi od 18% w mieście Łeba do 25% w gminie Cewice. Natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym od 10% w gminie Cewice do 17% w mieście Łeba. Na podstawie danych można wywnioskować, że Cewice, Nowa Wieś Łębarska i Wicko są gminami o zdecydowanie najwyższym udziale dzieci i młodzieży. Z kolei w gminach miejskich mieszka najwięcej osób starszych.

Wskaźnik przyrostu naturalnego w naszym powiecie w poszczególnych latach wyglądał następująco: w 2008 roku wyniósł 3,7%, w 2009 roku wzrósł do 3,9%, w 2010 roku spadł do 3,4%, zaś w roku ubiegłym odnotowano najdynamiczniejszy spadek do 2,5%.

WYKRES 8. PRZYROST NATURALNY W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008 – 2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS.

Dane zebrane w poniższej tabeli wskazują, że w każdej z gmin powiatu łębarskiego występuje dodatni przyrost naturalny, w tym: najwyższy notuje gmina Nowa Wieś Łębarska, a najniższy miasto Łeba.

TABELA 3. PRZYROST NATURALNY W GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2010 ROKU

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
Łębork	232	400	353	47
Łeba	20	41	37	4
Cewice	52	98	59	39
Nowa Wieś Łębarska	88	182	78	104
Wicko	44	71	47	24
Ogółem w powiecie łębarskim	436	792	574	218

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS, Województwo pomorskie 2010. Podregiony, Powiaty, Gminy.

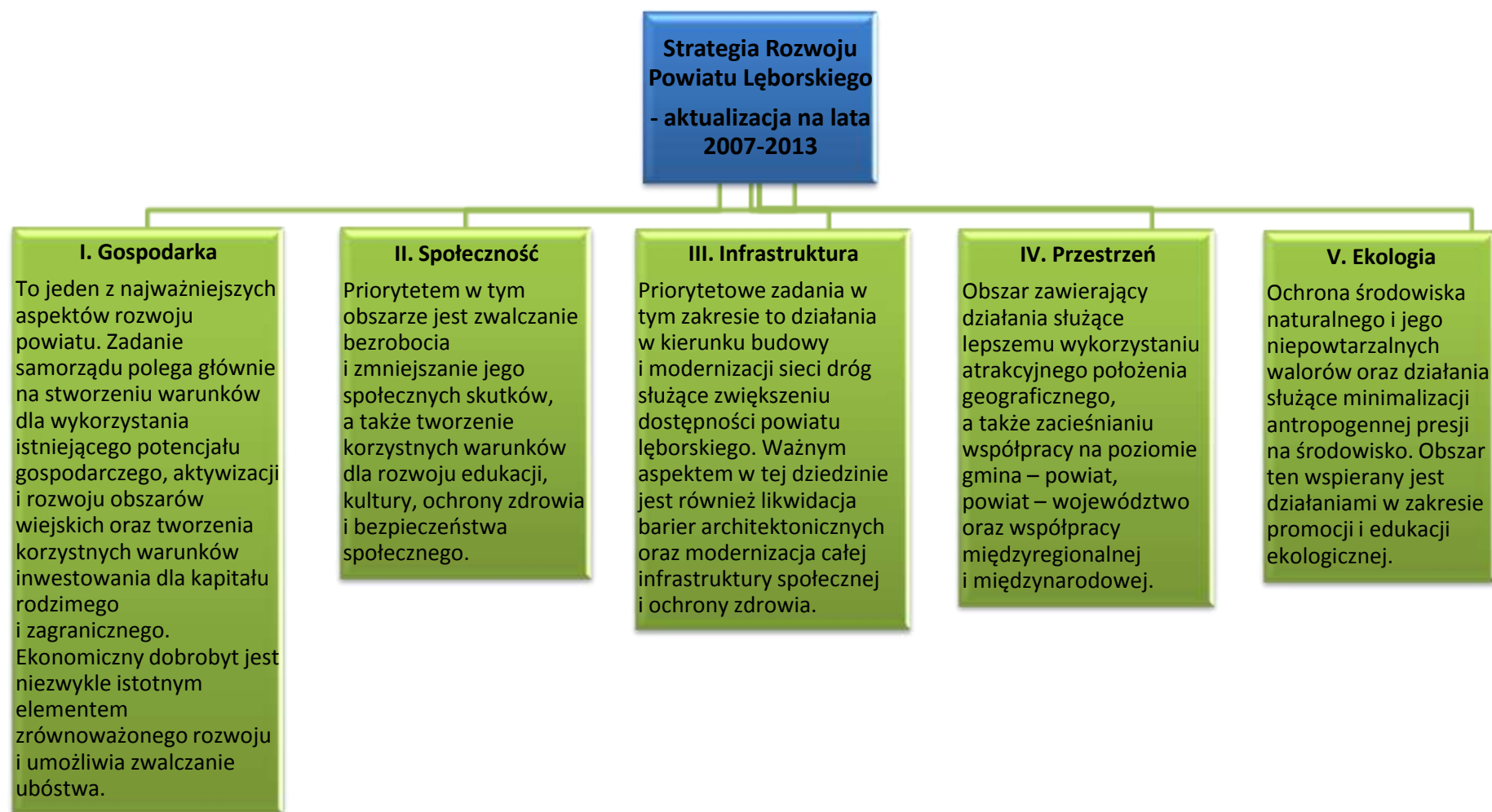
III.4. ROZWÓJ POWIATU LĘBORSKIEGO

Kierunki rozwoju powiatu lęborskiego zostały zawarte w „Strategii Rozwoju Powiatu Lęborskiego – aktualizacja na lata 2007-2013”. W powyższym dokumencie sformułowano następującą misję powiatu lęborskiego: *„Podniesienie standardu życia mieszkańców powiatu lęborskiego przez zapewnienie zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i wykorzystaniem jego turystycznych walorów”*.

Strategia wyznacza te kierunki działań, które powinny doprowadzić do ciągłego i trwałego wzrostu gospodarczego regionu, a tym samym do wzrostu poziomu życia społeczeństwa. Misja wyraża dążenie do tego, by w przyszłości powiat lęborski stał się regionem silnym gospodarczo, atrakcyjnym turystycznie, z bogatym dziedzictwem kulturowym. Teren ten ma stać się również obszarem przyciągającym inwestorów oraz stwarzającym im dogodne warunki rozwoju.

W osiągnięciu tych celów służyć ma realizacja zadań sformułowanych w celach operacyjnych przypisanych pięciu obszarom strategicznym, takim jak: gospodarka, społeczność, infrastruktura, przestrzeń i ekologia.

WYKRES 9. OBSZARY STRATEGICZNE W ROZWOJU POWIATU ŁĘBORSKIEGO

IV. PROBLEMY SPOŁECZNE W POWIECIE LĘBORSKIM

Problem społeczny – występuje wtedy, gdy rzeczywistość społeczna odbiega od stanu akceptowalnej przez społeczeństwo normalności. Mianem problemu społecznego, określa się zjawisko niekorzystne dla społeczności w której występuje, oceniane przez tą zbiorowość jako zagrażające, niebezpieczne, konieczne do wyeliminowania. W związku z powyższym stwierdzenie problemu społecznego wymaga przyjęcia pewnych ustalonych standardów oceny i polega na wskazaniu zjawisk społecznych, które tych standardów nie spełniają. Zdarza się, że istnieją problemy społeczne, które są oczywiste dla wszystkich ludzi. Należy jednak pamiętać o tym, że to co jest problemem z punktu widzenia jednego typu wartości czy grupy społecznej, może być uważane za stan naturalny czy właściwy ze względu na inne wartości czy interesy innych grup społecznych.⁶

W kontekście identyfikowania problemów społecznych istotną staje się definicja wykluczenia społecznego określanego w kategoriach niemożności uczestniczenia w podstawowych aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego danego społeczeństwa. Ponadto nieuczestniczenie to nie jest wynikiem wyboru jednostki, lecz przeszkód jakie ona napotyka.

Główne obszary wykluczenia społecznego (T. Burchard, J. Le Grand i D. Piachaud)

- konsumpcja - jednostka podlega wykluczeniu ze względu na niewystarczające dochody,
- produkcja - jednostka podlega wykluczeniu ze względu na bycie bezrobotnym oraz niemożność podniesienia kwalifikacji umożliwiających uzyskanie pracy,
- zaangażowanie polityczne - jednostka podlega wykluczeniu ze względu na ograniczanie jej biernych lub czynnych praw wyborczych,
- integracja społeczna - jednostka podlega wykluczeniu ze względu na niewchodzenie w kontakty z innymi członkami społeczeństwa.

Z kolei na płaszczyźnie realizacji samorządów w zakresie pomocy społecznej dla określenia problemów społecznych fundamentalne są zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie w/w sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

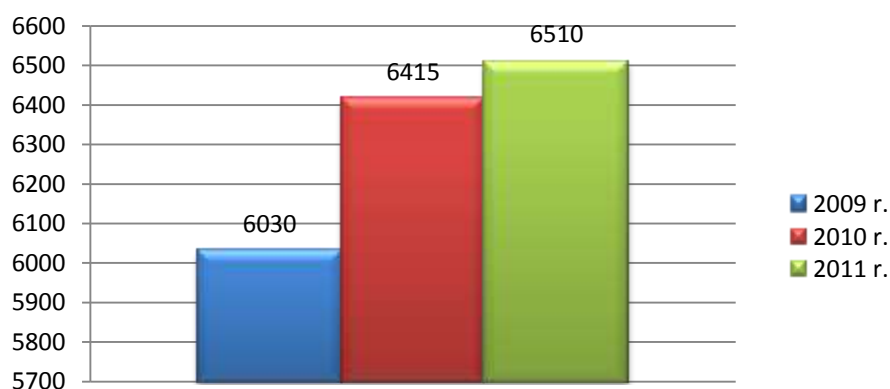
- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;

⁶ Encyklopedia Zarządzania, www.mfiles.pl

- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- 11) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 12) alkoholizmu lub narkomanii;
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.⁷

Jak wynika z poniższych danych liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z roku na rok wzrasta. W roku 2009 było ich 6030, w roku 2010 nastąpił wzrost o kolejne 385 gospodarstw domowych i w roku poprzednim o następne 95 gospodarstw.

WYKRES 10. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2009-2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Na kolejnej stronie zamieszczono przekrojową tabelę, dzięki której możemy zanalizować powody przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej działające na terenie powiatu łębarskiego.

⁷ Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. z 2009 r., Dz. U. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)

TABELA 4. ILOŚĆ RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZE WZGLĘDU NA POWÓD PRYZNANIA POMOCY W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
		MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
1.	Ubóstwo	990	214	372	399	122	2097	1107	228	381	414	123	2253	1162	264	391	399	128	2344
2.	Sieroctwo	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3	0	0	0	1	4
3.	Bezdomność	70	2	4	2	8	86	82	3	6	3	14	108	74	1	4	1	13	93
4.	Bezrobocie	635	174	250	258	96	1413	738	203	250	300	114	1605	788	231	236	281	114	1650
5.	Niepełnosprawność	698	134	145	296	82	1355	708	145	131	302	72	1358	744	150	130	297	79	1400
6.	Wielodzietność	68	36	17	123	6	250	99	37	7	114	4	261	84	42	7	74	8	215
7.	Rodziny niepełne	196	50	42	99	29	416	190	48	44	74	21	377	197	59	38	76	16	386
8.	Przemoc w rodzinie	22	0	15	0	0	37	30	2	18	2	0	52	25	6	6	3	0	40
9.	Alkoholizm	188	24	33	19	64	328	193	27	35	17	59	331	189	21	23	18	60	311
10.	Narkomania	4	0	0	0	0	4	6	0	0	1	2	9	7	0	0	1	1	9
11.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	24	2	3	1	5	35	35	4	5	5	5	54	39	5	5	3	2	54
12.	Trudności w integracji ze środowiskiem przez cudzoziemców którzy uzyskali status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Zdarzenia losowe	4	0	0	3	1	8	1	1	0	4	0	6	1	0	1	0	2	4
14.	Kłęsa żywiołowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
x	Razem	2900	636	881	1200	413	6030	3189	698	877	1236	415	6415	3313	779	841	1153	424	6510

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębskiego.

Poniżej zestawiono cztery najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej przez rodziny mieszkające na terenie powiatu łębarskiego.

TABELA 5. NAJCZĘSTSZE PRZYCZYNY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2009-2011

Przyczyna przyznawania świadczeń – problem społeczny	Ilość rodzin, którym przyznano świadczenie łącznie w latach 2009 - 2011
ubóstwo	6.694
bezrobocie	4.668
niepełnosprawność	4.113
rodziny niepełne	1.179

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

W/w powody wskazują również eksperci wchodzący w skład Zespołu koordynującego do spraw Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębarskim na lata 2012-2020. Poszczególne problemy zostaną szczegółowo analizowane w kolejnych podrozdziałach niniejszej Strategii.

IV.1. UBÓSTWO

Problem ubóstwa w terminologii występuje w wielu niejednolitych definicjach. To pojęcie ekonomiczne i socjologiczne, które oznacza biedę, tj. określenie sytuacji, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje lub dysponuje niedostateczną ilością środków materialnych wystarczających do zaspokojenia jej życiowych potrzeb, wywołującą zjawisko wykluczenia społecznego tej jednostki.

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których zasoby (materialne, kulturowe i społeczne) są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania.⁸ Dotyczy niezaspokojenia podstawowych potrzeb ludności w zakresie konsumpcji osobistej rodziny: odpowiedniego wyżywienia, odzieży, warunków mieszkaniowych oraz elementarnego wyposażenie mieszkań, a także podstawowych usług świadczonych przez i dla społeczności, takich jak: nieskażona woda pitna, urządzenia sanitarne, publiczny transport i ochrona zdrowia, udogodnienia w zakresie edukacji, w tym uzyskanie wykształcenia oraz dostępu do kultury. Skutkiem pozostawania w ubóstwie jest rozpad więzi rodzinnych, zaburzenie w sferze pełnienia ról społecznych głównie funkcjonowania rodziny.

Wyróżniamy trzy kategorie ubóstwa:

- **ubóstwo absolutne** – odnosi się do stanu zaspokojenia potrzeb w konkretnych ilościach i wartościach bez odnoszenia się do poziomu zaspokojenia potrzeb innych członków społeczeństwa. Pojęcie to stosowane jest w statystykach międzynarodowych na oznaczenie krańcowej biedy. W podejściu absolutnym ubogie są te gospodarstwa domowe, które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych w danych warunkach za podstawowe – niezbędne.⁹ Służy do tego określenie minimum egzystencji, czyli koszyka dóbr niezbędnych do podtrzymania funkcji życiowych człowieka i sprawności psychofizycznej. Uwzględnia on tylko potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi

⁸ Rada Ministrów Wspólnoty Europejskiej

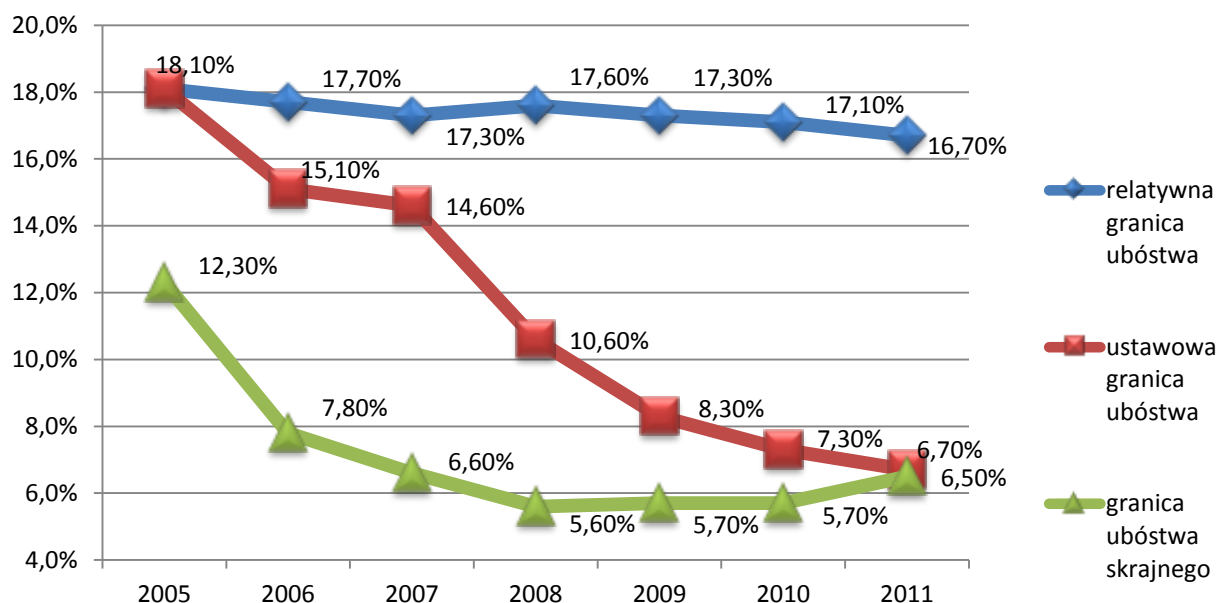
⁹ Ubóstwo w Polsce, GUS 2010 r.

do biologicznego wyniszczenia i zagrożenia życia. W skład koszyka minimum egzystencji wchodzi potrzeby mieszkaniowe i artykuły żywnościowe. Łączny koszt nabycia (zużycia) tych dóbr określa wartość koszyka, która stanowi granicę ubóstwa skrajnego. W Polsce minimum egzystencji (zwane też minimum biologicznym) szacowane jest od 1995 przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, który ustala wartość koszyka minimum egzystencji oddzielnie dla 6 typów pracowniczych gospodarstw domowych (od rodziny 1-osobowej do 5-osobowej) oraz 2 typów gospodarstw emeryckich (1- i 2-osobowych). Kwota, odpowiadająca wartości koszyka minimum egzystencji, wyznacza granicę ubóstwa skrajnego (absolutnego);

- **ubóstwo względne (relatywne)** – odnosi się do przeciętnego poziomu życia w danym kraju, mierzonego głównie wysokością przeciętnych dochodów bądź wydatków. Ubóstwo rozpatrywane jest tu jako forma nierówności, nadmiernego dystansu między poziomem życia poszczególnych grup ludności – za ubogie uważa się tu osoby, rodziny, których poziom życia jest znacznie niższy niż pozostałych członków danego społeczeństwa;
- **ubóstwo ustawowe** – odnoszące się do ustawy o pomocy społecznej – określa się ustawową granicę ubóstwa, tj. kwotę dochodów, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

Badania nad polskim ubóstwem prowadzone przez różne ośrodki, ukazują rozmaite jego aspekty. Dane z raportów GUS uwzględniają trzy linie ubóstwa (w/w kategorii ubóstwa), tj.: minimum egzystencji, linię relatywną oraz tzw. linię ustawową. Wnioskować można na ich podstawie, że po okresie stabilizacji znowu nastąpił wzrost gospodarstw domowych o wydatkach poniżej granicy skrajnego ubóstwa. Stopa ubóstwa relatywnego nieznacznie spadła w 2011 r. – 16,7%, w porównaniu do roku 2010 – 17,1%. (portal GUS 2011). Również spadek o 0,8% możemy zauważyć w przypadku ustawowej granicy ubóstwa.

WYKRES 11. ZAGROŻENIE UBÓSTWEM W POLSCE W LATACH 2005 – 2011

Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/WZ_ubostwo_w_polsce_2011.pdf.

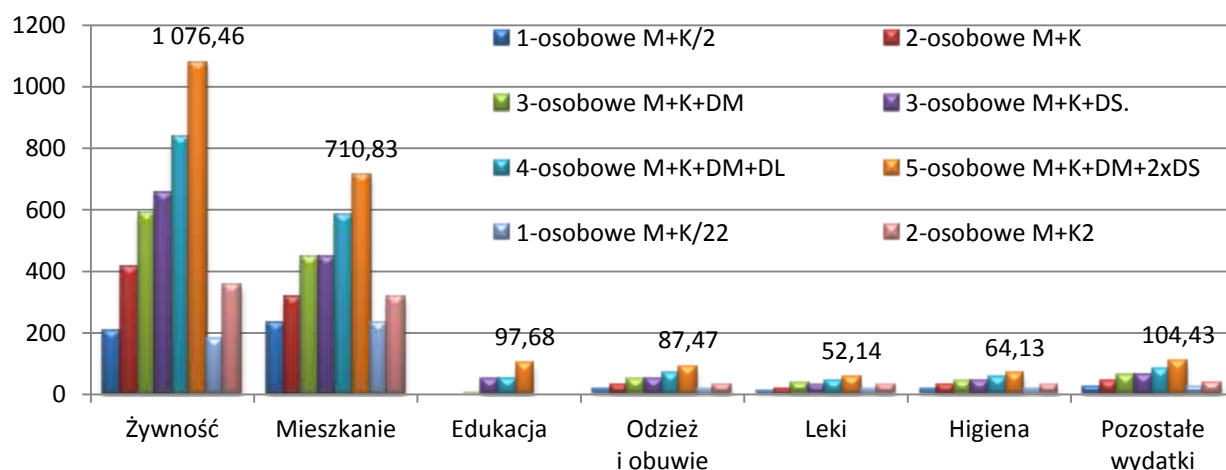
W 2011 r. wartość minimum egzystencji dla samotnej osoby dorosłej wyniosła 500,68 zł (+27,95 zł w porównaniu do wartości z 2010 r.), a dla emeryta - 474,20 zł (+26,66 zł). Spośród gospodarstw z dziećmi najwyższa wartość minimum dotyczyła rodziny z dzieckiem starszym (prawie 443 zł na osobę). Najniższa wartość minimum egzystencji przypada na dwuosobowe gospodarstwo emeryckie (394,54 zł)¹⁰.

TABELA 6. WARTOŚĆ MINIMUM EGZYSTENCJI W 2011 ROKU W PLN

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DL	M+K+DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	204,84	409,68	587,53	654,15	831,99	1 076,46	176,13	352,25
Mieszkanie	232,44	316,65	446,63	446,63	579,35	710,83	232,44	316,65
Edukacja	0,00	0,00	3,26	47,21	50,47	97,68	0,00	0,00
Odzież i obuwie	14,41	28,82	45,31	48,45	66,39	87,47	14,41	28,82
Leki	9,57	16,12	32,98	26,08	42,22	52,14	14,91	26,81
Higiena	15,58	30,66	38,92	43,16	51,45	64,13	13,74	26,98
Pozostałe wydatki	23,84	40,10	57,73	63,28	81,09	104,43	22,58	37,58
Razem ME	500,68	842,03	1212,35	1328,96	1702,96	2193,13	474,20	789,08
ME na 1 osobę	500,68	421,01	404,12	442,99	425,74	438,63	474,20	394,54

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

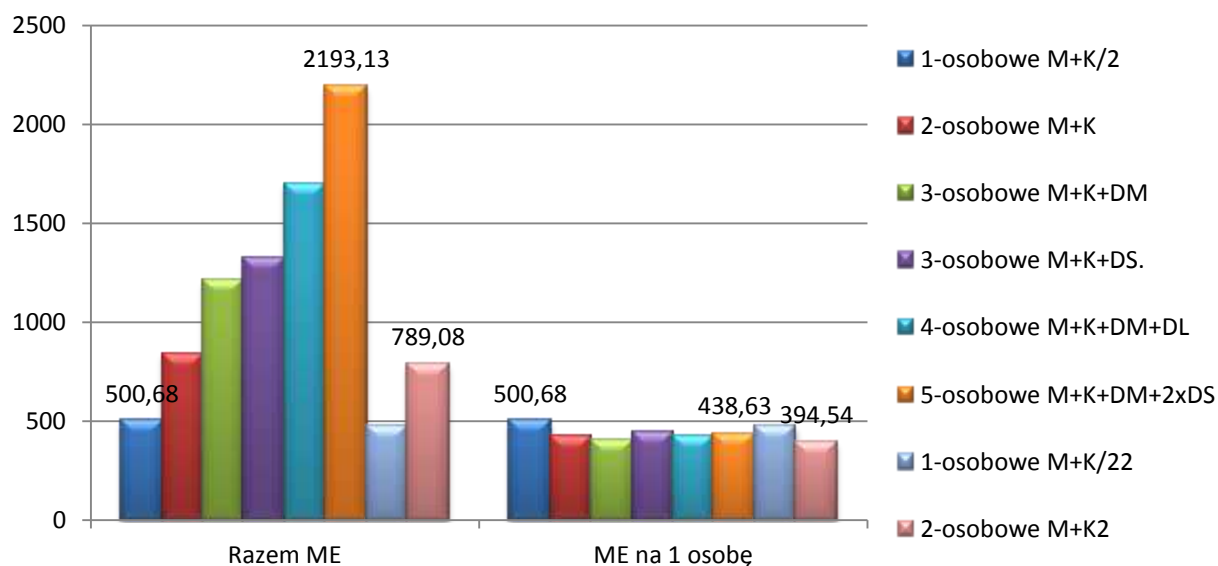
WYKRES 12. STRUKTURA MINIMUM EGZYSTENCJI WEDŁUG RODZAJU WYDATKÓW I GOSPODARSTW W 2011 ROKU

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

¹⁰ Poziom i struktura minimum egzystencji w 2011 roku, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Zakład Polityki Społecznej, Warszawa 25 kwietnia 2012 roku

WYKRES 13. WYSOKOŚĆ MINIMUM EGZYSTENCJI RAZEM I NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWIE W 2011 ROKU

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Ustawowa granica ubóstwa obowiązująca i niezmienna od 2006 roku, wskazana jest na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2009 roku, Dz. U. nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) - kryteria dochodowe oraz kwoty świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej obowiązujące od 1 października 2009 roku zostały ogłoszone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. Nr 127, poz. 1055).

Kryteria dochodowe (wg stanu na 25 maja 2012 roku) ustalone są:

- dla osoby samotnie gospodarującej – w wysokości 477 zł;
- dla osoby w rodzinie – w wysokości 351 zł.

W 2011 roku praktycznie wszystkie wartości minimum egzystencji przewyższały kryteria uprawniające do pomocy społecznej. Wszystkie wartości minimum egzystencji dla osób w rodzinach są wyższe niż ta ustawowa linia ubóstwa. Wyjątkiem jest gospodarstwo samotnego emeryta (różnica 2,80 zł).

W dniu 17 lipca 2012 r. ukazało się Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 roku, poz. 823), które od dnia 1 października 2012 roku wprowadziło nowe kryteria dochodowe:

- dla osoby samotnie gospodarującej ustalono w wysokości 542,00 zł;
- dla osoby w rodzinie w wysokości 456,00 zł.

Grupy, które są najbardziej zagrożone ubóstwem to:

- osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, renciści i rolnicy;
- małżeństwa wielodzietne, szczególnie te z 4 i więcej dzieci;
- gospodarstwa domowe z osobami niepełnosprawnymi oraz z osobami bezrobotnymi;
- osoby o niskim wykształceniu;
- mieszkańcy wsi.

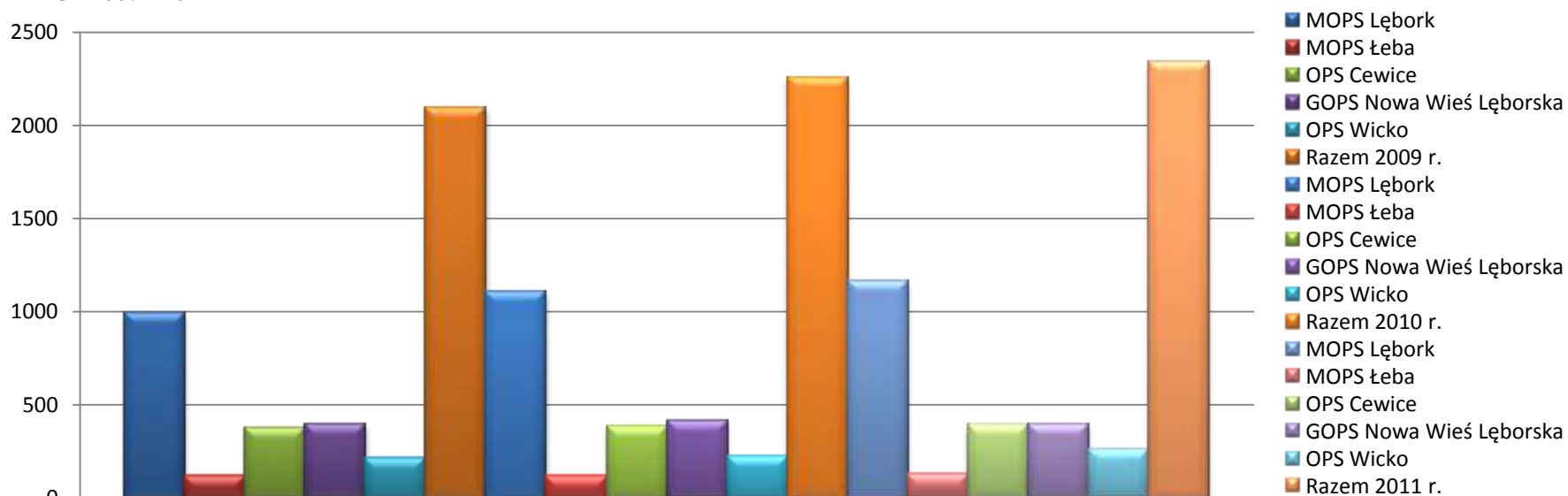
Z danych otrzymanych od ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu lęborskiego wynika, że najpoważniejszym problemem społecznym jest właśnie ubóstwo. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu biedy corocznie wzrasta – w 2009 roku było takich rodzin 2.097, w roku 2010 zanotowano wzrost o 156 gospodarstw domowych, a w roku ubiegłym dołączyło to tej grupy kolejnych 91 rodzin.

TABELA 7. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 - 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	OPS Wicko	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	OPS Wicko	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	OPS Wicko	Razem 2011 r.
Ubóstwo	990	122	372	399	214	2097	1107	123	381	414	228	2253	1162	128	391	399	264	2344

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego

WYKRES 14. LICZBY RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 - 2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Jak wynika z powyższej tabeli, na przestrzeni ostatnich 3 lat, aż w czterech ośrodkach pomocy społecznej nastąpił znaczny wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa, za wyjątkiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Łębarskiej, który w 2010 roku zanotował wzrost, a w roku następnym spadek.

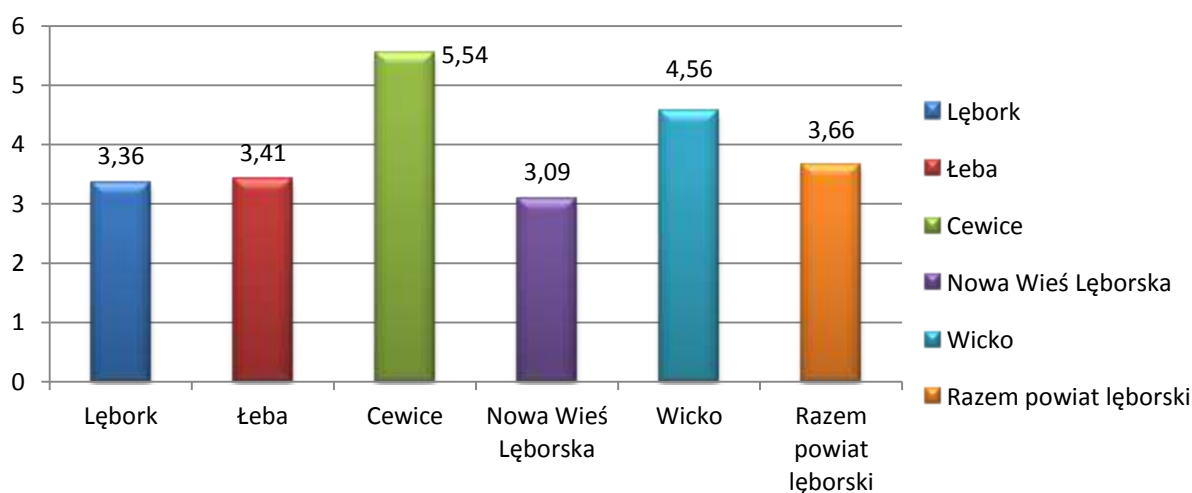
Jeżeli porównamy liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w 2011 roku do ogólnej liczby ludności w poszczególnych gminach, to najliczniejsza grupa świadczeniobiorców to mieszkańcy gminy Cewice – wskaźnik 5,54% oraz mieszkańcy gminy Wicko – 4,56% ogółu ludności. W miastach Łeba i Lębork oraz w gminie Nowa Wieś Łębarska wskaźnik ten kształtował się na podobnym poziomie (kolejno 3,41%; 3,36% oraz 3,09%). Wskaźnik dla powiatu łębarskiego wyniósł 3,66%.

TABELA 8. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności ¹¹	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w 2011 roku	Wskaźnik w %
Lębork	34.581	1.162	3,36
Łeba	3.753	128	3,41
Cewice	7.063	391	5,54
Nowa Wieś Łębarska	12.898	399	3,09
Wicko	5.793	264	4,56
Razem powiat łębarski	64.088	2.344	3,66

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego

WYKRES 15. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

¹¹ Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2010 roku, stan w dniu 31.12.2010 roku, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011

IV.2. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest to problem społeczno – gospodarczy polegający na tym, iż pewna część społeczeństwa znajdująca się w wieku produkcyjnym, zdolna do pracy i deklarująca chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobocie występuje wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń, pozostaje bez pracy.

W Polsce istnieją dwa źródła informacji o bezrobociu, które posługują się nieco innymi definicjami bezrobocia. Pierwsze źródło informacji oparte jest na statystyce urzędów pracy, które na bieżąco rejestrują osoby poszukujące pracy. Definicję ustawową bezrobotnego wskazuje art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity z 2008 roku, Dz. U. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.). Pod pojęciem bezrobotnego rozumie się zwykle osobę zdolną do pracy i gotową do jej podjęcia w ramach stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pozostającą bez pracy, nie uczącą się w szkole i nie mającą innego stałego źródła utrzymania. Drugie źródło informacji o poziomie bezrobocia opiera się na kwartalnym badaniu przez GUS – badaniu aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), obejmującym 20 tys. gospodarstw domowych. W badaniu tym do kategorii bezrobotnych zostały zaliczone osoby w wieku 15 lat i więcej, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- aktualnie nie pracowały (nie świadczyły pracy w rozumieniu definicji MOP), ani nie odbywały przyuczenia do zawodu z elementami nauki praktycznej;
- poszukiwały aktywnie pracy w tygodniu badania lub w ciągu 6 tygodni poprzedzających badanie;
- były zdolne do podjęcia pracy w tygodniu badanym lub następnym i wyrażały gotowość podjęcia takiej pracy.

GUS bada aktywność zawodową w oparciu o w/w definicję bezrobotnego Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Wyliczenie stosunku liczby ludności aktywnej zawodowo do liczby ludności znajdującej się w wieku produkcyjnym, który nazywamy współczynnikiem aktywności zawodowej. Im wyższy jest ten współczynnik, tym większa część ludności w wieku produkcyjnym chce podjąć pracę. Wysokość tego współczynnika zależy od wielu czynników, m. in.: poziomu płac, preferencji jednostek w zakresie kształcenia, modelu rodziny, liczby dzieci w rodzinie oraz możliwości znalezienia pracy.

Nasilenie zjawiska bezrobocia w danej populacji opisuje „stopa bezrobocia”. Jest to wielkość statystyczna - stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia oblicza się różnie, w zależności od przyjętej definicji osoby bezrobotnej. Najczęściej praktykowane, jest podawanie stopy bezrobocia rejestrowanego, do wyliczenia w którym przyjmuje się, że bezrobotny to osoba, która jest aktualnie zarejestrowana zgodnie z prawem w powiatowym urzędzie pracy, jako poszukująca pracy.

Istnieją różne klasyfikacje bezrobocia. Uwzględniając akceptacje warunków płacowych na rynku pracy wyróżnia się:

- bezrobocie dobrowolne (naturalne) - obejmuje osoby, które z różnych subiektywnych względów nie podejmują pracy zarobkowej, mimo istnienia wolnych miejsc pracy (najczęściej nie godzą się na warunki proponowane przez pracodawców),

- bezrobocie przymusowe - obejmuje osoby, które skłonne byłyby zaakceptować istniejące stawki płac, lecz nie znajdują wolnych miejsc pracy.¹²

Z kolei ze względu na czas trwania rozróżniamy:

- bezrobocie krótkookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy do 3 miesięcy od jej utraty,
- bezrobocie średniookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy,
- bezrobocie długookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy,
- bezrobocie długotrwałe (chroniczne) – dotyczy z kolei osób pozostających bez pracy znacznie dłużej niż 12 miesięcy.¹³

Możemy również dokonać podziału na:

- bezrobocie rejestrowane – ujęte w statystykach bezrobocia,
- bezrobocie ukryte – utajone lub „bezrobocie wśród zatrudnionych”,
- bezrobocie fikcyjne.¹⁴

Z uwagi na zasięg bezrobocie dzieli się na:

- powszechne - wiąże się z występowaniem nadwyżek podaży zasobów siły roboczej w całym kraju,
- lokalne - bezrobocie związane z sytuacją lokalnego i regionalnego rynku pracy.¹⁵

Przedstawione poniżej dane wskazują, że liczba osób bezrobotnych w kraju i w województwie pomorskim na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rosła. W Polsce osób bez pracy na koniec 2009 roku było 1.892.700. W roku 2010 nastąpił wzrost o kolejne 62.000 zarejestrowanych i w roku 2011 o następne 28.000.

Sytuacja w województwie pomorskim kształtowała się następująco: koniec 2009 roku to 100.267 bezrobotnych, w roku 2010 obserwujemy wzrost o 4.427 osób i o 1.973 niepracujących w 2011 roku. Inaczej problem bezrobocia wygląda w naszym powiecie. Porównując lata 2009 i 2010 widzimy wzrost liczby bezrobotnych o 167 osoby. Natomiast przyrównując lata 2010 i 2011 zauważymy spadek o 334 bezrobotnych.

TABELA 9. LICZBA BEZROBOTNYCH W KRAJU, WOJEWÓDZTWIE I POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2009-2011

Wyszczególnienie	Polska	Województwo Pomorskie	Powiat łębarski
2009	1.892.700	100.267	4402
2010	1.954.700	104.694	4.569
2011	1.982.700	106.667	4.295

Źródło: www.stat.gov.pl, www.pup.lebork.pl.

Największa liczba osób bezrobotnych jest w mieście Łębork. Średni poziom notuje się w gminach Nowa Wieś Łębarska oraz Cewice. Najmniej osób pozostających bez pracy jest w gminie Wicko oraz mieście Łeba.

¹² D. Begg, S. Fischer, R. Dornbusch, *Ekonomia. Makroekonomia*, PWE, Warszawa 1992, str. 358

¹³ P. Mosiek, *Ekonomiczne i polityczne warunki kształtowania się bezrobocia*, *Polityka społeczna*, nr 7/2001, str. 9

¹⁴ A. Francik, A. Pochtowski, *Wybrane problemy zatrudnienia i rynku pracy*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 1993, str. 37

¹⁵ M. Księżyk, *Ekonomia*, AGH Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2006, str. 284

TABELA 10. ILOŚĆ OSÓB BEZROBOTNYCH W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2006-2011

Wyszczególnienie	Ilość osób bezrobotnych w latach					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Łębork	3.143	2.136	1.718	2.157	2.285	2.198
Łeba	374	300	214	235	235	209
Cewice	865	651	535	529	577	535
Nowa Wieś Łęborska	1.390	1.019	871	1.016	935	887
Wicko	672	535	442	465	537	466
Razem powiat łębarski	6.444	4.641	3.780	4.402	4.569	4.295

Źródło: www.stat.gov.pl, www.pup.lebork.pl.

Jeśli natomiast weźmiemy pod uwagę wskaźnik bezrobocia to otrzymamy całkiem odmienne wyniki. Najwyższy procent osób bezrobotnych jest w gminie Wicko (8,44%), średni w gminach Cewice (7,38%) oraz Nowa Wieś Łęborska (7,06%). Z kolei najniższy w mieście Łębork (6,90%) i mieście Łeba (6,21%). W powiecie łębarskim wynosi on 7,07%.

TABELA 11. WSKAŹNIK ILOŚCI OSÓB BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W KWIETNIU 2012 ROKU

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Ilość osób bezrobotnych w 2012 roku (stan na 30.04)	Wskaźnik bezrobocia w %
Łębork	34.581	2.387	6,90
Łeba	3.753	233	6,21
Cewice	7.063	521	7,38
Nowa Wieś Łęborska	12.898	910	7,06
Wicko	5.793	489	8,44
Razem powiat łębarski	64.088	4.534	7,07

Źródło: www.pup.lebork.pl.

Najwyższy wskaźnik bezrobocia w stosunku do ilości mieszkańców występował w gminie Wicko – 8,44%, następnie odpowiednio: Cewice – 7,38%, Nowa Wieś Łęborska – 7,06%, Łębork – 6,90% Łeba – 6,21%.

Jednym z najistotniejszych wskaźników mierzących bezrobocie jest stopa bezrobocia. Pomimo że, liczba osób bezrobotnych w ciągu ostatnich 2 lat w powiecie łębarskim spadła, to stopa bezrobocia w naszym powiecie jest w dalszym ciągu wyższa od krajowej i wojewódzkiej. Ostatniego dnia grudnia 2011 roku wskaźnik ten dla naszego powiatu wynosił 18,8%, dla województwa pomorskiego 12,4%, a dla kraju 12,5%. Szczegółowe dane w tym zakresie obrazuje tabela Nr 12 i wykres Nr 15.

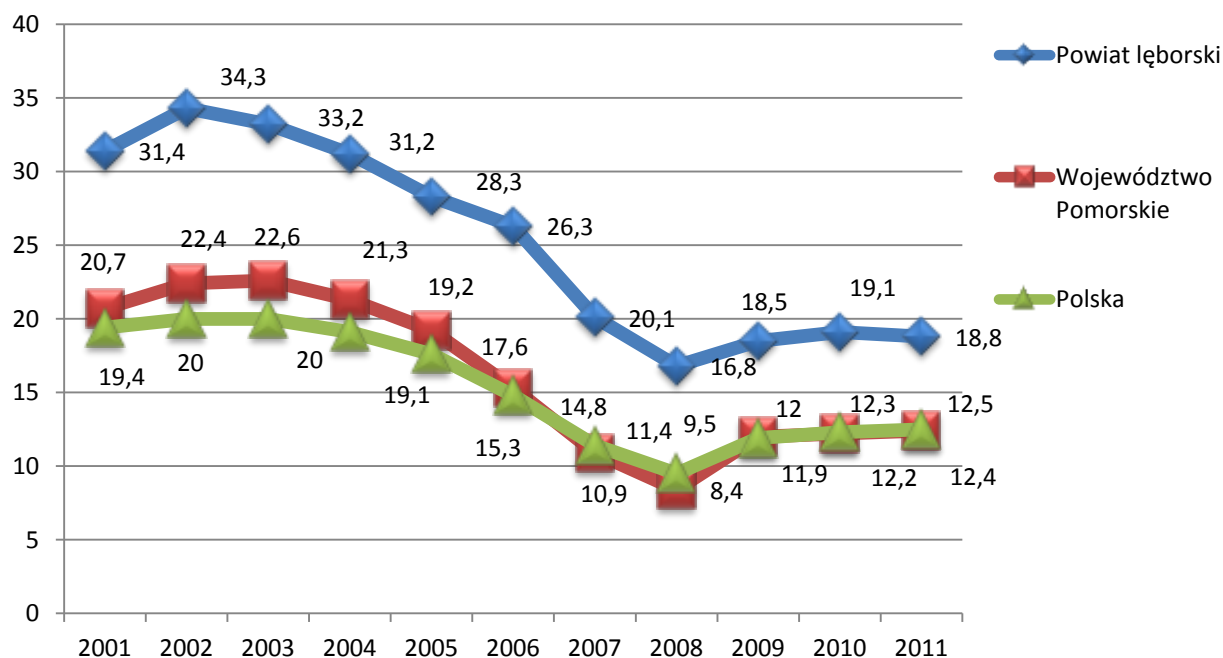
TABELA 12. ZESTAWIENIE - STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE ŁĘBORSKIM W ODNIESIENIU DO STOPY BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM ORAZ KRAJU W LATACH 2001 – 2011

Rok	Powiat łębski w [%]	Województwo Pomorskie w [%]	Polska w [%]
2001	31,4	20,7	19,4
2002	34,3	22,4	20,0
2003	33,2	22,6	20,0
2004	31,2	21,3	19,1
2005	28,3	19,2	17,6
2006	26,3	15,3	14,8
2007	20,1	10,9	11,4
2008	16,8	8,4	9,5
2009	18,5	12,0	11,9
2010	19,1	12,2	12,3
2011	18,8	12,4	12,5

Źródło: www.pup.lebork.pl.

Zatem różnica między stopą bezrobocia dla powiatu łębskiego, a stopą bezrobocia dla województwa pomorskiego wynosi 6,4%, z kolei dla kraju 6,3%.

WYKRES 16. STOPA BEZROBOCIA DLA POWIATU ŁĘBORSKIEGO, WOJEWÓDZTWIA POMORSKIEGO I KRAJU W LATACH 2001 – 2011

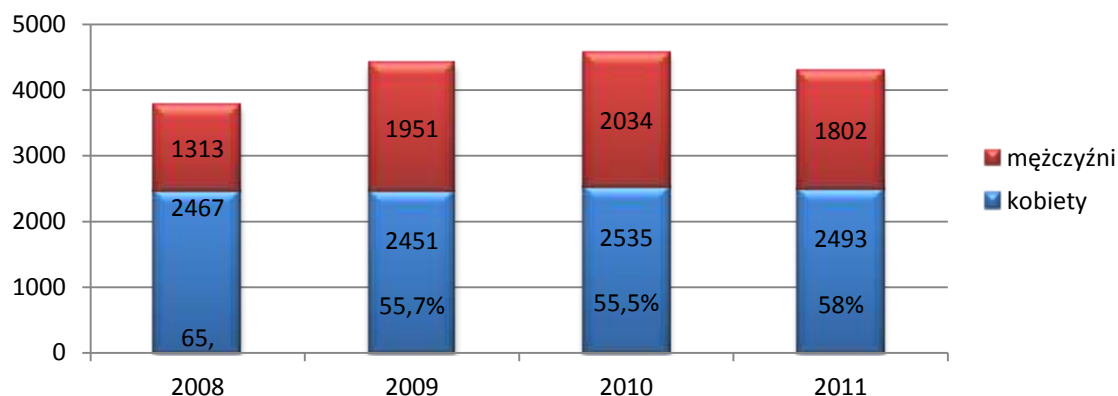

Źródło: www.pup.lebork.pl.

Bezrobotne kobiety stanowią tę grupę społeczną, która jest szczególnie zagrożona na rynku pracy. Tworzą one ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych. Brak odpowiednich kwalifikacji, przerwa w zatrudnieniu spowodowana wychowaniem dzieci, czy też brak umiejętności poruszania się na rynku pracy, to tylko niektóre z przyczyn bezrobocia kobiet.

Na koniec 2008 roku w PUP w Łęborku zarejestrowanych było 2.467 kobiet. W roku następnym nastąpił spadek liczby bezrobotnych kobiet o 84 badane. W 2010 roku zaobserwujemy kolejny wzrost o 84 zarejestrowane i późniejszy spadek w roku 2011 o 42 bezrobotne. Poza tym kobiety stanowią w poszczególnych latach ponad 55% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

WYKRES 17. BEZROBOCIE Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W POWIECIE ŁĘBORSKIM
W LATACH 2008 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

Jeśli przyjrzymy się bezrobociu w poszczególnych miesiącach, zauważymy, że ma ono charakter sezonowy. Najwięcej osób rejestruje się w PUP w miesiącach od listopada do maja. Najmniej w okresie wakacji, co może być związane z rozwojem turystyki w mieście Łeba oraz okresowym pojawieniem się pracy przy produkcji rolnej.

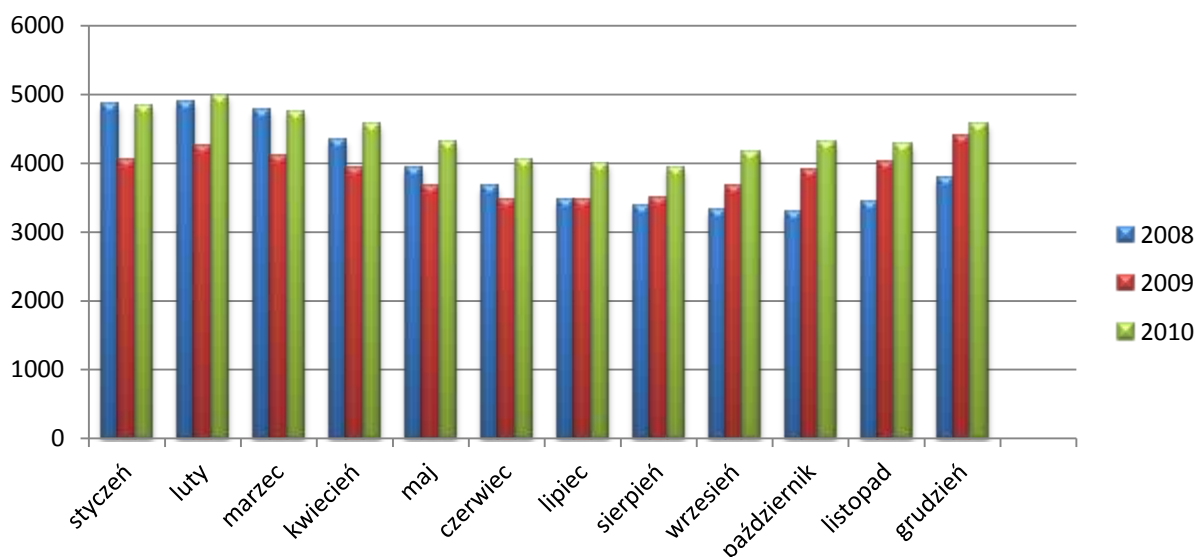
TABELA 13. ILOŚĆ OSÓB BEZROBOTNYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008 – 2011

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
styczeń	4.858	4.043	4.818	4.906
luty	4.896	4.243	4.979	5.024
marzec	4.774	4.111	4.754	4.919
kwiecień	4.347	3.921	4.558	4.680
maj	3.932	3.655	4.307	4.380
czerwiec	3.655	3.468	4.049	4.087
lipiec	3.458	3.463	3.993	3.956
sierpień	3.389	3.499	3.930	3.923
wrzesień	3.326	3.653	4.155	3.990
październik	3.295	3.911	4.315	4.012
listopad	3.439	4.027	4.276	4.210
grudzień	3.780	4.402	4.569	4.295

Źródło: www.pup.lebork.pl.

Doskonale zjawisko sezonowości bezrobocia ukazuje poniższy wykres.

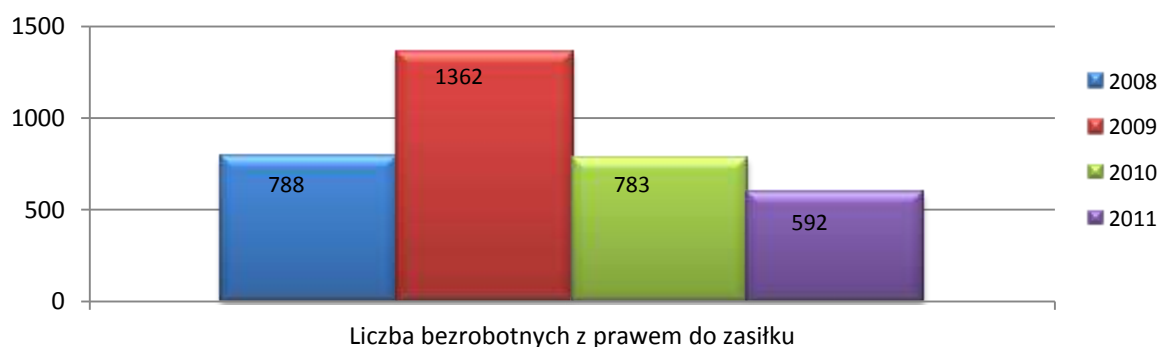
WYKRES 18. ILOŚĆ OSÓB BEZROBOTNYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM W POSZCZEGÓLNYCH MIESIĄCACH W LATACH 2008 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

Większości osób pozostających bez pracy w naszym powiecie nie przysługuje zasiłek dla osób bezrobotnych. Odsetek osób uprawnionych wśród ogółu osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęborku w ostatnich trzech latach zmniejsza się. W roku 2009 uprawnionych do pobierania tego zasiłku było 30,9% ogółu zarejestrowanych, w 2010 roku – 17,1% w ubiegłym roku – 13,8%.

WYKRES 19. ILOŚĆ OSÓB BEZROBOTNYCH Z PRAWEM DO ZASIŁKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

Najwyższy odsetek osób uprawnionych do zasiłku zamieszkuje gminy Wicko i Nowa Wieś Łębarska oraz miasto Łębork, natomiast najmniej gminy Cewice i miasto Łeba. Ogólny wskaźnik w powiecie łębarskim wynosi 13,78 % z prawem do zasiłku w stosunku do wszystkich zarejestrowanych.

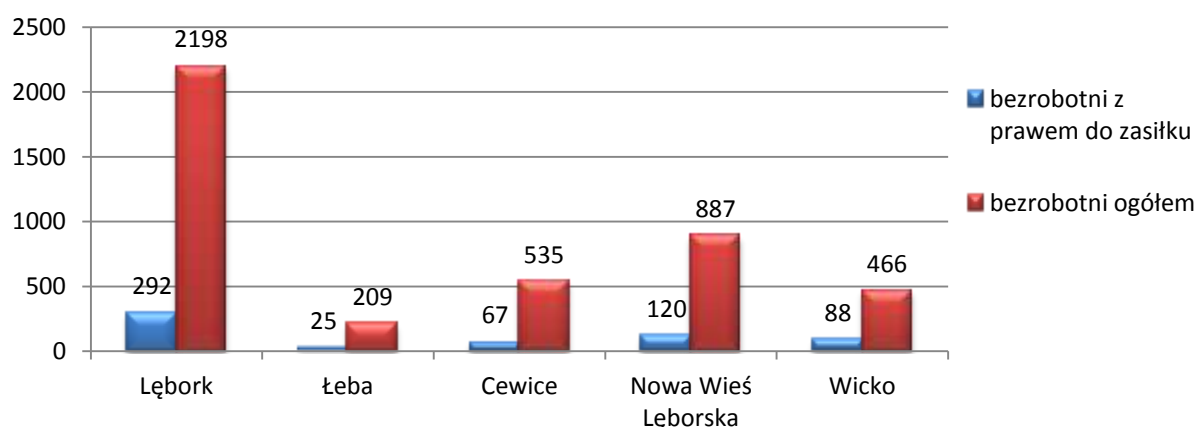
TABELA 14. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z PRAWEM DO ZASIŁKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM W 2011 ROKU

Wyszczególnienie	Bezrobotni z prawem do zasiłku	Bezrobotni ogółem	Wskaźnik w %
Łębork	292	2.198	13,28
Łeba	25	209	11,96
Cewice	67	535	12,52
Nowa Wieś Łębarska	120	887	13,53
Wicko	88	466	18,88
Razem powiat łębarski	592	4.295	13,78

Źródło: www.pup.lebork.pl.

Zjawisko to w poszczególnych gminach powiatu łębarskiego przedstawia poniższy wykres.

WYKRES 20. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z PRAWEM DO ZASIŁKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM W 2011 ROKU

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

W latach 2008-2011, wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łęborku dominowały przede wszystkim osoby wchodzące na rynek pracy w wieku 18-24 lata oraz u progu dorosłości w wieku 25-34 lata.

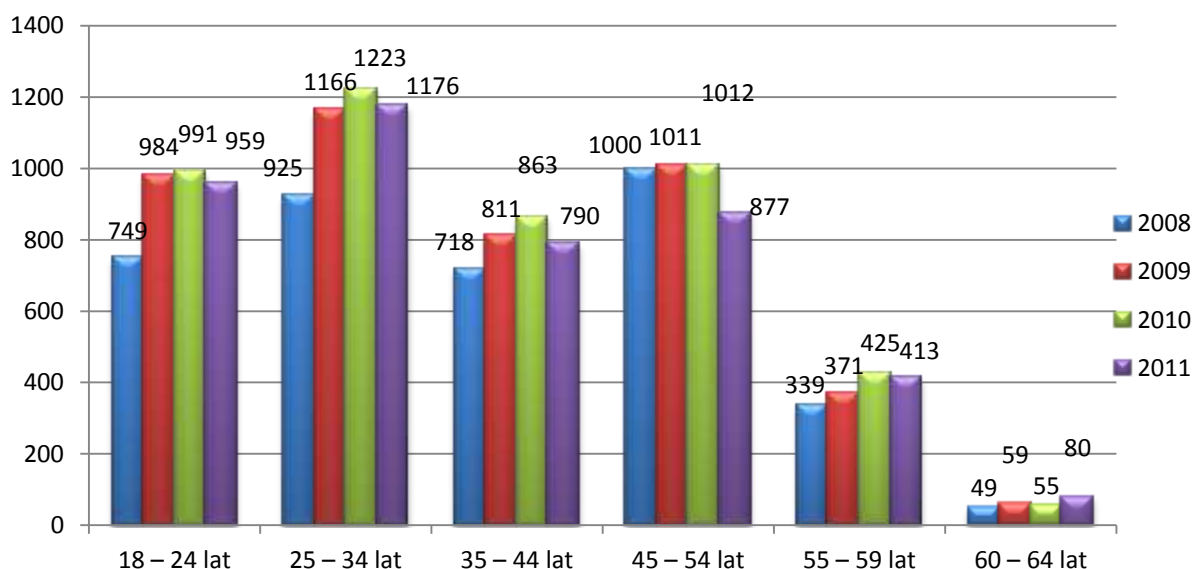
TABELA 15. OSOBY BEZROBOTNE WEDŁUG WIEKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008 - 2011

Wiek w latach	2008	2009	2010	2011
18 - 24 lata	749	984	991	959
25 - 34 lata	925	1166	1223	1176
35 - 44 lata	718	811	863	790
45 - 54 lata	1000	1011	1012	877
55 - 59 lat	339	371	425	413
60 - 64 lata	49	59	55	80

Źródło: www.pup.lebork.pl.

Następną grupę pod względem liczebności stanowią osoby w wieku 45-54 i 35-44 lata. Bezrobotni w wieku 55 lat i więcej, stanowią najmniejszą grupę wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Zatem dwie dominujące grupy wiekowe bezrobotnych (18-24 lata i 25-34 lata) stanowią łącznie 49% ogółu zarejestrowanych w powiecie łębarskim w 2010 roku oraz 50% badanej grupy w roku następnym.

WYKRES 21. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH WEDŁUG WIEKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM
W LATACH 2008 - 2011

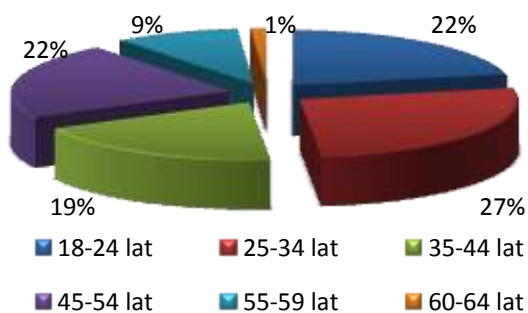

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

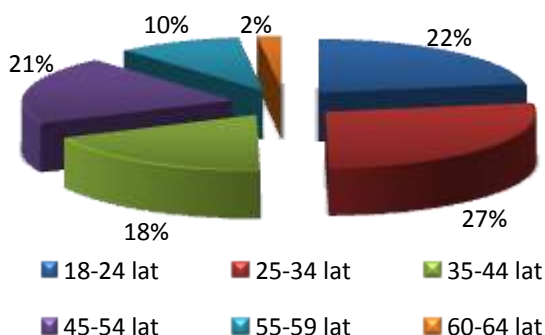
Bezrobotni w tzw. sile wieku (35-54 lata) tworzyli 41% grupy ogółu zarejestrowanych w 2010 roku i 40% całości w roku 2011. Najmniejszą grupę tworzą osoby bez pracy w wieku 55 lat i więcej, które w naszym powiecie liczyły 10% ogółu w 2010 roku oraz 12% w 2011 roku.

WYKRES 22. STRUKTURA OSÓB BEZROBOTNYCH WEDŁUG WIEKU W POWIECIE ŁĘBORSKIM
NA PRZESTRZENI LAT 2010 – 2011

2010 rok

2011 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

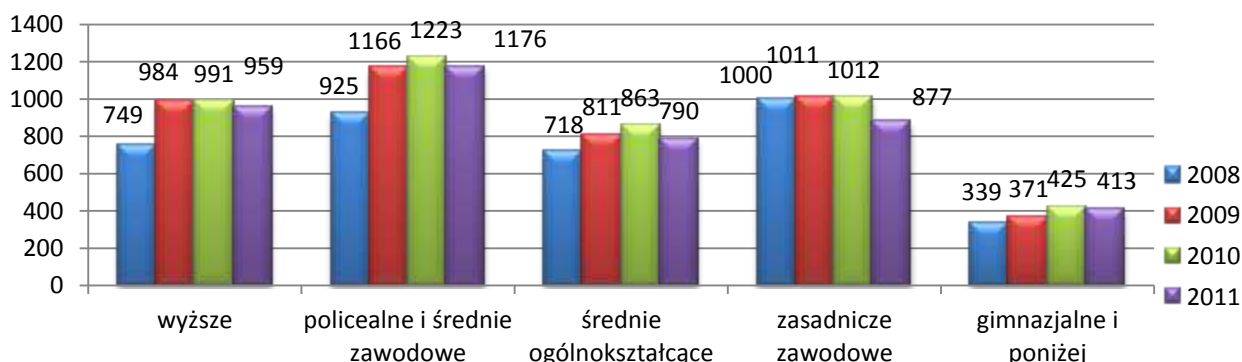
Brak kwalifikacji lub zbyt ogólne kwalifikacje utrudniają znalezienie pracy. Z uzyskanych danych wynika, że najmniejszy udział wśród osób zarejestrowanych mają osoby posiadające dyplom wyższej uczelni - na koniec 2011 roku było 300 takich osób i z wykształceniem średnim ogólnokształcącym - 438 zarejestrowanych. Środkową grupę tworzą bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym - 951. Największą pod względem liczby bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niżej - 1.274 bezrobotnych oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 1.332 osoby bez pracy.

TABELA 16. LICZBA BEZROBOTNYCH WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008-2011

Wykształcenie	2008	2009	2010	2011
wyższe	749	984	991	959
policealne i średnie zawodowe	925	1.166	1.223	1.176
średnie ogólnokształcące	718	811	863	790
zasadnicze zawodowe	1.000	1.011	1.012	877
gimnazjalne i poniżej	339	371	425	413

Źródło: www.pup.lebork.pl.

WYKRES 23. WYKSZTAŁCENIE BEZROBOTNYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2008 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.pup.lebork.pl.

Bez względu na to, jak wysokie są ekonomiczne skutki bezrobocia, rachunek strat nie odzwierciedla właściwie i w pełni szkód ludzkich, społecznych i psychicznych, jakie niosą za sobą okresy trwale utrzymującego się bezrobocia. Bezrobocie przymusowe prowadzi do deterioracji zdrowia, zarówno psychicznego, jak i fizycznego: do wyższego poziomu zachorowań na choroby serca, przypadków alkoholizmu, samobójstw. Badania dowodzą, że niedobrowolne pozostawanie bez pracy to dla wielu ludzi sytuacja o wysokim oddziaływaniu traumatycznym i prowadzi do wykluczenia społecznego.

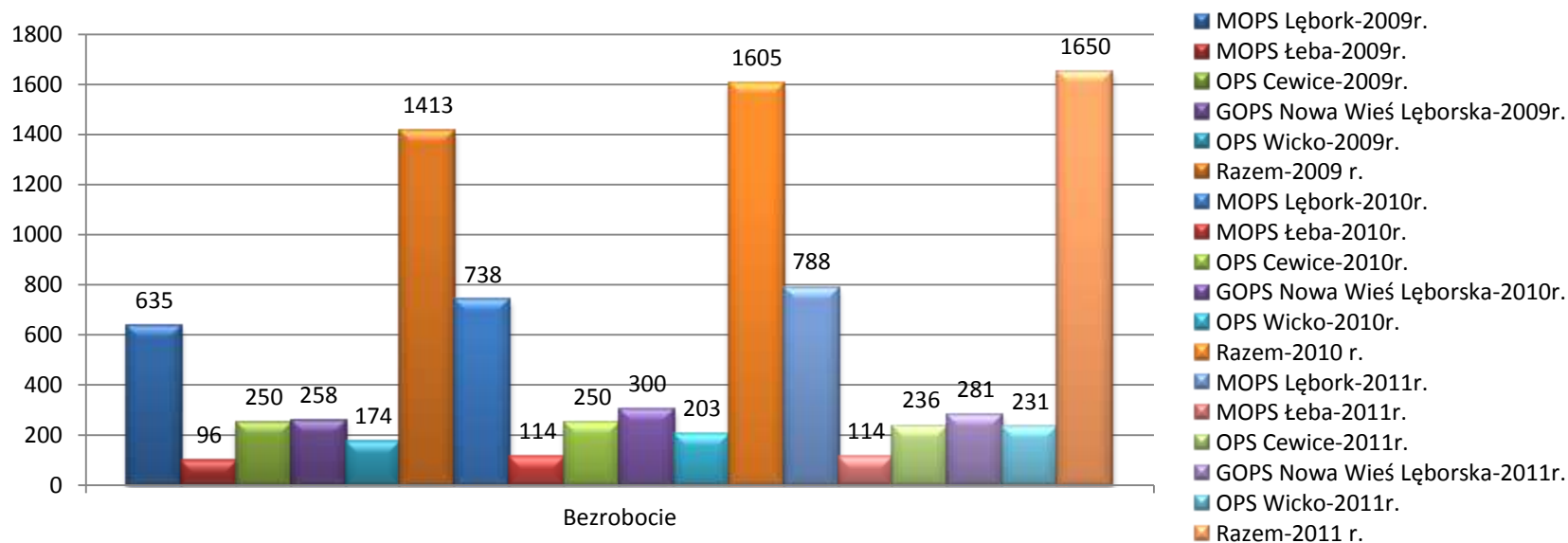
Jak wynika z danych uzyskanych z poszczególnych gmin powiatu łębarskiego drugą pod względem wielkości grupę tworzą rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Również w tym przypadku widać tendencje rosnącą. W 2009 roku liczba rodzin, które korzystały z pomocy w związku z brakiem pracy wynosiła 1.413, w kolejnym roku zanotowano wzrost o 192 gospodarstwa domowe i w roku 2011 o kolejnych 45.

TABELA 17. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łęborg	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łęborska	OPS Wicko	Razem 2009 r.	MOPS Łęborg	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łęborska	OPS Wicko	Razem 2010 r.	MOPS Łęborg	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łęborska	OPS Wicko	Razem 2011 r.
Bezrobocie	635	96	250	258	174	1413	738	114	250	300	203	1605	788	114	236	281	231	1650

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

WYKRES 24. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA W LATACH 2009 – 2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Analizując powyższą tabelę widzimy, iż w MOPS w Łęborku oraz w OPS w Wicku w kolejnych latach przybywa rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia. W MOPS w Łębie znaczny wzrost gospodarstw domowych nastąpił w roku 2010 i od tamtej pory utrzymuje się na stałym poziomie. W OPS w Cewicach liczba rodzin roku 2009 i roku 2010 była taka sama, z kolei w roku ubiegłym nastąpił ich spadek. W GOPS w Nowej Wsi Łębarskiej w roku 2010 nastąpił wzrost liczby gospodarstw, a roku 2011 spadek.

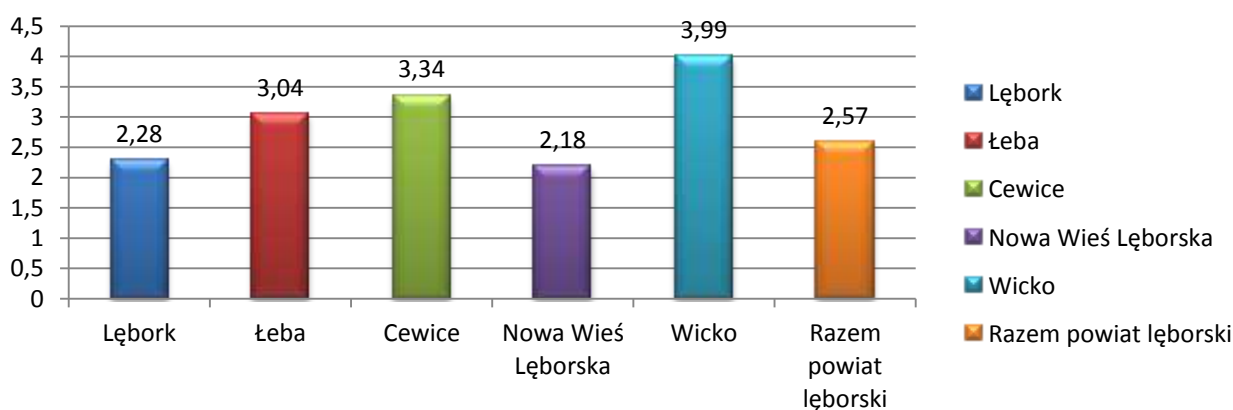
TABELA 18. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	788	2,28
Łeba	3.753	114	3,04
Cewice	7.063	236	3,34
Nowa Wieś Łębarska	12.898	281	2,18
Wicko	5.793	231	3,99
Razem powiat łębarski	64.088	1.650	2,57

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Analizując wskaźnik rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do ogólnej liczby ludności w poszczególnych gminach, to najwięcej takich gospodarstw zamieszkuje gminę Wicko – wskaźnik 3,99% wszystkich mieszkańców i Cewice – 3,34% oraz miasto Łeba – 3,04% ogółu. W mieście Łębork oraz w gminie Nowa Wieś Łębarska wskaźnik ten wynosił kolejno 2,25% i 2,18%. Wskaźnik dla powiatu łębarskiego utrzymał się na poziomie 2,57%.

WYKRES 25. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

IV.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Na potrzeby niniejszego dokumentu posłużymy się pojęciem niepełnosprawności wskazanym w art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Mówi ona, że niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wykonywania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.¹⁶ Przyjmuje się tu kryterium prawne, według którego do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy, w tym:

- orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, tj. lekkiego, umiarkowanego lub znacznego,
- orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy oraz o niezdolności do samodzielnej egzystencji - na podstawie odrębnych przepisów,
- orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16. roku życia,
- orzeczenie organu rentowego ZUS, MSWiA, MON wydane przed 01 stycznia 1998 roku o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów,
- orzeczenie KRUS wydane przed 01 stycznia 1998 roku o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dla celów pozarentowych, w tym ulg i uprawnień oraz świadczeń pomocy społecznej o niepełnosprawności orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Wydają one orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz orzeczenia dla osób przed 16 rokiem życia:

- znaczny stopień niepełnosprawności - do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji; niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację,
- umiarkowany stopień niepełnosprawności - do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- lekki stopień niepełnosprawności - do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,
- zaliczenie do osób niepełnosprawnych - osoby przed 16 rokiem życia, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia

¹⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity z 2011 roku, Dz. U. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.)

organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Zaliczenie do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej oraz zatrudnienia w formie telepracy.

Istnieje wiele rodzajów niepełnosprawności. W rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zostały one pogrupowane w 12 pozycjach:

- 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 02-P – choroby psychiczne;
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O – choroby narządu wzroku;
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E – epilepsja;
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N – choroby neurologiczne;
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.¹⁷

Powyższa kodyfikacja jest ściśle związana z ulgami i uprawnieniami przysługującym osobom niepełnosprawnym.

Orzecznictwo rentowe, w celu ustalenia prawa do renty – orzeczenia wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, wyszczególnia trzy rodzaje orzeczeń:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz celowość przekwalifikowania.

Orzeczenia są obecnie wydawane także przez lekarza rzeczoznawcę Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - orzeka on o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy osób w gospodarstwie rolnym i uznaje je za niepełnosprawne, z tym że:

- osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

¹⁷ § 32 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328, z późn. zm.)

TABELA 19. RÓWNOWAŻNOŚĆ ZAPISÓW ORZECZEŃ O STOPNIACH NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W OBECNYM I BYŁYM SYSTEMIE ORZECZNICTWA

Orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	orzeczenie lekarza orzecznika ZUS	orzeczenie Komisji Inwalidztwa i Zatrudnienia (KIZ)	orzeczenie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)
znaczny stopień niepełnosprawności	całkowita niezdolność do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji	I grupa inwalidzka	osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny
umiarkowany stopień niepełnosprawności	całkowita niezdolność do pracy	II grupa inwalidzka	brak
lekki stopień niepełnosprawności	częściowa niezdolność do pracy lub celowość przekwalifikowania zawodowego	III grupa inwalidzka	pozostałe osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. z 2011 roku, Dz. U. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 z późn. zm.), ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Nr 7, poz. 25 z 1998 r. z późn. zm.), rozporządzenie MGPIPS z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328).

By mówić o niepełnosprawności należy wiedzieć, jakiej ilości osób ona dotyczy, celem określenia skali potrzeb i problemów.

W krajach Unii Europejskiej około 15% populacji to osoby niepełnosprawne. Najnowsze dane dotyczące niepełnosprawności w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku i wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w naszym kraju wyniosła 5.456 tys., co stanowi podobnie jak w krajach UE 14,3 % ludności Polski. Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec naszego kraju jest osobą niepełnosprawną lub za taką się uważa. W stosunku do 1988 roku w którym przeprowadzono poprzedni spis ludności, liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 3.735,5 tys., czyli 9,9% ludności kraju. Na przestrzeni tych lat możemy zaobserwować wzrost liczby osób niepełnosprawnych prawie o połowę - 46,1%. Nastąpił również wzrost o 36,6% grupy osób niepełnosprawnych z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością. Według specjalistów tak wysoka dynamika może być związana z okresem transformacji gospodarczo-ustrojowej, gdy liczna grupa pracowników w obawie przed bezrobociem przeszła na rentę inwalidzką, w celu uzyskania jakiegokolwiek zabezpieczenia socjalnego.

Ważne badania z punktu widzenia obszaru pomocy społecznej, bo dotyczące aktywności ekonomicznej ludności, w tym osób niepełnosprawnych, prowadzi co kwartał GUS. Badania te wskazują iż, w naszym kraju w ostatnich latach następuje systematyczny spadek liczby osób niepełnosprawnych, np. porównując w latach 2010 i 2011 grupę osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 15 lat, notujemy spadek o 969 tys. osób. Jest to związane z zaostreniem kryteriów orzekania o niepełnosprawności, zmianą przepisów w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zmianą sytuacji gospodarczej kraju, jak też zachodzącymi procesami demograficznymi. Według powyższych badań w pierwszym kwartale 2011 roku w wieku 16 lat i więcej było 3.355 tys. osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, w tym w wieku produkcyjnym 2.023 tys. osób, z czego 512 tys. deklarowało aktywność zawodową. Grupa aktywnych zawodowo (pracujący i poszukujący

pracy) stanowiła 25,3% populacji osób niepełnosprawnych będących w wieku produkcyjnym. To oni są potencjalnymi beneficjentami systemu wspomagania zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej. W omawianym okresie pracowało jedynie 430 tys. osób niepełnosprawnych, to jest co piąty w wieku produkcyjnym (21,3 %). Na 2.038 tys. osób niepełnosprawnych pobierających emerytury lub renty 120 tys. osób nadal pracowało w tym 34 tys. emerytów. Stanowili oni 5,3 % grupy osób pobierających świadczenia, ale w gronie pracujących osób niepełnosprawnych stanowili już 26 %, co oznacza, że co czwarta osoba niepełnosprawna dorabiała do renty lub emerytury. W Polsce obserwujemy systematyczny wzrost wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych - w 2008 roku wyniósł on 13,7% i w roku następnym wzrósł o 0,1%, w roku 2010 o 0,7% w porównaniu do roku poprzedniego oraz w roku ubiegłym o 0,1% w stosunku do 2010 roku. Z kolei jeśli przyjrzymy się wskaźnikowi zatrudnienia w województwie pomorskim zauważymy, że jest on wyższy niż krajowy – w ubiegłym roku różnica wyniosła 4,5%, w roku 2010 – 5,5%.

TABELA 20. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POLSCE I WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W LATACH 2008 – 2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce	13,7	13,8	14,5	14,6
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w województwie pomorskim	18,2	16,1	20,0	19,1

Źródło: Roczne dane z BAEL za 2011 rok.

Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Osoby niepełnosprawne są statystycznie starsze, gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność społeczną i zawodową, co w konsekwencji prowadzi do częstszego niż dla ogółu społeczeństwa zjawiska ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

Tak samo jak w przypadku problemu ubóstwa i bezrobocia, obserwujemy stały wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W roku 2009 liczba rodzin wynosiła 1.335, a w roku następnym przybyło kolejnych 4 świadczeniobiorców. Większą dynamikę widać na przestrzeni lat 2010 i 2011, ponieważ w tym czasie liczba powiększyła się aż o 42 ogniska domowe.

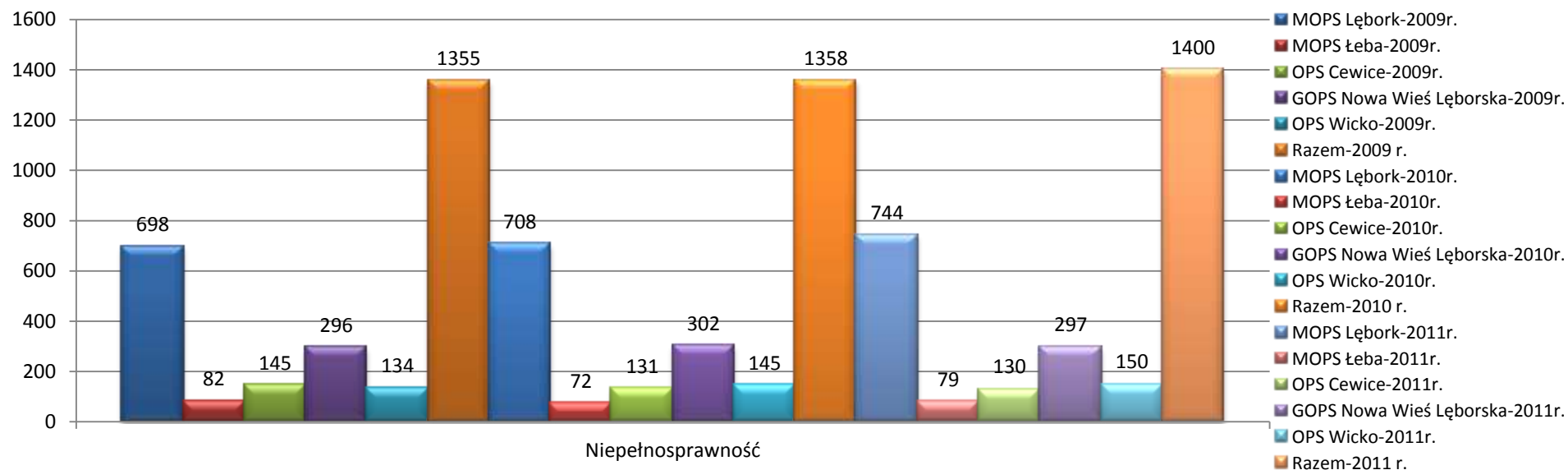
Taką wzrostową tendencję zarejestrował również MOPS w Lęborku oraz OPS w Wicku, w których corocznie przybywa rodzin borykających się z problemem braku niepełnosprawności. Odmienne trend obserwujemy w OPS w Cewicach. Z kolei w MOPS w Łebie porównując lata 2009 i 2010, widzimy spadek liczby takich gospodarstw domowych oraz wzrost w roku ubiegłym. GOPS w Nowej Wsi Lęborskiej zanotował taką zwyżkę w roku 2011, z kolei w roku poprzednim spadek.

TABELA 21. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łęborg	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	OPS Wicko	Razem 2009 r.	MOPS Łęborg	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	OPS Wicko	Razem 2010 r.	MOPS Łęborg	MOPS Łeba	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	OPS Wicko	Razem 2011 r.
Niepełnosprawność	698	82	145	296	134	1355	708	72	131	302	145	1358	744	79	130	297	150	1400

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

WYKRES 26. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

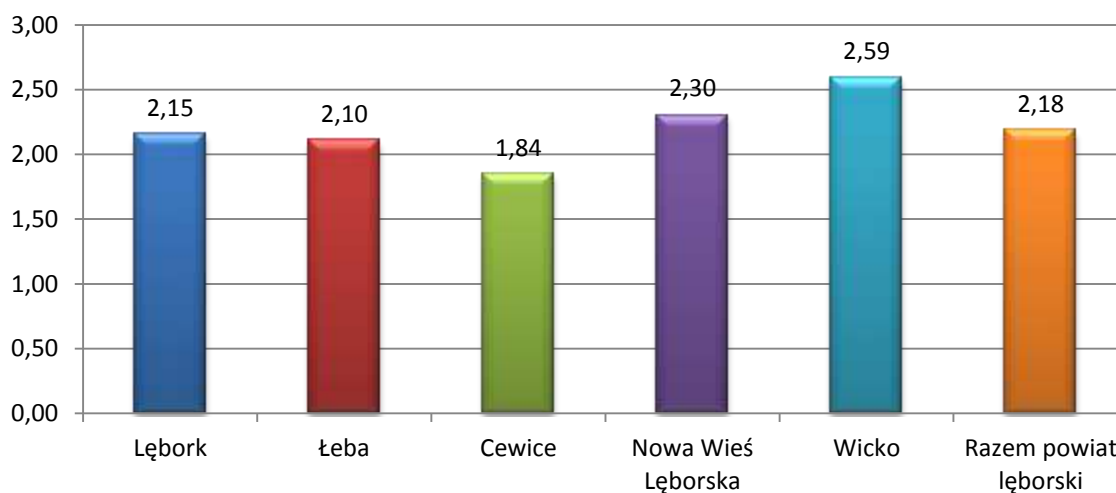
Analiza wskaźnika zestawionego w poniższej tabeli ukazuje, że najwięcej rodzin korzystających z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej było w gminie Wicko – 2,59% ogółu mieszkańców gminy oraz Nowa Wieś Łębarska – 2,30%. Podobnie problem ten wygląda w miastach: Łębork (wskaźnik kształtuje się na poziomie 2,15% ogółu mieszkających) oraz Łeba (2,10%). Najniższy był w gminie Cewice, w której wynosi 1,84% osób tam zamieszkujących. Natomiast powiatowy wskaźnik wynosił 2,18%.

TABELA 22. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności ¹⁸	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	744	2,15
Łeba	3.753	79	2,10
Cewice	7.063	130	1,84
Nowa Wieś Łębarska	12.898	297	2,30
Wicko	5.793	150	2,59
Razem powiat łębarski	64.088	1.400	2,18

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

WYKRES 27. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

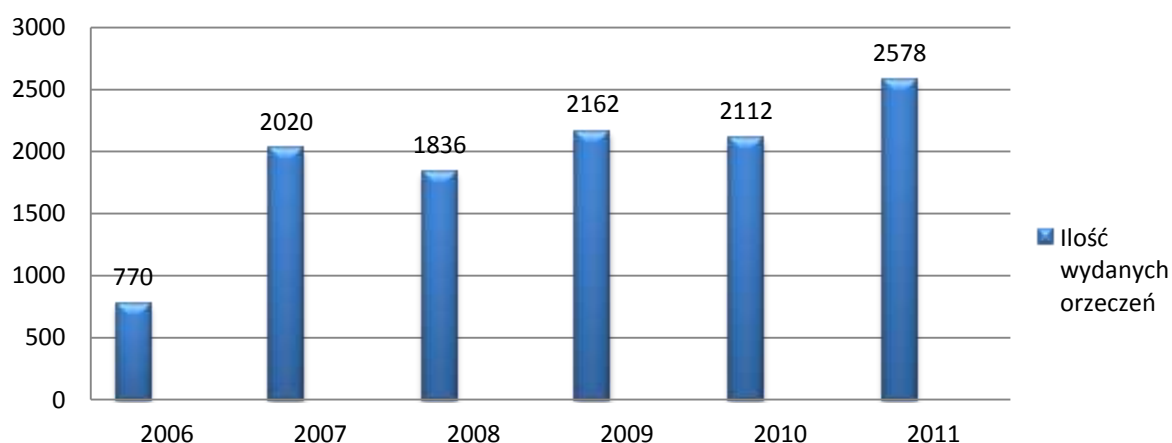
¹⁸ Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2010 roku, stan w dniu 31.12.2010 roku, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011

W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który również zbiera informacje dotyczące osób niepełnosprawnych w terenie powiatu lęborskiego.

W/w Zespół wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia, orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 roku życia oraz legitymacje osób niepełnosprawnych.

Od dnia powołania PZOON¹⁹ w Lęborku, czyli od dnia 01.07.2006 roku obserwujemy coroczne wahania w liczbie wydawanych orzeczeń. Mimo tych corocznych zmian dominuje tendencja wzrostowa ilości wydawanych orzeczeń. Szczególnie w roku 2011 widać znaczny, bo ponad 22% wzrost w stosunku do roku poprzedniego. Wyjaśnieniem tej sytuacji jest głównie pogarszająca się, kryzysowa sytuacja osób i rodzin zarówno w naszym powiecie, jak też w całym kraju. Dodatkowo istnieją tu silne zależności związane ze zmianą przepisów prawnych w zakresie świadczeń opiekuńczych wypłacanych przez ośrodki pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych, które dają dodatkowe możliwości opieki nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności (przy zachowaniu innych kryteriów) i są tym samym motywacją do wnioskowania o wydanie orzeczenia w PZOON.

WYKRES 28. IŁOŚĆ WYDANYCH ORZECZEŃ PRZEZ POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2006 – 2011

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lęborku.

Wśród wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności przez ostatnie 2 lata największą liczbę stanowiły orzeczenia o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (rok 2010 - 861 takich orzeczeń, 2011 rok - 1011), następnie do znacznego stopnia niepełnosprawności (2010 rok - 650; 2011 rok - 967), najmniej było orzeczeń zaliczających do lekkiego stopnia niepełnosprawności (2010 rok - 322 i 2011 rok - 311). W tym miejscu należy wspomnieć, iż zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w 3 przypadkach:

- zaliczenia do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w przypadku, gdy niepełnosprawność wystąpiła przed 21 rokiem życia,
- zaliczenia do osób niepełnosprawnych (dotyczy dzieci do 16 r. ż.).

¹⁹ Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

TABELA 23. PODZIAŁ ORZECZEŃ WYDANYCH PRZEZ PZOON W LĘBORKU W 2010 I 2011 ROKU

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość orzeczeń w 2010 roku (dane porównawcze z ubiegłego okresu sprawozdawczego)	Ilość orzeczeń w 2011 roku
Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności – ogółem (dla osób po 16 roku życia)		1.865	2.346
1.	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	1.833	2.289
A	w tym: - znaczny stopień niepełnosprawności - umiarkowany stopień niepełnosprawności - lekki stopień niepełnosprawności	650 861 322	967 1011 311
B	w tym orzeczenia wydane po raz pierwszy: - znaczny stopień niepełnosprawności - umiarkowany stopień niepełnosprawności - lekki stopień niepełnosprawności	741 298 276 167	1.014 460 371 183
2.	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	7	11
3.	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	25	46
Wydane orzeczenia o niepełnosprawności – ogółem (dla osób przed 16 rokiem życia)		247	232
1.	Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	222	212
A	w tym: - 0-3 lata - 4-7 lat - 8-16 lat	46 38 137	50 49 113
B	w tym: - dla dziewcząt - dla chłopców	110 111	78 134
2.	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	26	16
3.	Odmowa wydania orzeczenia	0	4

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lęborku.

Z kolei orzeczeń zaliczających do osób niepełnosprawnych dla dzieci i młodzieży przed 16 rokiem życia wydano 222 w roku 2010, zaś w roku kolejnym 212. Najwięcej orzeczeń dotyczyło dzieci w wieku od 8 do 16 lat, a ze względu na płeć - chłopców.

Na podstawie ważnych orzeczeń wydano 1.225 legitymacji osób niepełnosprawnych, w tym:

- 1.104 legitymacji dla osób po 16 roku życia,
- 121 legitymacji dla osób przed 16 rokiem życia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest realizatorem zadań powiatu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, wynikających z art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wysokość środków na ten cel od 2008 roku zmniejszała się. Dopiero w 2012 roku otrzymano więcej środków niż w poprzednich 3 latach.

TABELA 24. WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2007 – 2012

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wysokość środków z algorytmu PFRON w PLN	1.117.287	1.218.532	707.126	528.875	523.652	906.709

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku.

TABELA 25. RODZAJE ZADAŃ REALIZOWANYCH PRZEZ PCPR W LĘBORKU WRAZ Z NAKŁADAMI FINANSOWYMI W 2011 ROKU ORAZ DOSTĘPNE ŚRODKI W 2012 ROKU

LP	Nazwa zadania	Liczba dofinansowanych wniosków	Wysokość przyznanych środków w 2011 roku w zł	Środki dostępne w 2012 roku
Zadania z zakresu zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych				
1.	- finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy; - środki na podjęcie działalności gospodarczej; udzielenie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych (art. 11, art. 12a, art. 13)	2 3	15.227,00 84.500,00	100.000,00
2.	- zwrot kosztów poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności; - zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu; - zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy; - zwrot części wynagrodzenia przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym oraz obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne od wynagrodzenia (art. 26, art. 26d - 26f)	2	60.000,00	200.000,00
Razem			159.727,00	300.000,00
Zadania w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych				
1.	- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów na turnusach rehabilitacyjnych (art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. a i e)	21	14.905,00 9.926,00	100.000,00
2.	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych (art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit b i e)	6	10.000,00	20.000,00
3.	- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, - przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów (art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. c i e)	22 514	18.832,99 179.791,01	306.709,00
4.	- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, - w komunikowaniu się - i technicznych, - w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych (art. 35a ust. 1 pkt. 7 lit. d i e)	34 15 25 0	93.456,00 17.172,00 19.371,00 0	180.000,00
Razem			363.454,00	606.709,00
Razem rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych ze środków PFRON			523.181,00	906.709,00

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku.

W ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych najwięcej środków w 2011 roku przeznaczono na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych. Najmniej pieniędzy przeznaczono na dofinansowanie uczestnictwa opiekunów osób niepełnosprawnych na turnusach rehabilitacyjnych, a także na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Łączna kwota wydatkowana na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych w 2011 roku wyniosła 363.454,00 zł i została wykorzystana w 99,95%. Na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych w 2011 roku wydano 115.727,00 zł, co stanowiło 99,83 % środków otrzymanych z PFRON.

W 2012 roku pismem z dnia 16 marca 2012 roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazał informację dotyczącą wysokości środków finansowych z przeznaczeniem na zadania na rzecz osób niepełnosprawnych do realizacji w 2012 na łączną kwotę 906.709,00 zł. Decyzję w sprawie podziału środków, jak w powyższej tabeli, Zarząd Powiatu Lęborskiego podjął uchwałą nr 141/2012 z dnia 05.04.2012 w sprawie określenia wysokości środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do realizacji w 2012 roku.

IV.4. RODZINY NIEPEŁNE, SIEROCTWO I WIEŁODZIETNOŚĆ

Rodziny ze względu na strukturę możemy podzielić na pełne i niepełne. Przez rodzinę niepełną rozumiemy taką strukturę, gdy rodzic opiekuje się dziećmi swoimi lub współmałżonka, zamieszkującymi wspólnie z nim. Rodzina może stać się niepełną z powodu śmierci współmałżonka, rozwodu, separacji, urodzenia dziecka pozamałżeńskiego. W ramach struktury niepełnej można wyróżnić:

- rodzinę sierocą – brak rodziców na skutek śmierci, dzieci pozostają pod opieką krewnych, dziadków lub osób obcych, ale nie są w domu dziecka;
- rodzinę półsierocą – brak jednego z rodziców na skutek śmierci, dzieci pozostają w rodzinie pod opieką jednego z rodziców;
- rodzinę rozbitą – brak jednego z małżonków na skutek rozwodu lub porzucenia rodziny ze względu na separację, dzieci są pod opieką jednego z rodziców, chociaż możliwe są kontakty z drugim z rodziców;
- rodzinę samotnych, niezamężnych matek z dziećmi.²⁰

Wyżej wymienione rodzaje sieroctwa składają się na sieroctwo biologiczne. Istnieje jeszcze sieroctwo społeczne, gdy dziecko ma rodziców naturalnych, jednak zostali oni pozbawieni praw rodzicielskich. O ile sieroctwo biologiczne jest nieodwracalne, to sieroctwo społeczne można zmienić przywracając rodzicom władzę rodzicielską.

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887, z późn. zm.) w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców powiat zapewnia dziecku pobyt w pieczy zastępczej. Dziecko może zostać umieszczone w instytucjonalnej lub rodzinnej formie opieki zastępczej.

Na terenie powiatu lęborskiego działają 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Lęborku,
- Placówka Wielofunkcyjna Nr 2 „Dom w Ogrodzie” w Lęborku.

Dodatkowo poza powiatem lęborskim przebywało łącznie w placówkach 9 dzieci z naszego powiatu.

Pojęcie wielodzietności nie ma definicji ustawowej. Obecnie przyjmuje się, że rodzina wielodzietna to taka, która posiada minimum troje dzieci. W Polsce rodziny z czworgiem i więcej dzieci stanowią około 5 % wszystkich rodzin wychowujących dzieci. Warto zaznaczyć,

²⁰ S. Kawula, I. Brągiel, A. W. Janke, Pedagogika rodziny, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1999, str. 327

że chociaż to tylko 5%, to oznacza to 13 % ogółu wychowywanych dzieci. Według danych Komisji Europejskiej Polska przoduje w rankingu ubóstwa dzieci. Aż 29 % dzieci żyje w biedzie, a co piąty Polak egzystuje poniżej progu ubóstwa. W rodzinach wielodzietnych jest jeszcze gorzej: 90 % takich rodzin żyje poniżej minimum socjalnego, co trzecia poniżej minimum egzystencji. Przeciętna rodzina wielodzietna ma dochody ponad dwukrotnie niższe niż przeciętna rodzina. Ubóstwem zagrożonych jest około 21% rodzin z trojgiem dzieci, z czworgiem i więcej to już 40 % pomoc instytucjonalna jest niewystarczająca²¹.

Wielodzietność, jako przesłanka uzasadniająca przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej, wystąpi wówczas, gdy rodzina ma na utrzymaniu troje lub więcej dzieci – wówczas zwiększa się wysokość zasiłku rodzinnego na każde kolejne dziecko, a także może otrzymywać dodatek z tytułu wielodzietności.

Zatem kolejnymi znaczącymi problemami występującym w gminach powiatu lęborskiego są: rodziny niepełne, sieroctwo oraz wielodzietność. Na podstawie poniższych tabel Nr 26 i 27 widzimy ciągle zmieniającą się tendencję dotyczącą liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu rodziny niepełnej. W roku 2009 roku pomocą objęto 416 rodziny. W roku następnym ich liczba zmniejszyła się o 39 świadczeniobiorców, a w 2011 roku wzrosła do 386 rodzin.

Z kolei ilość rodzin szukających pomocy z powodu wielodzietności w pierwszym analizowanym okresie wynosiła 250. W kolejnym roku wzrosła o 11 gospodarstw domowych. Natomiast w roku ubiegłym zmniejszyła się o 46 opisywanych rodzin.

Problem sieroctwa dotyczy niewielkiego odsetka liczby rodzin zgłaszających się do ośrodków pomocy społecznej. W latach 2009 i 2010 opieką z tego powodu otoczono 1 rodzinę. Z kolei w poprzednim roku nastąpił znaczący wzrost do 4 gospodarstw domowych. Również w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej działających na terenie powiatu lęborskiego nie widać stałego trendu dotyczącego wyżej omawianych rodzin.

²¹ Iwona Galińska, Wielodzietność to nie patologia, Moja rodzina, Nr 2/2012

TABELA 26. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU RODZINY NIEPEŁNEJ, WIELODZIETNOŚCI ORAZ SIEROCTWA W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
Rodziny niepełne	196	50	42	99	29	416	190	48	44	74	21	377	197	59	38	76	16	386
Wielodzietność	68	36	17	123	6	250	99	37	7	114	4	261	84	42	7	74	8	215
Sieroctwo	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3	0	0	0	1	4

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

TABELA 27. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU RODZINY NIEPEŁNEJ, WIELODZIETNEJ ORAZ SIEROCTWA W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu rodziny niepełnej w 2011 roku	Wskaźnik w %	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności w 2011 roku	Wskaźnik w %	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu sieroctwa w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	197	0,57	84	0,24	3	0,009
Łeba	3.753	16	0,43	8	0,21	1	0,027
Cewice	7.063	38	0,54	7	0,10	0	0,000
Nowa Wieś Łębarska	12.898	76	0,59	74	0,57	0	0,000
Wicko	5.793	59	1,02	42	0,73	0	0,000
Razem Powiat Łębarski	64.088	386	0,60	215	0,34	4	0,006

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Wskaźnik liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2011 roku z powodu rodziny niepełnej jest najwyższy wśród mieszkańców gminy Wicko – 1,02%. W trzech gminach wynik utrzymywał się na podobnym poziomie, kolejno: Nowa Wieś Łębska – 0,59%, Łębork – 0,57% oraz Cewice – 0,54%. Najniższy procent mieszkańców z powodu rodziny niepełnej korzysta z pomocy w mieście Łeba – 0,43%. Rezultat dla powiatu łębskiego wynosi 0,60%.

Jeśli chodzi o wskaźnik ilości rodzin, w których przyczyną szukania pomocy jest wielodzietność, to jest on ponownie największy wśród mieszkańców Wicka – 0,73%, oraz mieszkańców Nowej Wsi Łębskiej – 0,57%. Najniższy wynik dotyczy gminy Cewice – 0,10%. Średni poziom zanotowały miasta Łębork – 0,24% oraz Łeba – 0,22%. Wskaźnik powiatowy to 0,34%.

Ze względu na charakter pomocy, niewielki jest odsetek wśród ogółu rodzin mieszkających na terenie powiatu łębskiego, które potrzebują wsparcia z powodu sieroctwa. W Łebie wskaźnik ukształtował się na poziomie 0,027%, a w Łebie – 0,009%. Wskaźnik dla powiatu łębskiego wyniósł 0,006%.

IV.5. POZOSTAŁE PROBLEMY SPOŁECZNE

1. Alkoholizm i narkomania

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) uzależnienie od alkoholu to stan psychiczny i fizyczny wynikający ze współdziałania żywego organizmu i alkoholu. Stan ten charakteryzuje się zmianami w zachowaniu i innymi następstwami, w tym zawsze przymusem ciągłego lub okresowego używania alkoholu po to, aby doświadczyć psychicznych efektów jego działania lub aby uniknąć objawów wynikających z jego braku, takich jak złe samopoczucie (dyskomfort). Zmiana tolerancji może ale nie musi towarzyszyć temu zjawisku. Człowiek może uzależnić się równolegle od alkoholu i innych środków. Statystyki pokazują, że w naszym kraju liczba osób uzależnionych od alkoholu to około 800 tys., dorośli żyjący w otoczeniu alkoholików to ok. 1,5 mln osób, dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików to również ok. 1,5 mln osób, osoby pijące szkodliwie szacuje się na 2-2,5 mln, zaś ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym to ok. 2 mln osób.²² Narkomania - to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych (narkotyków), w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich²³. Corocznie z powodu przedawkowania umiera w Polsce ponad 200 osób; wg danych GUS w 2009 roku było to 260 osób.

Narkomania nie jest ani zjawiskiem nowym, ani jednowymiarowym. Z punktu widzenia medycyny narkomania i alkoholizm prowadzą do licznych problemów zdrowotnych. Mają one także swój kontekst gospodarczy, prawny (również kryminogeny), czy kulturowy (subkultury młodzieżowe, moda na narkotyki). Ale używki to także, a może nade wszystko, kwestia społeczna. Ich przyjmowanie prowadzi do społecznej marginalizacji, ponadto są ściśle związane z wieloma innymi problemami społecznymi, takimi jak na przykład: ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, czy bezdomność.

W 2009 roku do ośrodków pomocy społecznej działających na terenie naszego powiatu zgłosiło się 328 rodzin, w których występował problem z nadużywaniem alkoholu oraz 4 rodziny z problemem narkotyków. W 2010 roku liczba gospodarstw domowych wynosiła kolejno 331 i 9. Natomiast w ubiegłym roku liczba rodzin w pierwszej grupie badanych spadła do 311, natomiast w drugiej grupie wynik utrzymał się na takim samym poziomie, jak w roku poprzednim.

²² www.parpa.pl

²³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124)

TABELA 28. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU ALKOHOLOWIZMU I NARKOMANII W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej Sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
Alkoholizm	188	24	33	19	64	328	193	27	35	17	59	331	189	21	23	18	60	311
Narkomania	4	0	0	0	0	4	6	0	0	1	2	9	7	0	0	1	1	9

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Problem alkoholizmu jest najbardziej widoczny wśród mieszkańców miasta Łeba – 1,60% ogółu zamieszkujących, a najmniej w gminie Nowa Wieś Łębarska – 0,14%. Średni poziom dotyczy: miasta Łębork – wskaźnik 0,55% oraz gmin: Wicko – 0,37% i Cewice – 0,33%.

Z kolei problem narkomanii dotyka głównie Łęborczan – 0,20%. Niewielki odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii w stosunku do liczby ludności występuje w mieście Łeba – 0,03% i gminie Nowa Wieś Łębarska – 0,01%. Problem ten nie zanotowano pośród mieszkańców Cewic i Wicka.

TABELA 29. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU ALKOHOLOWIZMU I NARKOMANII W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu rodziny alkoholizmu w 2011 roku	Wskaźnik w %	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	189	0,55	7	0,20
Łeba	3.753	60	1,60	1	0,03
Cewice	7.063	23	0,33	0	0,00
Nowa Wieś Łębarska	12.898	18	0,14	1	0,01
Wicko	5.793	21	0,37	0	0,00
Razem powiat łębarski	64.088	311	0,49	9	0,01

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

2. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją przyjętą przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Możemy zatem wyróżnić kilka cech charakterystycznych dla zjawiska przemocy domowej:

1. Jest intencjonalna;
Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. Siły są nierównomierne;
W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
3. Narusza prawa i dobra osobiste;
Sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
4. Powoduje cierpienie i ból;
Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.²⁴

Z kolei według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób będących członkiem rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą²⁵.

Z powyższej definicji możemy wyróżnić następujące formy przemocy:

- przemoc fizyczna – obejmuje szeroki wachlarz czynności: to nieprzypadkowe bicie, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, aż po przypalanie, duszenie, topienie i użycie broni. Ma wywołać lęk lub stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez sprawcę;
- przemoc psychiczna – to stałe upokarzanie, ciągłe zwracanie uwagi, odrzucanie, terroryzowanie, straszenie, izolacja od rówieśników i członków rodziny, umniejszanie wartości działań, myśli czy zdolności, a także powtarzające się nękanie lub śledzenie. Ma to na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia. Sprawca może śledzić każdy krok ofiary, kontrolować jej pocztę czy rozmowy telefoniczne, grozić jej, wmawiać, że stanie się coś strasznego, jeśli nie będzie posłuszna;
- przemoc seksualna – obejmuje całe spektrum zachowań: poczynawszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego, aż do fizycznego uszkodzenia genitaliów;
- przemoc ekonomiczna – sprawia, że ofiara staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy obejmują ograniczenie dostępu do pieniędzy czy informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o najmniejsze choćby środki, kłamanie na temat zasobów rodziny, wykradanie pieniędzy, niedopuszczenie do pracy zarobkowej;

²⁴ www.niebieskalinia.pl

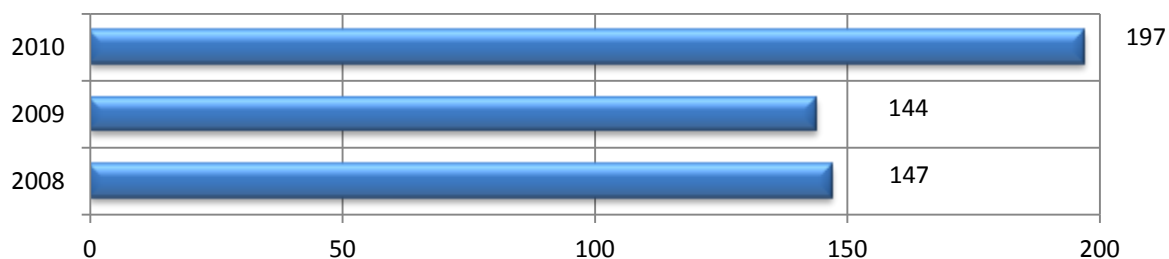
²⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.)

- zaniedbywanie dziecka - obejmować może zarówno jego sferę psychiczną, jak i fizyczną. Jest niezaspokojeniem potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju, związanych z odżywianiem, ubraniem, schronieniem, higieną, opieką lekarską, wykształceniem, a także niezaspokojeniem jego potrzeby miłości, ochrony oraz poczucia bezpieczeństwa²⁶.

W miesiącu lutym 2011 roku, w wyniku przeprowadzonych ankiet zebrano z ośrodków pomocy społecznej, komisariatów policji z terenu powiatu dane dotyczące przemocy w rodzinie, celem rozpoznania rozmiaru tego zjawiska w powiecie łębarskim.

Uzyskane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku dane ukazują, iż coraz więcej osób decyduje się przerwać milczenie i powiadamia właściwe służby o tym fakcie. Zebrane dane ukazują, że liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymywanych przez funkcjonujące w powiecie łębarskim ośrodki pomocy społecznej w 2010 roku w porównaniu do lat ubiegłych wyraźnie wzrosła.

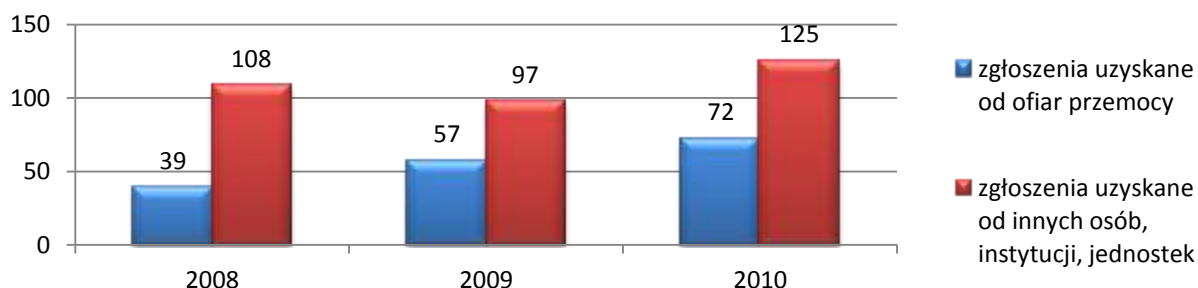
WYKRES 29. LICZBA ZGŁOSZEŃ O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE OTRZYMANYCH W LATACH 2008 – 2010 PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ FUNKCJONUJĄCE W POWIECIE ŁĘBORSKIM

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Wyniki przeprowadzonej w ośrodkach pomocy społecznej ankiety ukazały również, że zdecydowana większość zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie pochodzi nie od ofiar przemocy, ale od różnych osób, instytucji lub jednostek, którym nie jest obojętny los osób pokrzywdzonych.

WYKRES 30. LICZBA ZGŁOSZEŃ O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE OTRZYMANYCH W LATACH 2008 – 2010 PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ FUNKCJONUJĄCE W POWIECIE ŁĘBORSKIM Z PODZIAŁEM NA ŹRÓDŁO UZYSKANIA INFORMACJI

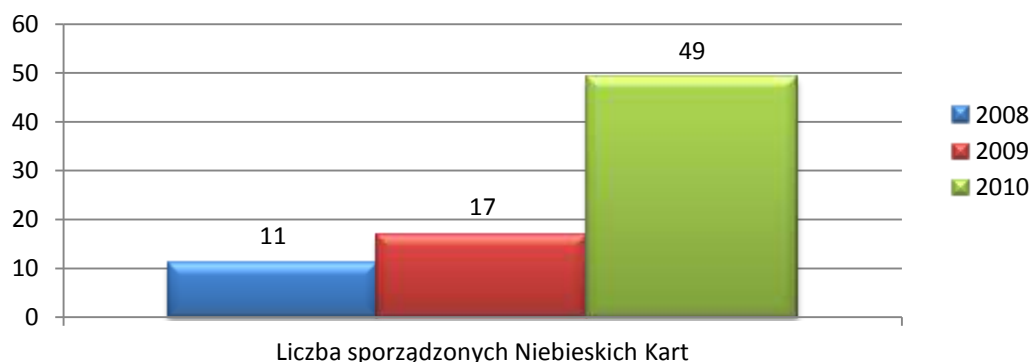

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

²⁶ B. Szulz (red.), Przemoc. Konteksty społeczno-kulturowe, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007, s. 175

Przeprowadzone badania wykazały, że mimo dużej ilości zgłoszeń dokonanych przez same ofiary lub osoby z otoczenia, na założenie niebieskiej karty, sporządzanej przez pracownika socjalnego lub funkcjonariusza policji w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie, zdecydowała się niewielka liczba osób pokrzywdzonych.

WYKRES 31. LICZBA NIEBIESKICH KART SPORZĄDZONYCH W LATACH 2008 – 2010 PRZEZ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ FUNKCJONUJĄCYCH W POWIECIE LĘBORSKIM

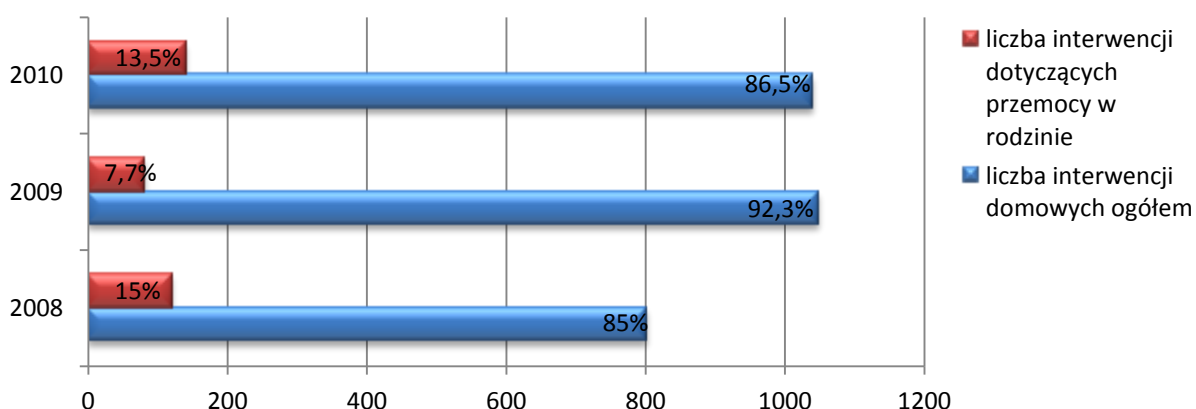

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu lęborskiego.

Wśród osób zgłaszających fakt doznawania przemocy w rodzinie pracownikom socjalnym, przeważającą liczbę stanowią kobiety. Z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że przemocy w rodzinie doświadczają również dzieci. Ośrodki nie odnotowały w latach 2008 - 2010 żadnego przypadku zgłoszenia doznawania przemocy przez mężczyznę.

Jak wynika z danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Lęborku na terenie powiatu lęborskiego liczba przeprowadzonych interwencji domowych w latach 2008-2010 wyniosła: 2008 rok – 810; 2009 rok – 1048 i 2010 rok – 1039, w tym liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie: 2008 rok – 120 przypadków; 2009 rok – 81 przypadków, 2010 rok – 140 przypadków.

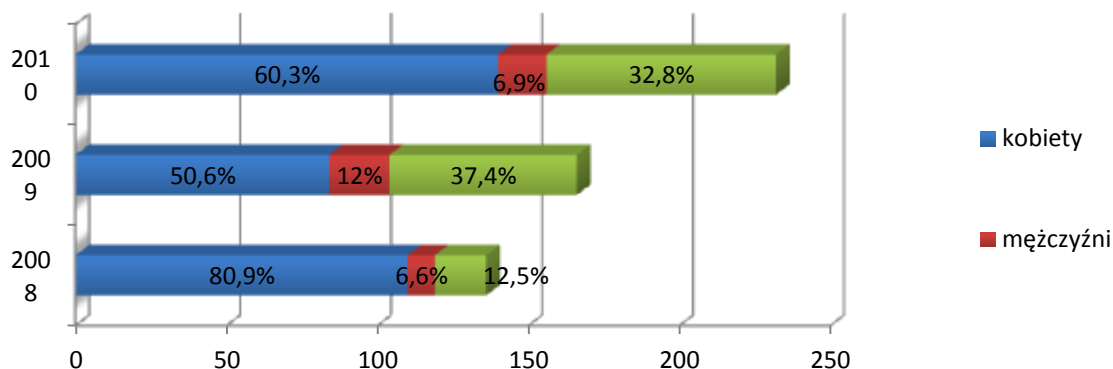
WYKRES 32. WSKAŹNIK PRZEPROWADZONYCH PRZEZ POLICJĘ INTERWENCJI DOMOWYCH W SPRAWIE PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE LĘBORSKIM W LATACH 2008 - 2010

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lęborku.

W ostatnich latach możemy zaobserwować wzrost liczby ofiar przemocy domowej. W 2008 roku było ich – 136, w 2009 roku – 166 i w 2010 roku – 232. Osobami pokrzywdzonymi są najczęściej kobiety oraz dzieci i młodzież do 18 roku życia.

WYKRES 33. OFIARY PRZEMOCY DOMOWEJ W LATACH 2008-2010 W POWIECIE ŁĘBORSKIM

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Łęborku.

Z danych zebranych, na podstawie Niebieskich Kart przez Komendę Powiatową Policji wynika, że w 2009 i 2010 roku wśród sprawców przemocy domowej ponad 97% stanowili mężczyźni, w roku 2008 było to ponad 98%. W roku 2008 - 76% (91 osób) sprawców w chwili przemocy znajdowało się pod wpływem alkoholu, w roku 2009 – 70% (57 osób), z kolei w 2010 – 71% (99 osób). W 2008 roku Policja zatrzymała (procesowo, prewencyjnie, doprowadzenie do wytrzeźwienia) co trzeciego sprawcę przemocy domowej - 39 osób, w 2009 roku liczba zatrzymanych wyniosła 21 osób (26% wszystkich sprawców), z kolei w 2010 odnotowano znaczny wzrost zatrzymanych sprawców przemocy - 69 osób, co stanowiło 49% ogółu.

TABELA 30. LICZBA SPRAWCÓW PRZEMOCY DOMOWEJ W LATACH 2008 - 2010

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	120	81	140
kobiet	2	2	4
mężczyzn	118	79	136
dzieci i młodzież do lat 18	--	--	--
Liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu	91	57	99
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej	39	21	69

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Łęborku.

TABELA 31. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
Przemoc w rodzinie	22	0	15	0	0	37	30	2	18	2	0	52	25	6	6	3	0	40

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Corocznie zmieniała się liczba rodzin, którym ośrodki pomocy udzieliły wsparcia w związku z istniejącą przemocą. W pierwszym roku badania liczba takich gospodarstw domowych wyniosła 37, w drugim wzrosła do 52 i w trzecim spadła do 40.

Tendencję wzrostową tego problemu widać w OPS w Wicku oraz w GOPS w Nowej Wsi Łębarskiej. Z kolei do MOPS w Łęborku oraz do OPS w Cewicach w 2010 roku zgłosiło się więcej rodzin niż w roku 2009, natomiast w roku ubiegłym ich liczba spadła. MOPS w Łebie nie zarejestrował takiego problemu wśród gospodarstw domowych, którym przyznano wsparcie.

TABELA 32. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU PRZEMOCY W RODZINIE W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	25	0,072
Łeba	3.753	0	0,000
Cewice	7.063	6	0,085
Nowa Wieś Łębarska	12.898	3	0,023
Wicko	5.793	6	0,104
Razem Powiat Łębarski	64.088	40	0,062

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Gospodarstwa domowe otrzymujące pomoc z powodu przemocy w rodzinie stanowią niewielki odsetek ogółu mieszkańców poszczególnych gmin. Wskaźnik ten jest najwyższy w gminie Wicko – 0,104% i Cewice – 0,085% oraz w mieście Łębork – 0,072%. Najniższy w gminie Nowa Wieś Łębarska – 0,023%. Brak rodzin, w których istnieje problem przemocy w mieście Łebie. Wskaźnik powiatowy wyniósł 0,062%.

Kluczową rolę w realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu lęborskiego odgrywają powołane w gminach, przy ośrodkach pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne. Samorząd powiatowy ma w tym obszarze do realizacji zadania przypisane w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (art. 6):

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat (środki na realizację i obsługę tych zadań zapewnia budżet państwa), należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Bezdomność

Osobą bezdomną – jest taka, która nie zamieszkuje w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i nigdzie nie jest zameldowana na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobą niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.²⁷

Wśród przyczyn bezdomności wymienia się:

- sytuację społeczno-ekonomiczną kraju (bezrobocie, brak miejsc w specjalistycznych ośrodkach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy);
- sytuację prawną (eksmisje);
- patologię (alkoholizm, przestępczość, rozwód, przemoc);
- przyczyny natury socjopsychologicznej (preferowanie takiego stylu życia, odrzucenie obowiązującego systemu wartości).

W roku 2009 Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zwróciło się z prośbą do Wojewodów, aby w nocy z 15 na 16 grudnia 2009 roku oraz w nocy z 26 na 27 stycznia 2010 roku dokonano spisu, którego celem było udzielenie odpowiedzi o liczbie udzielonych noclegów dla osób bezdomnych na terenie poszczególnych województw. Wyniki tych badań w skali ogólnopolskiej przedstawiają się następująco:

- w nocy z 15 na 16 grudnia 2009 roku zarejestrowano 18.227 osób bezdomnych,
- w nocy z 26 na 27 stycznia 2010 roku zarejestrowano 20.960 osób bezdomnych,

którym udzielono noclegu na terenie całego kraju. Nie są to wszystkie osoby bezdomne w Polsce. Należy założyć, że w przybliżeniu 1/3 osób bezdomnych nie skorzystała wówczas (nawet pomimo bardzo trudnych warunków atmosferycznych) z możliwości noclegu

²⁷ S. Nitecki, Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym, Wydawnictwo Oficyna, Warszawa 2008, str. 162

w placówkach dla osób bezdomnych. Uwzględniając to założenie możemy przyjąć, że liczba osób bezdomnych w Polsce wynosi około 30 tys. osób.²⁸

Natomiast ze sprawozdań nadsyłanych przez organizacje pozarządowe do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w związku z udzieloną dotacją na pomoc osobom bezdomnym wynika, iż udzielają one pomocy ok. 80-130 tys. osób. Szacunkowe dane określające liczbę bezdomnych na 300 tys. pochodzą od Stowarzyszenia „Monar”. Rozbieżności te mogą wynikać z faktu, iż wiele osób bezdomnych uzyskuje pomoc z kilku źródeł, co powiększa ogólną liczbę osób objętych pomocą.²⁹

²⁸ www.mpips.gov.pl

²⁹ tamże

TABELA 33. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZDOMNOŚCI W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
Bezdomność	70	2	4	2	8	86	82	3	6	3	14	108	74	1	4	1	13	93

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Bezdomność jest kolejnym problemem występującym na terenie powiatu łębarskiego. Podobnie jak przemoc w rodzinie, nie ma w tym przypadku jakiejś stałej tendencji. Przez cały 2009 rok do ośrodków pomocy społecznej z powiatu łębarskiego zgłosiło się 86 osób bezdomnych. W roku 2010 przybyło 22 bezdomnych świadczeniobiorców. W ubiegłym roku nastąpił spadek o 15 osób.

Również w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej nie utrzymują się rosnące lub malejące kierunki tego zjawiska. W jednym roku to zjawisko spada, w kolejnym roku maleje itd.

TABELA 34. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZDOMNOŚCI W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w rodzinie w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	74	0,21
Łeba	3.753	1	0,03
Cewice	7.063	4	0,06
Nowa Wieś Łębarska	12.898	1	0,01
Wicko	5.793	13	0,22
Razem powiat łębarski	64.088	93	0,15

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Największy odsetek liczby rodzin bezdomnych w stosunku do liczby mieszkańców danej gminy notuje się w gminie Wicko – 0,22% oraz mieście Łębork – 0,21%. Podobny wskaźnik w 2011 roku notowano w gminie Cewice – 0,06%, w mieście Łeba - 0,03% i gminie Nowa Wieś Łębarska – 0,01%. W całym powiecie wynosi on 0,15%.

4. Trudności w przystosowaniu się po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego

Izolacja więzienna to krótszy, bądź dłuższy, ale jednak stan przejściowy. Więzienie jest systemem sztucznym, który ma zwracać społeczeństwu jednostki skorygowane odpowiednio do potrzeb środowiska naturalnego.

Procesowi readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady karne często towarzyszy brak akceptacji społecznej i związanych z tym trudności w odzyskaniu samodzielności przez byłych więźniów. Bariery ujawniają się przy poszukiwaniu pracy, w kontaktach z urzędami, jak i towarzyskich. Jawna niechęć i obawy najbliższych towarzyszą powrotowi do środowiska osób, które dokonały przestępstw szczególnie potępianych społecznie, jak zabójstwa, gwałty, zwłaszcza pedofilie, rozboje z użyciem broni, a także osób z zaburzeniami psychicznymi. Bywa, że wracają do środowiska, w którym pozostali ofiary ich przestępstw, dotychczas wspomagane przez te same instytucje, do których o pomoc zwraca się sprawca po odbyciu kary. Bywa, że instytucja pomocowa poszkodowana przestępstwem, jest właściwa dla sprawcy, który dokonał na jej szkodę np. kradzieży z włamaniem, do ubiegania się o świadczenia z tytułu trudności po opuszczeniu zakładu karnego.³⁰

Przestępczość - według Małej Encyklopedii Prawa to suma przestępstw popełnionych w określonym czasie na pewnym obszarze.

Z opublikowanego przez Komendę Główną Policji rocznego raportu o „Stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2010 roku” wynika, że w stosunku do okresów poprzednich nastąpił spadek ogólnej liczby przestępstw o 3%. Jednocześnie na przestrzeni ostatniej dekady o 20 % wzrosła ich wykrywalność, która osiągnęła 68,3%. W roku 2010 Policja wszczęła ogółem 964.614 postępowań w sprawach o przestępstwa, a np. w latach 2000-2004, prawie 1mln 300 tys. Najbardziej znaczące spadki wystąpiły w takich kategoriach jak: zabójstwa, bójki, pobicia, kradzieże samochodów, włamania, rozboje, wymuszenia i kradzieży cudzej rzeczy. W roku 2010 postawiono zarzut popełnienia przestępstwa ogółem 516.154 podejrzanym, z tego 464.991 dorosłym i 51.163 nieletnim (do 17 roku życia).

Wśród wymienianych przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie lęborskim problemów społecznych są również trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego. W 2009 roku rodzin korzystających z pomocy społecznej w takich przypadkach było 35, w następnych dwóch latach po 54. W MOPS w Lęborku oraz OPS w Wicku z roku na rok przybywało rodzin zgłaszających się po pomoc z powodu trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego. W OPS w Cewicach w drugim analizowanym roku ich liczba wzrosła i w roku 2010 utrzymała się na wcześniej ukształtowanym poziomie. Z kolei w GOPS w Nowej Wsi Lęborskiej oraz MOPS w Łebie w ostatnim badanym okresie nastąpił spadek liczby tych gospodarstw.

³⁰ I. Dybalska, Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – między diagnozą a działaniem, Poradnik dla służb społecznych, www.irss.pl

TABELA 35. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU PENITENCJARNEGO W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego	24	2	3	1	5	35	35	4	5	5	5	54	39	5	5	3	2	54

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

Z uzyskanych danych wynika, że największa liczba środowisk korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego, wśród ogółu mieszkańców, występuje w mieście Łębork (0,11 % ogółu) oraz w gminie Wicko (0,09%). Umiarkowanie problem wygląda w gminie Cewice – 0,07% i w mieście Łeba – 0,05%. Najmniejszy odsetek notuje się wśród mieszkańców gminy Nowa Wieś Łębarska – 0,02%. Wskaźnik w naszym powiecie ukształtował się na poziomie 0,08%.

TABELA 36. WSKAŹNIK RODZIN KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU PENITENCJARNEGO W STOSUNKU DO LICZBY LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁĘBORSKIEGO W 2011 ROKU

Gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego w rodzinie w 2011 roku	Wskaźnik w %
Łębork	34.581	39	0,11
Łeba	3.753	2	0,05
Cewice	7.063	5	0,07
Nowa Wieś Łębarska	12.898	3	0,02
Wicko	5.793	5	0,09
Razem powiat łębarski	64.088	54	0,08

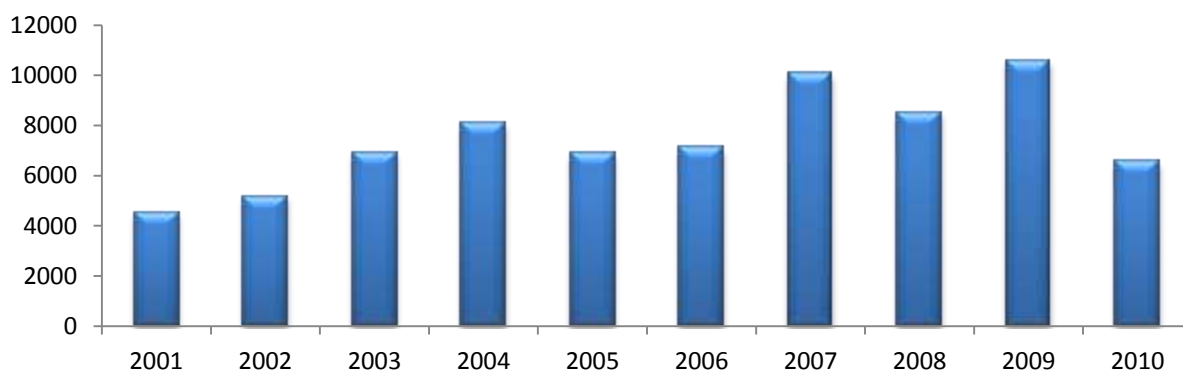
Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

5. Trudności w integracji ze środowiskiem cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy w Polsce

Proces globalizacji (społecznej, politycznej i ekonomicznej) związany jest z mobilnością ludności. Ludzie wyjeżdżają z kraju z powodów ekonomicznych, politycznych, demograficznych, kulturowych oraz społecznych, takich jak: wojny, dyskryminacja polityczna i religia, bezrobocie (mobilność zarobkowa), poszukiwanie lepszych warunków życia, pragnienie zapewnienia swoim dzieciom lepszej edukacji, itd.³¹

Zgodnie z postanowieniami Konwencji Dotyczącej Statusu Uchodźców z roku 1951 (znanej także jako Konwencja Genewska), uzupełnionej Protokołem Nowojorskim z roku 1967, uchodźcą jest osoba, która przebywa poza krajem swego pochodzenia i posiada uzasadnioną obawę przed prześladowaniem w tym kraju ze względu na rasę, religię, narodowość, poglądy polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej.

WYKRES 34. LICZBA OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O NADANIE STATUSU UCHODźCY W RP
W LATACH 2001 – 2010

Źródło: www.udsc.gov.pl.

Cudzoziemcy, którzy przyjeżdżają do danego kraju, przechodzą zazwyczaj tzw. szok kulturowy. Jest to stan emocjonalnego zaburzenia, „stresu akulturacyjnego” związanego z przybyciem do odmiennego, często nieznanego środowiska kulturalnego i społecznego. Szok kulturowy manifestuje się trudnością w „odnalezieniu się” w nowym środowisku.³² Pojawia się konflikt kultur, norm, i tych przyniesionych z kraju pochodzenia, i tych, z którymi cudzoziemiec spotyka się na co dzień w kraju przyjmującym. To konflikt na poziomie jednostki, który dotyczy różnych sytuacji w życiu codziennym i komunikacji interpersonalnej. Jeśli kultura, z której cudzoziemiec pochodzi, bardzo różni się od kultury kraju, do którego przyjechał, to trudności związane z adaptacją i włączaniem w nową społeczność będą większe. Brak znajomości naszego języka stanowi barierę w kontaktach zarówno z obywatelami, jak i przedstawicielami instytucji państwowych. Często osoby migrujące w celach zarobkowych posiadają niskie wykształcenie oraz kwalifikacje zawodowe, co grozi długotrwałym pozostawaniem poza rynkiem pracy lub zatrudnianiu tych osób „na czarno”.

Do ośrodków pomocy społecznej, działających na terenie powiatu łębskiego, nie zgłosiła się żadna rodzina, która posiada status uchodźcy w Polsce.

³¹ A. Bernecka-Langier, Uchodźcy i cudzoziemcy w Polsce, www.ec.europa.eu

³² Tamże

6. Zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa

Ustawa o pomocy społecznej nie definiuje tych zagadnień. Spójnik „i” wskazuje, że te dwie przesłanki muszą występować razem, czyli zdarzenie losowe musi spowodować wystąpienie sytuacji kryzysowej. Definicję zdarzenia losowego możemy znaleźć w prawie ubezpieczeń gospodarczych, które wskazują, że jest to niezależne od woli ubezpieczającego zdarzenie przyszłe i niepewne, którego nastąpienie powoduje uszczerbek w dobrach osobistych lub w dobrach majątkowych albo zwiększenie potrzeb majątkowych po stronie ubezpieczającego lub innej osoby objętej ochroną ubezpieczeniową.³³

Z kolei definicję sytuacji kryzysowej możemy odnaleźć w psychologii. Kryzys to gwałtowna, nagła, niespodziewana zmiana, której zwykle towarzyszą negatywne stany emocjonalne. Często sytuacje trudne wynikają z niekorzystnych zmian w życiu człowieka, np. utraty pracy, żałoby, choroby. Koncepcje psychologiczne zwracają uwagę, że sytuacje kryzysowe, np. krytyczne wydarzenia życiowe, wywołujące brak równowagi wewnętrznej, mają charakter przejściowy i wymagają adaptacji jednostki do nowych warunków czy okoliczności. Konieczność dostosowania się do nowego układu odniesienia rodzi stres, niepewność, poczucie braku kontroli nad własnym życiem i lęk.

Jak wynika ze zgromadzonych danych, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe nie są zjawiskami ilościowo istotnymi w ośrodkach pomocy społecznej działających na terenie powiatu lęborskiego. W roku początkowym liczba rodzin, które zgłosiły się z tego powodu do jednostek pomocy społecznej było 8. Z każdym rokiem ich liczba zmniejszała się o kolejne 2 gospodarstwa domowe.

³³ Na podstawie art. 2, ust. 1, pkt 18 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (t.j. z 2010 roku, Dz. U. Nr 11, poz. 66, z późn. zm.)

TABELA 37. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU ZDARZEŃ LOSOWYCH I SYTUACJI KRYZYSOWEJ W GMINACH Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W LATACH 2009 – 2011

Powód trudnej Sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2009						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2010						Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2011					
	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2009 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2010 r.	MOPS Łębork	OPS Wicko	OPS Cewice	GOPS Nowa Wieś Łębarska	MOPS Łeba	Razem 2011 r.
Zdarzenia losowe	4	0	0	3	1	8	1	1	0	4	0	6	1	0	1	0	2	4

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łębarskiego.

V. OBSZAR POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE LĘBORSKIM

Zgodnie ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna - jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.³⁴

Pomoc społeczna polega w szczególności na³⁵:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Struktura pomocy społecznej w Polsce:

- ośrodki pomocy społecznej działające w każdej gminie, udzielające pomocy pieniężnej, usługowej i rzeczowej oraz kierujące do domów pomocy społecznej;
- powiatowe centra pomocy rodzinie (w miastach na prawach powiatu – miejskie centra pomocy rodzinie); powiaty prowadzą domy pomocy społecznej, zapewniają opiekę nad dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (tj. domach dziecka, pogotowiach opiekuńczych) i w rodzinach zastępczych;
- regionalne ośrodki polityki społecznej (przy urzędach marszałkowskich) – zajmują się koordynacją polityki społecznej w zakresie pomocy na terenie województw samorządowych;
- w urzędach wojewódzkich wydziały polityki społecznej – kontrola i nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (jednak tylko w zakresie zadań zleconych);
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – zajmuje się koordynacją polityki społecznej na obszarze całej Polski oraz przygotowywaniem zmian w obowiązującym prawie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w powiecie lęborskim realizowane są głównie przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łebie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Lęborskiej;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wicku;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Cewicach;
- Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Lęborku;
- Dom Pomocy Społecznej Nr 2 w Lęborku;
- Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą w Lęborku;
- Placówkę Wielofunkcyjną Nr 2 „Dom w ogrodzie” w Lęborku;
- Organizacje pozarządowe.

³⁴ art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. z 2009 roku Dz. U. Nr 175 poz. 1362, z późn. zm.)

³⁵ tamże, art. 15

5.1. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Zadania powiatu łębskiego w zakresie polityki społecznej regulowane są przez następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. z 2009 roku Dz. U. Nr 175 poz. 1362, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (t.j. z 2011 roku Dz. U. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 149, poz. 887, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

5.2. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W ŁĘBORKU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku zostało powołane dnia 30.12.1998 roku na podstawie Uchwały Rady Powiatu Łębskiego nr III/20/98. PCPR jest jednostką organizacyjno – budżetową i wykonuje zadania własne z zakresu pomocy społecznej, jak i administracji rządowej. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku zarządza Kierownik, który jest powoływany i odwoływany przez Starostę Powiatu.

PCPR realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej własne i z zakresu administracji rządowej, jako samodzielna jednostka organizacyjna.

1. Zadania własne powiatu, do których należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mających trudności w integracji ze środowiskiem;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;

- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
 - udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
 - szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
 - sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
 - sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej;
2. Zadania powiatu z zakresu administracji rządowej, do których należą w szczególności:
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
 - prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
 - udzielanie cudzoziemcom, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.
3. Starosta przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i ośrodków interwencji kryzysowej.
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie koordynuje realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łębskim.
5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej:
- (zadania własne powiatu, do których należy w szczególności:)
- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
 - zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
 - organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
 - tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
 - prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
 - organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia

rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległości z tytułu nieponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej przez rodziców;

(zadania powiatu z zakresu administracji rządowej, do których należą w szczególności:)

- realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
 - finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców.
6. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie (które jest jednocześnie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łębskim):
- do zakresu działania powiatowego centrum pomocy rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów;
 - w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej, należących do właściwości powiatu, decyzje wydaje starosta, upoważniony przez niego kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie lub inni pracownicy powiatowego centrum pomocy rodzinie upoważnieni na wniosek kierownika;
 - kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej nad nimi;

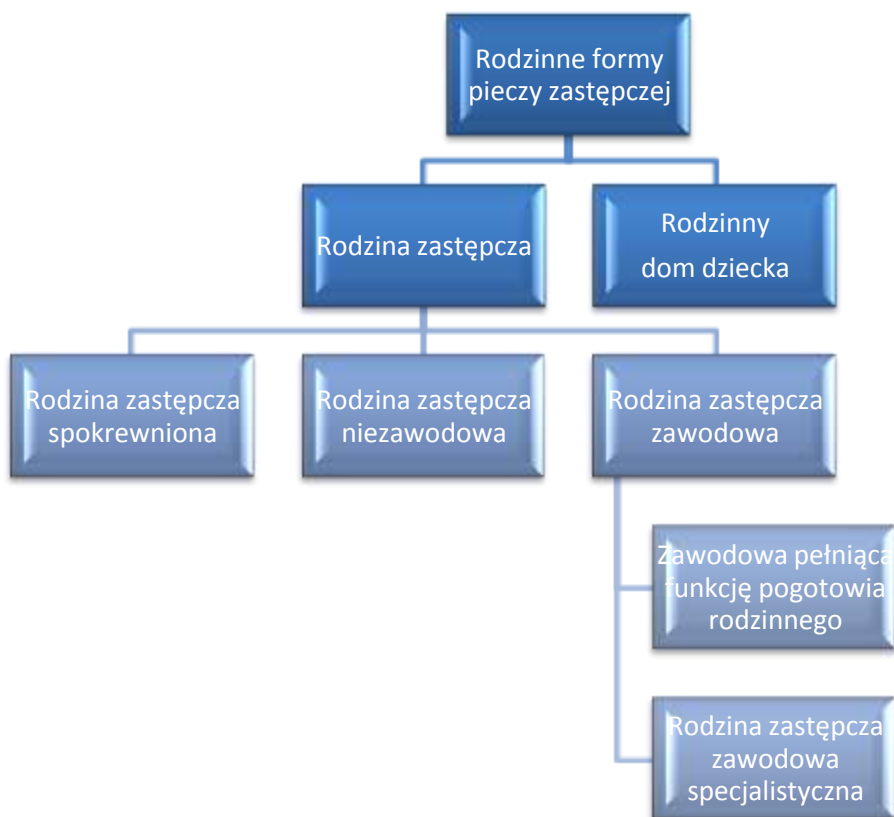
- kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej;
 - powiatowe programy wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej uchwalane są na podstawie w/w zestawienia potrzeb.
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania powiatu w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, do których w szczególności należą:
- opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - rehabilitacji społecznej,
 - rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
 - współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji w/w programów;
 - udostępnianie na potrzeby pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu w/w programów oraz rocznej informacji z ich realizacji;
 - podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
 - opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
 - współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
 - finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
 - dofinansowanie:
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - rehabilitacji dzieci i młodzieży;
 - dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
 - pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
 - przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na niesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
 - realizacja zadań w zakresie zwrotu kosztów dla pracodawcy zatrudniającego osoby niepełnosprawne, zwrotu miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy oraz zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy;
 - zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym;
 - kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
 - współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;

- doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
 - współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
9. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku realizuje inne zadania wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących, uchwał Rady Powiatu Łębarskiego, Zarządu Powiatu Łębarskiego oraz porozumień zawartych przez Powiat Łębarski z organizacjami administracji rządowej i samorządowej.

5.3. RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Rodzinna piecza zastępcza realizowana jest na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887, z późn. zm.), która spowodowała wyodrębnienie z systemu pomocy społecznej zagadnień dotyczących opieki zastępczej.

WYKRES 35. RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ważnym etapem realizacji wyżej wymienionej ustawy było wyznaczenie przez Starostę Łębarskiego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łębarskim (Zarządzenie Starosty Nr 19/2011 z dnia 28.09.2011 roku). W PCPR utworzono zespół ds. pieczy zastępczej realizujący zadania w zakresie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Ilościowy stan rodzicielstwa zastępczego w powiecie łębarskim na dzień 31 października 2012 roku przedstawiają tabele Nr 38 i 39.

TABELA 38. ILOŚĆ RODZIN ZASTĘPCZYCH I DZIECI W NICH UMIESZCZONYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM (STAN NA DZIEŃ 31.10.2012 ROKU)

Wyszczególnienie	wg stanu na dzień 31.10.2012r.
Ilość rodzin zastępczych ogółem, w tym:	102
ilość rodzin zastępczych zawodowych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	5 2
ilość rodzin zastępczych niezawodowych	35
ilość rodzin zastępczych spokrewnionych	62
Ilość dzieci w rodzinach zastępczych ogółem, w tym:	140
ilość dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych, w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	16
ilość dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	50
ilość dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	74

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

W powiecie łębarskim funkcjonują (wg stanu na dzień 31.10.2012 roku) łącznie 102 rodziny zastępcze. Największy odsetek stanowią rodziny zastępcze spokrewnione – niespełna 61%, następnie rodziny niezawodowe – nieco ponad 34%, natomiast rodziny zawodowe stanowią niespełna 5% ogółu funkcjonujących rodzin zastępczych. Nie uwzględniono w powyższej tabeli rodzinnych domów dziecka, ponieważ dotąd ta forma rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu łębarskiego nie funkcjonowała.

TABELA 39. UMIESZCZENIA DZIECI Z TERENU POWIATU ŁĘBORSKIEGO W RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W 2012 ROKU (STAN NA DZIEŃ 31.10.2012 ROKU)

Wyszczególnienie	wg stanu na dzień 31.10.2012r.
Ilość dzieci z terenu powiatu łębarskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych, w tym z terenu gminy:	24
Łębork	10
Łeba	0
Wicko	12
Nowa Wieś Łębarska	1
Cewice	1

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

Powyższa tabela ma znaczenie w odniesieniu do finansowania pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej, bowiem od 1 stycznia 2012 roku gminy partycypują w ponoszeniu wydatków na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Ustawa nałożyła także pewne obowiązki na samorząd gminny wynikający z samego wspierania rodzin. Zadania te przedstawia poniższa tabela.

**TABELA 40. WYKAZ ŚWIADCZEŃ GMIN W RAMACH RODZINNEJ PIELĘGNI ZASTĘPCZEJ
(STAN NA 31.10.2012 ROKU)**

GMINY				
Świadczenia				
Lp.	Rodzaj świadczenia	Podstawa prawna	Rodzaj wynagrodzenia	Wysokość wynagrodzenia
1	dla rodzin wspierających – zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Art. 29 ust. 1 i 31 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	fakultatywne	zasady zwrotu kosztów określone są w umowie
Zadanie		Rodzaj zadania		
1.	zatrudnienie asystenta rodziny	fakultatywne (obligatoryjne w przypadku, gdy sąd zobowiąże do pracy z asystentem rodziny na podstawie 109 § 2 pkt 1)		
2.	współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego po dniu 1 stycznia 2012 r. w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim, 50% w trzecim)	obligatoryjne		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dla samorządów powiatowych najważniejszymi konsekwencjami wprowadzenia przedmiotowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 2012 roku są:

- zmiana formy pieczy zastępczej oraz zasad organizowania i funkcjonowania pieczy zastępczej,
- wprowadzenie innych zasad naboru i szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- wprowadzenie wolontariatu na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej,
- wprowadzenie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- zmiana świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych.

Celem przedstawienia potrzeb w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łębskim w niniejszej Strategii opisuje się realizację zadania w latach 2006-2011 używając dotąd obowiązującej nomenklatury.

W 2011 roku na terenie powiatu łębskiego funkcjonowało 105 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 155 dzieci. Według stanu na dzień 31.12.2011 r. w powiecie łębskim istniało 96 rodzin zastępczych, a w nich umieszczonych było 126 dzieci.

Poniższa tabela obrazuje stan rodzicielstwa zastępczego w powiecie łębskim w latach 2006–2011 w ujęciu statystycznym, tj. zarówno wg stanu na dzień 31 grudnia danego roku, jak i narastająco za cały rok.

TABELA 41. ILOŚĆ RODZIN ZASTĘPCZYCH I DZIECI W NICH UMIESZCZONYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2006 – 2011

Wyszczególnienie	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011r.
Ilość rodzin zastępczych wg stanu na 31 grudnia danego roku	101	103	101	89	96	96
Ilość rodzin zastępczych w roku	122	116	119	110	105	105
Ilość dzieci w rodzinach zastępczych wg stanu na 31 grudnia danego roku	125	141	143	132	142	126
Ilość dzieci w rodzinach zastępczych w danym roku	166	162	167	158	152	155

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

W powiecie łębarskim na przestrzeni ostatnich lat (2006-2011) ilość dzieci i rodzin zastępczych jest stabilna. Najbardziej wyraźny wskaźnik w tym zakresie to ilość dzieci w rodzinach zastępczych w danym roku, w stosunku do roku poprzedniego, który pokazuje, że w ciągu ostatnich 6 lat występują niewielkie wahania w granicach 5% (tj. 9 dzieci).

TABELA 42. ILOŚĆ RODZIN ZASTĘPCZYCH I DZIECI W NICH UMIESZCZONYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM W 2011 ROKU

Lp.	Formy rodzinnej pieczy zastępczej w 2011 roku	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	90	113
2.	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	10	16
3.	Rodziny zawodowe wielodzietne niespokrewnione z dzieckiem	3	22
4.	Rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	2	4
Razem powiat łębarski		105	155

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu łębarskiego w roku 2011 stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem. Najmniej było rodzin zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego.

W 2011 roku łącznie 13 dzieci z naszego powiatu przebywało w 10 rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. Natomiast w 13 rodzinach zastępczych naszego powiatu przebywało 23 dzieci z innych powiatów.

W ubiegłym roku na mocy postanowienia sądu rodzinnego powstało 8 rodzin zastępczych, w których zostało umieszczonych 17 dzieci. W 2011 roku rozwiązano 2 rodziny zastępcze, w których umieszczonych było 3 dzieci, z tego 2 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, 1 dziecko umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rodziny zawodowe opuściło w 2011 roku łącznie 7 dzieci, w tym 1 dziecko powróciło do rodziny naturalnej, 3 dzieci umieszczono w placówkach i 3 dzieci zostało adoptowanych. Natomiast 8 wychowanków rodzin zastępczych usamodzielniało się w 2011 roku.

Biorąc pod uwagę zmiany przepisów prawnych w zakresie rodzicielstwa zastępczego, które ogłoszono w 2011 roku, a w szczególności konieczność wygaszania funkcjonowania Placówki Wielofunkcyjnej Nr 2 w Łęborku, w 2012 i latach kolejnych prognozuje się zwiększenie ilości dzieci, a także rodzin zastępczych.

Rok 2012 stanowi także okres przejściowy dla wdrażania zmiany finansowania rodzinnej pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia szczegółowy wykaz świadczeń jednostek samorządu terytorialnego wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

TABELA 43. WYKAZ ŚWIADCZEŃ POWIATÓW W RAMACH RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
(STAN NA 31.10.2012 ROKU)

POWIAT				
Świadczenia				
Lp.	Rodzaj świadczenia	Podstawa prawna	Rodzaj świadczenia	Wysokość świadczenia
Rodzinna piecza zastępcza				
1.	świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka, z tego:			
1.1.	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka	Art. 80 ustawy	obligatoryjne	a) nie mniej niż 660 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej b) nie mniej niż 1000 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka
1.2.	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	Art. 81 ust. 2 ustawy	obligatoryjne	nie niższy niż 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka
1.3.	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	Art. 81 ust. 1 ustawy	obligatoryjne	nie niższy niż 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka
1.4.	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	Art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy	fakultatywne	nie określone
1.5.	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	Art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy	fakultatywne	nie określone
1.6.	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	Art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy	fakultatywne	raz w roku
1.7.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	Art. 83 ust. 2 ustawy	fakultatywne obligatoryjne w przypadku	w wysokości odpowiadającej wydatkom ponoszonym przez odpowiednio rodzinę

	(dla rodziny zawodowej i niezawodowej)		wskazany w art. 83 ust. 3	
1.8.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (rodzinny dom dziecka)	Art. 84 pkt 1 ustawy	obligatoryjne	zastępczą zawodową/rodzinny dom dziecka, na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanych z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych wydatków przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinie zastępczej/rodzinny dom dziecka wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą
1.9.	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu (rodzina zastępcza zawodowa)	Art. 83 ust. 4 ustawy	fakultatywne	raz do roku
1.10.	środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu (rodzinny dom dziecka)	Art. 84 pkt 2 ustawy	obligatoryjne	nie określone
1.11.	środki finansowe na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	Art. 84 pkt 3 ustawy	obligatoryjne	nie określone

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Świadczenia obligatoryjne objęte niniejszym wykazem są na bieżąco finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego w powiecie łębskim natomiast świadczenia fakultatywne, ze względu na niższe możliwości finansowe powiatu obecnie realizuje się na ograniczonym poziomie. Kwestię tę reguluje uchwała Nr 158/2012 Zarządu Powiatu Łębskiego z dnia 22 czerwca 2012 roku w sprawie zasad finansowania rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łębskim.

5.4. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE

Na terenie powiatu łębskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze zapewniające opiekę dzieciom pozbawionym całkowitej lub częściowej pieczy rodzicielskiej (stan na 31.10.2012 r.). Są to:

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Łęborku – łączna ilość miejsc 30 (28 miejsc - funkcja socjalizacyjna, 2 miejsca - mieszkanie usamodzielnienia) - przeznaczona dla dzieci powyżej 7 roku życia;
- Placówka Wielofunkcyjna Nr 2 „Dom w Ogrodzie” w Łęborku, posiadająca łącznie 30 miejsc (20 miejsc - funkcja socjalizacyjna, 10 miejsc - funkcja interwencyjna) - przeznaczona dla dzieci od urodzenia do 6 roku życia.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze zapewniają swoim podopiecznym:

- odpowiednie warunki bytowe, przez co rozumie się m.in. zapewnienie mieszkania, wyżywienia itp.;
- udzielenie pomocy i wsparcia w stosunku do indywidualnych potrzeb;
- podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny naturalnej bądź do umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej;
- warunki prawidłowego rozwoju psychofizycznego, kształcenie dostosowane do wieku i możliwości rozwojowych wychowanków, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych;
- umożliwienie edukacji dostosowanej do wieku;
- planowanie i organizowanie codziennych zajęć;
- dyrektor Placówki współpracuje z ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi oraz sądami w celu wyjaśnienia sytuacji prawnej i rodzinnej dziecka.

W związku z gruntowną zmianą przepisów prawnych w zakresie pieczy zastępczej, wprowadzoną ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie dnia 1 stycznia 2012 r., obecne placówki w zakresie standaryzacji świadczonych usług:

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Łęborku - winna dokonać aktualizacji wpisu poprzez określenie ilości miejsc na łącznie do 30, w tym dwa miejsca w mieszkaniu usamodzielnienia,
- Placówka Wielofunkcyjna Nr 2 „Dom w Ogrodzie” ze względu na brak ustawowych możliwości przyjęcia dzieci poniżej 7 roku życia wygasza swoją działalność, zmniejszając ilość przebywających w niej wychowanków.

TABELA 44. ILOŚĆ WYCHOWANKÓW PLACÓWKI WIELOFUNKCYJNEJ NR 2 W ŁĘBORKU OD STYCZNIA DO PAŹDZIERNIKA 2012 ROKU (WG STANU NA KONIEC DANEGO MIESIĄCA)

Ilość wychowanków Placówki Wielofunkcyjnej Nr 2 „Dom w Ogrodzie” w Łęborku w 2012r.									
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
37	35	35	33	33	32	30	30	26	22

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

Celem analizy realizacji potrzeb w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej przedstawia się obszar działań dotąd funkcjonujących: Placówki Wielofunkcyjnej Nr 1 w Łęborku (obecnie Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Łęborku) i Placówki Wielofunkcyjnej Nr 2 „Dom w Ogrodzie” w Łęborku w latach 2006 - 2011.

Poniższa tabela przedstawia ilość wydanych skierowań do placówek opiekuńczo – wychowawczych powiatu łębskiego w latach 2006 – 2012.

TABELA 45. SKIEROWANIA DO PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH W LATACH 2006 – 2012
(STAN NA DZIEŃ 31.10.2012 ROKU)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ilość wydanych skierowań dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych powiatu łębskiego w danym roku, w tym:	73	61	59	65	32	60	11
do Placówki Wielofunkcyjnej Nr 1	24	23	18	24	11	19	11
do Placówki Wielofunkcyjnej Nr 2	49	38	41	41	21	41	0

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

W latach 2006 – 2011 obserwuje się spadek ilości wydawanych skierowań dzieci do Placówek. Powodem takiej sytuacji są obowiązujące przepisy prawa, które w tym zakresie w 2011 roku bezwzględnie nakazywały m.in. zmniejszenie ilości dzieci w placówkach do 30 osób. W związku z kolejną nowelizacją przepisów i wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w następnych latach łączna ilość dzieci w placówkach nadal będzie ulegać systematycznemu zmniejszaniu - do 14 dzieci w 2015 roku.

Poniższa tabela przedstawia ilość wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych powiatu łębskiego od 2006 roku do 2012 roku.

TABELA 46. LICZBA WYCHOWANKÓW PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM W LATACH 2006 – 2012 (STAN NA DZIEŃ 31.10.2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ilość wychowanków w placówkach opiekuńczo – wychowawczych powiatu łębskiego wg stanu na 31 grudnia danego roku, w tym:	118	111	97	98	74	69	56
w Placówce Wielofunkcyjnej Nr 1	54	54	37	44	36	30	34
w Placówce Wielofunkcyjnej Nr 2	64	57	60	54	38	39	22

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

Liczba wychowanków w obu placówkach w ostatnich 6 latach spadła o ponad 40%. Fakt ten jest spowodowany dochodzeniem do osiągnięcia, przez te jednostki, obowiązujących standardów opieki i wychowania, w konsekwencji realizacji przepisów prawnych ograniczających ilość miejsc dla dzieci w tych placówkach.

W 2011 roku placówki opuściło łącznie 65 dzieci, w tym:

a. Placówkę Wielofunkcyjną Nr 1 - 25 dzieci, w tym:

- 4 wychowanków wróciło do domu rodzinnego,
- 7 trafiło do rodzin zastępczych,
- 1 do adopcji,
- 6 przeszło do innych placówek,
- 7 wychowanków usamodzielniało się;

b. Placówkę Wielofunkcyjną Nr 2 „Dom w Ogrodzie” - 40 dzieci, w tym:

- 20 dzieci trafiło do adopcji krajowej,
- 14 adopcji zagranicznej,
- 4 powróciło do domu rodzinnego,
- 2 dzieci umieszczono w rodzinie zastępczej.

Przy Placówce Wielofunkcyjnej Nr 2 „Dom w Ogrodzie” funkcjonuje Hostel. Jest to dom dla samotnej matki z dzieckiem, w którym udzielana jest pomoc i wsparcie kobiecie w kryzysie, w ciąży lub małoletniej, z małym dzieckiem w wieku do 6 lat z terenu powiatu łębskiego. Możliwość przebywania w Hostelu jest działalnością interwencyjną przy ścisłej współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskimi/Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sądem Rejonowym, Kuratorem sądowym, Policją. Zapewniane jest w nim miejsce do zamieszkania, całodzienne wyżywienie, wszechstronne wsparcie pracownika socjalnego i psychologa w zakresie rozwiązania sytuacji kryzysowej. Przyjęcie do Hostelu następuje na podstawie skierowania z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku, na wniosek właściwego ośrodka pomocy społecznej lub osób w kryzysie. Są tu miejsca dla dwóch matek z dziećmi. W Hostelu w 2011 r. przebywały łącznie 4 matki i 8 dzieci.

W ramach działalności Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej funkcjonuje grupa usamodzielnienia, która realizuje zadania placówki socjalizacyjnej, kształtuje dojrzałość życiową wychowanków, pomaga radzić sobie z własnymi potrzebami i problemami oraz nabywaniu umiejętności w zakresie dojrzałego funkcjonowania w społeczeństwie czyli samodzielnego podejmowania decyzji, konstruowania własnych planów życiowych, załatwiania spraw urzędowych. Przy placówce opiekuńczo – wychowawczej jest także mieszkanie usamodzielnienia, które ma na celu zapewnić warunki do kontynuacji nauki oraz stwarza warunki do samodzielnego funkcjonowania poza Placówką, a w razie potrzeby wychowankom w nim zamieszkującym, zapewniona jest pomoc opiekunów zatrudnionych w Placówce.

5.5. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie powiatu łębskiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej, które w ramach swojej działalności zapewniają opiekę w formie całodobowej osobom wymagającym takiego wsparcia z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. W wyżej wymienionych instytucjach jest łącznie 146 miejsc, (stan na 31.10.2012 r.), tj.:

- Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Łęborku (ul. Stryjewskiego 23) - dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób przewlekle psychicznie chorych, liczba miejsc – 88, w tym 23 dla osób psychicznie chorych,
- Dom Pomocy Społecznej Nr 2 w Łęborku (ul. I Armii Wojska Polskiego 43) - dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób w podeszłym wieku, liczba miejsc – 58, w tym 28 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Domy te posiadają zezwolenie Wojewody Pomorskiego, odpowiednio DPS Nr 1 – od 2007 roku i DPS Nr 2 od 2009 roku, na czas nieokreślony osiągając standardy świadczonych usług.

TABELA 47. LICZBA MIEJSC W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W ODNIESIENIU DO ILOŚCI MIESZKAŃCÓW WEDŁUG STANU NA 31.12.2011 ROKU

Lp.	DPS	Liczba miejsc	Liczba mieszkańców wg stanu na 31.12.2011r.	Liczba mieszkańców umieszczonych wg starych zasad	Odeszło w 2011r.	Liczba osób umieszczonych w 2011r.
1.	Dom Pomocy Społecznej Nr 1	88	86	36	17	13
2.	Dom Pomocy Społecznej Nr 2	58	60	21	10	13
Razem:		146	146	57	27	26

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku stan zatrudnienia przedstawiał się następująco w Domu Pomocy Społecznej Nr 1 łącznie - 62 osoby, natomiast w Domu Pomocy Społecznej Nr 2 - 40 osób.

Domy świadczą usługi w szczególności polegające na:

- zapewnieniu miejsca zamieszkania wraz z pełnym wyżywieniem oraz utrzymaniem czystości i higieny ;
- umożliwieniu mieszkańcom korzystania ze świadczeń zdrowotnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- pomocy w załatwieniu różnego rodzaju spraw np. urzędowych;
- aktywizacji mieszkańców poprzez umożliwienie udziału w terapii zajęciowej oraz tworzenie warunków do rozwoju samorządów, a także podjęcia pracy;
- umożliwianiu nawiązywania i rozwijania kontaktów z rodziną i środowiskiem;
- zaspokajanie potrzeb kulturalnych i religijnych;
- udzielaniu mieszkańcom informacji o ich prawach oraz przestrzeganiu tych praw.

Każdym domem pomocy społecznej na terenie powiatu łębskiego kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez Zarząd Powiatu. Nadzór nad DPS sprawuje Starosta Łębski we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, natomiast kontrolę w zakresie standardu świadczonych usług sprawuje Wojewoda Pomorski.

Domy Pomocy Społecznej prowadzą działalność ponadgminną i są instytucjami zapewniającymi opiekę stacjonarną.

5.6. OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Podstawowym poziomem realizacji zadań pomocy społecznej, bo ugruntowanych najbliżej osób i rodzin wymagających pomocy jest gminny samorząd. Z ramienia gmin zadania te realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu łębskiego funkcjonuje pięć ośrodków pomocy społecznej: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęborku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Łębskiej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wicku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łebie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Cewicach. Pomoc udzielana przez te jednostki jest w formie następujących świadczeń pieniężnych i niepieniężnych:

a) pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i zasiłek celowy specjalny,
- zasiłek celowy i okresowy zwrotny,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

b) niepieniężne:

- praca socjalna,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.

Każdy Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi Kierownik Ośrodka, który jest zatrudniony przez Burmistrza lub Wójta oraz odpowiada przed nim i Radą Miasta lub odpowiednio Radą Gminy. Ponadto w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców Ośrodki Pomocy Społecznej powołały komórki organizacyjne w celu poprawy jakości oferowanego wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, są to między innymi:

- Środowiskowy Dom Samopomocy „Lwiątko” w Lęborku,
- Dzienny Dom Pomocy, noclegownia i świetlica w Lęborku,
- Biuro wolontariatu w Lęborku,
- Klub Wolontariatu „STER” w Łebie
- Klub Integracji Społecznej w Wicku.

5.7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe (NGO), zwane trzecim sektorem, są to podmioty których działalność nie jest nastawiona na zyski. Nie podlegają one administracji rządowej ani samorządowej.

Na terenie powiatu lęborskiego funkcjonuje około 181 (stan na 22.10.2010 r.) organizacji pozarządowych, poniżej zostały przedstawione te, które najprężniej działają w obszarach polityki społecznej (wg kolejności alfabetycznej):

1. **Dzieło Kolpinga Diecezji Peplińskiej** – zajmuje się zaszczepianiem w swych członkach umiejętności spełniania się w roli chrześcijanina w świecie, a tym samym w małżeństwie, rodzinie, pracy, czasie wolnym, kościele, społeczeństwie i Państwie. Wspiera pomocą zarówno swych członków, jak i osoby nie będące jego członkami w różnych sytuacjach życiowych. W ramach tej organizacji są podejmowane działania poprzez aktywność swoich członków, na bazie katolickiej nauki społecznej na rzecz dobra powszechnego i współdziałanie w stałej odnowie kościoła i społeczeństwa. Wspieranie społecznościowych inicjatyw w zakresie: tworzenia i prowadzenia świetlic środowiskowych, pomocy społecznej, w tym pomocy osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, działalności charytatywnej, podtrzymywania tradycji narodowej,
2. **Fundacja Ekologiczna – Sportowa im. Tomasza Hopfera** – zajmuje się działalnością aktywizującą, wspieranie i upowszechnianie turystyki i sportu, działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
3. **Katolickie Stowarzyszenie Osób Specjalnej Troski „Iskierka nadziei”** – świadczy pomoc duchową i materialną osobom niepełnosprawnym, chorym i zagubionym w życiu oraz członkom ich rodzin i opiekunom. Stowarzyszenie to zapewnia opiekę duszpasterską, organizuje pielgrzymki, wycieczki, imprezy poza miastem w celu integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi. Świadczy też pomoc finansową w nabywaniu sprzętu rehabilitacyjnego,
4. **Lęborski Klub Biegacza Imieniem „Braci Petk” w Lęborku** – upowszechnianie biegania wśród dzieci, młodzieży i dorosłych; prowadzenie różnych form szkolenia sportowego i rekreacyjnego; organizowanie i współorganizowanie imprez biegowych; tworzenie warunków finansowych i organizacyjnych dla rozwoju biegania wyczynowego i masowego, organizowanie szkolenia wyczynowego, działalności rekreacyjno – sportowej na rzecz mieszkańców Lęborka. Zbiórka i sprzedaż surowców wtórnych, w tym makulatury i złomu. Wykonywanie prac porządkowych na terenach miejskich takich, jak strefy zieleni, parki miejskie, cmentarze itp.,
5. **Lęborskie Stowarzyszenie Alternatywa dla Uzależnień** – kształtowanie u swoich członków modelu życia wolnego od uzależnień; popieranie i propagowanie wszelkich dążeń do ograniczenia i wyeliminowania spożycia alkoholu i innych środków odurzających w społeczeństwie poprzez współdziałanie z poradniami odwykowymi, zakładami pracy,

- a także instytucjami i organizacjami zainteresowanymi zapobieganiu problemom alkoholowym i narkomani; zapobieganie społecznemu wykluczeniu osób zagrożonych patologią społeczną oraz stworzenie warunków prowadzących do reintegracji i rehabilitacji społecznej,
6. **Łębskie Stowarzyszenie niesłyszących** – w swej działalności zajmuje się między innymi: niwelowaniem barier komunikacyjnych, integracji osób niesłyszących oraz niedosłyszących ze środowiskiem społecznym; poradnictwem specjalistycznym dla osób niesłyszących i ich rodzin lub opiekunów prawnych; upowszechnianiem i ochroną wolności praw człowieka, swobód obywatelskich oraz praw wspomagających rozwój demokracji,
 7. **Łębskie Towarzystwo Oświatowe** – zajmuje się wspieraniem rozwoju edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych, tworzeniem oferty edukacyjnej najlepiej odpowiadającej potrzebom lokalnym, promowaniem wielokulturowości i tolerancji, wspieraniem działań ułatwiających osobom niepełnosprawnym kształcenie się i uczestniczenia w życiu społecznym, przybliżaniem dorobku kultury narodowej i regionalnej, krzewieniem form aktywnego wypoczynku, kultury fizycznej i sportu,
 8. **Łębskie Towarzystwo Oświatowe w Łebie** – w ramach swojej działalności Towarzystwo to powołało szkołę średnią w Łebie. Obecnie sprawuje nad nią nadzór. Zajmuje się wzbogacaniem edukacji dzieci i młodzieży poprzez wyzwalanie i wspieranie inicjatyw społecznych dotyczących oświaty i wychowania,
 9. **Ochotnicza Służba Ratownicza** – głównym celem tej organizacji jest działalność z zakresu ratownictwa przedmedycznego, ochrony ppoż., bezpieczeństwa na drogach. Prowadzona jest działalność mająca na celu promocję zdrowia, ratowanie życia, zapobieganie pożarom, wypadkom, bezpieczeństwa na drogach oraz współdziałanie w tym zakresie z innymi instytucjami i stowarzyszeniami. Organizacja ta bierze udział w akcjach ratowniczych, profilaktyki patologiom społecznym w tym w szczególności wśród dzieci i młodzieży, działaniu na rzecz ochrony środowiska oraz innym opisanym w Statucie,
 10. **Ochotnicza Straż Pożarna w Obliwiczach** – prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałania w tym zakresie z instytucjami, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami, udział w akcjach ratowniczych podczas pożarów i innych klęsk, uświadamianie ludności o potrzebie i sposobach ochrony przed pożarami, udział w obronie cywilnej, rozwijanie wśród członków OSP zamiłowania i zainteresowania w dziedzinie kultury, oświaty i sportu,
 11. **Polski Czerwony Krzyż - Zarząd Rejonowy** – celem działalności Polskiego Czerwonego Krzyża jest zapobieganie cierpieniom ludzkim i łagodzenie ich skutków we wszystkich okolicznościach i w każdym czasie,
 12. **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Łęborku** – aktywizacja społeczna, współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, organizowanie życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów,
 13. **Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski Koło Powiatowe w Łęborku** – zrzesza osoby niewidome i słabowidzące w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych, przeciwdziałania ich dyskryminacji,
 14. **Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Koło Terenowe** – zajmuje się reprezentowaniem interesów członków Stowarzyszenia i osób chorych na cukrzycę wobec władz państwowych i samorządowych poprzez inspirowanie podejmowania tematyki opieki diabetologicznej przez sejm, rząd, Ministerstwo Zdrowia, organy lokalnej władzy i samorządowe oraz współpraca między innymi z Ministrem Zdrowia oraz Polskim Towarzystwem Diabetologicznym w celu wypracowania najlepszego modelu leczenia, diabetologicznego, poziomu świadczeń i cen leków i innych urządzeń niezbędnych diabetykom, organizowanie i prowadzenie edukacji diabetologicznej wśród chorych jak i całego społeczeństwa w celu

- podniesienia wiedzy o cukrzycy, jej skutków oraz samokontroli poprzez: działalność wydawniczą, szkolenia, turnusy rehabilitacyjno szkoleniowe, prasę, radio, telewizję, Internet; integracja środowiska diabetyków i sympatyków poprzez pomoc, życzliwość i koleżeństwo propagowane przez: spotkania głównie w kołach, organizowanie wspólnego wypoczynku, sportu, zabawy, imprez kulturalnych, organizowanie uroczystości jubileuszowych jak i Światowego Dnia Walki z Cukrzycą; udzielanie różnorodnej pomocy diabetykom i rodzicom nieletnich diabetyków poprzez poradnictwo prawne, reprezentowanie konkretnych interesów diabetyków ze znaczną niesprawnością wobec władz i instytucji, udzielanie w miarę możliwości pomocy materialnej i sprzętowej; dbanie o rozwój Stowarzyszenia poprzez wzrost liczbowy i skuteczność jego działania,
15. **Stowarzyszenie Forum Turystyczno - Gospodarcze** – zgrupowanie w zorganizowanej formie mieszkańców i podmiotów gospodarczych mające na celu rozwój turystyczno - gospodarczy swojego regionu, pomoc społeczną, w tym rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy lub zagrożonych zwolnieniem z pracy, krajoznawstwo, organizacja zawodów, turniejów sportowych oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, działalność charytatywną, promocję, organizację wolontariatu, organizację szkoleń, kursów przysposobienia do zawodu itp.,
 16. **Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Promyk” w Cewicach** – pomoc terapeutyczna i merytoryczna osobom niepełnosprawnym, zajmuje się działalnością w celu pokonywania barier architektonicznych i psychologicznym,
 17. **Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Światło” w Nowej Wsi Lęborskiej** – w ramach swojej działalności otacza troską i opieką osoby niepełnosprawne, zajmuje się ochroną życia ,
 18. **Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej św. Franciszka z Asyżu w Lęborku** – zajmuje się działalnością w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia w szczególności zapewnianiem opieki paliatywno – hospicyjnej osobom ciężko i przewlekle chorym oraz opieki duchowej ich rodzin a także działalnością edukacyjną i wychowawczą,
 19. **Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Jesteśmy Razem”** – które zapewnia opiekę chorym dzieciom oraz likwidację barier społecznych. Stowarzyszenie to pomaga i organizuje ośrodki rehabilitacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej wraz z opiekunem. W wachlarzu jego usług znajdziemy także udzielanie członkom stowarzyszenia pomocy prawnej oraz pomoc i organizowanie leczenia sanatoryjnego we wszelkich możliwych ośrodkach specjalistycznych,
 20. **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Więcej Radości” w Wicku** – w ramach swojej działalności udziela pomocy prawnej, merytorycznej oraz psychologicznej osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom. Ponadto Stowarzyszenie to organizuje szkolenia, które umożliwiają wymianę doświadczeń i uzyskanie informacji na temat różnych schorzeń a także organizuje różne formy pomocy rzeczowej i finansowej oraz w zakresie terapii zajęciowej. Cele swoje realizuje przez: organizowanie spotkań mających na celu inicjowanie nowych form terapii, nauki, pracy i opieki nad osobami niepełnosprawnymi, zbieranie funduszy, prowadzenie własnych publikacji informacyjnych oraz korzystanie z dostępnych środków masowego przekazu,
 21. **Stowarzyszenie kobiet po Mastektomii „Amazonka” Oddział Lębork** – w ramach swojej działalności otacza wsparciem psychologicznym kobiety po mastektomii. Stowarzyszenie to organizuje rehabilitację oraz terapię zajęciową dla tych osób a także współpracuje z rodzinami kobiet po mastektomii. Organizacja ta prowadzi takie działania jak cykliczne spotkania relaksacyjne w grupach wsparcia, prowadzi wolontariat na oddziale chirurgicznym oraz w klubie przeznaczonym dla kobiet po mastektomii. Organizuje też rehabilitację w ramach zajęć w klubie i na basenie. Cykliczne spotkania stowarzyszenia odbywają się w budynku Lęborskiego SPS ZOZ,

22. **Stowarzyszenie „Przyjaciół Szkoły Podstawowej nr 3” w Lęborku** - wspomaganie szkoły w wypełnianiu jej misji edukacyjnej, wychowawczej oraz w wykonywaniu wynikających z tej misji zadań. Zajmuje się wspomaganie finansowym i rzeczowym działalności szkół, a także wspomaganie statutowej działalności szkoły w dziedzinie: upowszechniania kultury narodowej oraz pielęgnowania tradycji, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, rozwijania kontaktów i współpracy między szkołami różnych krajów europejskich itp.,
23. **Stowarzyszenie „Rozwój Bukowiny** - wspieranie wszechstronnego, zrównoważonego rozwoju społecznego, edukacyjnego, kulturalnego i ekologicznego społeczeństwa Bukowina, integracja mieszkańców społeczeństwa, przeciwdziałanie bezradności i wykluczeniu społecznemu, wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Działanie na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji i dóbr kultury,
24. **Towarzystwo Przyjaciół Rzeki Łeby** - inicjowanie i wspieranie wszelkich działań zmierzających do ochrony i odnowy środowiska naturalnego pradoliny rzeki Łeby ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu czystości wód Łeby i jej dorzeczy; przywracanie ekologicznej drożności rzeki Łeby i jej dopływów, utrzymanie i podniesienie walorów przyrodniczo - krajobrazowych i turystyczno - rekreacyjnych obszaru, którego oś stanowi bieg rzeki Łeby, oddziaływanie w kierunku wdrożenia na lokalnych szczeblach gmin nadleśskich, zachowanie i odtworzenie ginących gatunków flory i fauny w ramach ochrony różnorodności biologicznej pradoliny, popieranie i organizowanie czynnego wypoczynku i rekreacji w oparciu o naturalne unikatowe warunki terenowe, stworzenie systemu monitoringu umożliwiającego sygnalizację zagrożeń mogących spowodować zanieczyszczenie wód i destrukcyjnie oddziaływać na obszar zlewni rzeki Łeby,
25. **Zespół Caritas Parafii Diecezji Pelplińskiej przy Parafii pw. NMP Królowej Polski** – głównym założeniem tej organizacji jest animowanie wspólnoty parafialnej i ludzi dobrej woli z jej terenu do czynnej miłości, pełne i stałe rozpoznawanie potrzeb i możliwości świadczenia pomocy, a także organizowanie pomocy w obrębie parafii i poza jej granicami,
26. **Związek Harcerstwa Polskiego - Komenda Hufca w Lęborku** – celem jest stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego, emocjonalnego i fizycznego rozwoju człowieka, nieskrępowane kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, przy poszanowaniu jego prawa do wolności i godności, w tym wolności od wszelkich nałogów, upowszechnianie i umacnianie w społeczeństwie przywiązania do wartości: wolności, prawdy, sprawiedliwości, demokracji, samorządności, tolerancji równouprawnienia i koleżeńskość, stwarzanie warunków do nawiązywania i utrwalania silnych więzi interpersonalnych ponad podziałami rasowymi, narodowościowymi i wyznaniowymi, upowszechnianie wiedzy o świecie przyrody, przeciwstawianie się jego niszczeniu przez cywilizację, kształtowanie potrzeb kontaktu z nieskażoną przyrodą.

5.8. POWIATOWY URZĄD PRACY W LĘBORKU

Powiatowy Urząd Pracy w Lęborku realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity z 2008 roku Dz. U. Nr 69, poz. 415), a w szczególności zajmuje się:

- rejestracją osób bezrobotnych,
- rejestracją osób poszukujących pracy,
- ustalaniem uprawnień i wypłacaniem świadczeń,
- pośrednictwem pracy,
- organizowaniem i finansowaniem szkoleń,
- realizacją programów przeciwdziałania bezrobociu.

Powiatowy Urząd Pracy jest jednostką organizacyjną Powiatu Lęborskiego wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Zakres właściwości terytorialnej PUP wynika z podziału administracyjnego województwa i obejmuje: miasto Lębork i Łeba oraz gminy: Cewice, Nowa Wieś Lęborska i Wicko. Powiatowy Urząd Pracy realizuje zadania samorządu powiatu wynikające z art. 9 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przy realizacji zadań współdziała z innymi instytucjami rynku pracy, którymi są:

- publiczne służby zatrudnienia,
- instytucje partnerstwa lokalnego,
- instytucje dialogu społecznego,
- instytucje szkoleniowe,
- agencje zatrudnienia,
- Ochotnicze Hufce Pracy.

Aktywizacja bezrobotnych polega na łagodzeniu skutków bezrobocia poprzez czasową aktywizację bezrobotnych za pomocą środków aktywnych, do których zalicza się m.in.:

- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy – polega na przygotowaniu bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia, w szczególności przez uczestnictwo w szkoleniu z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, uczestnictwo w zajęciach aktywizacyjnych, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i samozatrudnienia,
- pośrednictwo pracy – polega w szczególności na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych, pozyskiwaniu ofert pracy, upowszechnianiu ofert pracy, w tym przez przekazywanie ofert pracy do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy, udzielaniu pracodawcom informacji o kandydatach do pracy w związku ze zgłoszoną ofertą pracy, informowaniu bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy, inicjowaniu i organizowaniu kontaktów bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami, współdziałaniu powiatowych urzędów pracy w zakresie wymiany informacji o możliwościach uzyskania zatrudnienia i szkolenia na terenie ich działania, informowaniu bezrobotnych o przysługujących im prawach i obowiązkach,
- pośrednictwo zawodowe i informacja zawodowa – polega na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, w szczególności na: udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia, udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia, w tym badaniu zainteresowań i uzdolnień zawodowych, inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych,
- prace interwencyjne – to forma zatrudnienia osoby bezrobotnej przez pracodawcę, która nastąpiła w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Starosta refunduje pracodawcy część kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne za zatrudnioną osobę bezrobotną. Osobie zatrudnionej w ramach prac interwencyjnych przysługuje pełny zakres świadczeń wynikających ze stosunku pracy zgodnie z Kodeksem Pracy. Starosta, kierując bezrobotnego do prac interwencyjnych, ma obowiązek wziąć pod uwagę jego wiek, stan zdrowia oraz rodzaje uprzednio wykonywanej pracy.
- roboty publiczne – to zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje

pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej, opieki zdrowotnej, bezrobocia,

- szkolenia i przekwalifikowania bezrobotnych – oznacza to pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia,
- prace społecznie - użyteczne – oznacza to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej,
- dotacje – starosta ze środków Funduszu Pracy może przyznać bezrobotnemu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa dotyczących tej działalności w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6 - krotność przeciętnego wynagrodzenia.

Świadczenia dla bezrobotnych:

- zasiłek dla bezrobotnych
- stypendium w okresie odbywania szkolenia
- dodatek aktywizacyjny
- sfinansowanie studiów podyplomowych

Zadania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy to między innymi:

1. opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, o których mowa w odrębnych przepisach;
2. pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy;
2a) udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie;
3. udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
3a) udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową;
4. rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
5. inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
6. inicjowanie i wspieranie metodycznie tworzenia klubów pracy działających w innych niż powiatowy urząd pracy instytucjach i organizacjach;
7. inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych;
8. opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia;
9. inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
10. współdziałanie z powiatowymi radami zatrudnienia w zakresie promocji zatrudnienia oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy;
11. współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie odrębnych przepisów;

- 11a) współpraca z wojewódzkimi urzędami pracy w zakresie świadczenia podstawowych usług rynku pracy, w tym w opracowywaniu i aktualizacji informacji zawodowych oraz innych zasobów informacji dotyczących lokalnego rynku pracy przydatnych w poszukiwaniu pracy;
12. przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia;
13. wydawanie decyzji o:
- uznaniu lub odmowie uznania danej osoby za bezrobotną oraz utracie statusu bezrobotnego,
 - przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu lub wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów,
 - obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku, stypendium, innych nienależnie pobranych świadczeń lub kosztów szkolenia finansowanych z Funduszu Pracy
 - odroczeniu terminu spłaty, rozłożeniu na raty lub umorzeniu części albo całości nienależnie pobranego świadczenia udzielonego z Funduszu Pracy, należności z tytułu zwrotu refundacji lub przyznanych jednorazowo środków oraz innych świadczeń finansowanych z Funduszu Pracy;
14. realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw, w zakresie świadczeń dla bezrobotnych, w tym realizowanie decyzji;
15. realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności przez:
- realizowanie zadań sieci EURES we współpracy z ministrem właściwym do spraw pracy, samorządami województw, związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców,
 - realizowanie zadań związanych z udziałem w partnerstwach trans granicznych EURES na terenie działania tych partnerstw;
16. realizowanie zadań związanych z międzynarodowym przepływem pracowników, wynikających z odrębnych przepisów, umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi;
17. badanie i analizowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca;
18. organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników powiatowego urzędu pracy;
19. opracowywanie i realizowanie indywidualnych planów działania;
20. realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wynikających z programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy;
21. organizacja i realizowanie programów specjalnych;
22. udostępnianie informacji o osobach zarejestrowanych, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań określonych w ustawie, innym instytucjom rynku pracy oraz innym podmiotom publicznym albo podmiotom niebędącym podmiotami publicznymi, realizującym zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów albo na skutek powierzenia lub zlecenia przez podmiot publiczny ich realizacji;
23. inicjowanie i realizowanie projektów pilotażowych.

5.9. EDUKACJA

Edukacja stanowi ważny element kształtowania społeczności lokalnej mieszkańców powiatu. Tym niemniej, ze względu na charakter Strategii w podrozdziale tym zostaną wymienione szkoły i placówki oświatowe na terenie powiatu łębarskiego, natomiast opisane zostaną tylko przedszkola i szkoły, które wykonują swoje zadania na rzecz osób niepełnosprawnych – placówki integracyjne.

Szkoły publiczne i placówki oświatowe powiatu łębarskiego:

1. **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka**
Specjalna Szkoła Przysposabiająca do Pracy
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
ul. Mikołaja Reja 18
84-300 Łębork
2. **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**
ul. Okrzei 15a
84-300 Łębork
3. **Młodzieżowy Dom Kultury**
ul. Różewicza 2
84-300 Łębork
4. **Powiatowe Ognisko Artystyczne**
ul. Legionów Polskich 35
84-300 Łębork
5. **Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1**
ZSO 1 im. Stefana Żeromskiego
Liceum Ogólnokształcące Nr 1
ul. A. Dygasińskiego 14
84-300 Łębork
6. **Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2**
ZSO 2 im. Karola Wojtyły,
ul. Marcinkowskiego 1
II Liceum Ogólnokształcące
ul. Marcinkowskiego 1
84-300 Łębork
7. **Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych**
ZSP 1 im. im. prof. H. Mierzejewskiego
ul. Marcinkowskiego 1
84-300 Łębork
8. **PCE - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych**
im. Eugeniusza Kwiatkowskiego
ul. Pionierów 16
84-300 Łębork
9. **Zespół Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu**
ZSGŻiA im. Gryfa Pomorskiego
ul. Warszawska 17
84-300 Łębork

Szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej powiatu lęborskiego oraz niepubliczne jednostki systemu oświaty:

- 1. Zaoczne Liceum Uzupełniające
Zaoczne Liceum Ponadgimnazjalne**
ul. Kościuszki 14
84-300 Lębork
- 2. Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych**
ul. Marcinkowskiego 1
84-300 Lębork
- 3. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych**
ul. Polna 9a
84-351 Nowa Wieś Lęborska
- 4. Anglojęzyczne Społeczne Liceum Ogólnokształcące**
84-300 Lębork,
ul. J. Malczewskiego 34
- 5. Uniwersyteckie Katolickie Liceum Ogólnokształcące**
84-300 Lębork
ul. Kardynała Wyszyńskiego 5
- 6. Społeczne Liceum Ogólnokształcące**
84-360 Łeba
ul. Nadmorska 21
- 7. Społeczne Technikum Technologii Żywności i Hotelarstwa**
84-360 Łeba
ul. Nadmorska 21
- 8. Społeczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa**
84-360 Łeba
ul. Nadmorska 21
- 9. Zakład Doskonalenia Zawodowego w Słupsku
Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Lęborku**
84-300 Lębork
Al. Wolności 26
- 10. Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
Zaoczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych**
84-300 Lębork
ul. Mireckiego 10
- 11. Szkoła Policealna EXSPERT**
84-300 Lębork
ul. Mireckiego 10
- 12. Studium Zdrowia i Terapii EXTERNUS**
84-300 Lębork
ul. Dygasińskiego 14
- 13. Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy**
84-300 Lębork - Mosty
ul. Św. Alberta 1
- 14. Pierwsza Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
Modus – Centrum Rozwoju Osobistego**
84-300 Lębork
Al. Wolności 32

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy ³⁶:

- szkoła podstawowa;
- gimnazjum;
- zasadnicza szkoła zawodowa;
- szkoła przysposabiająca do pracy;
- grupy wychowawcze (internat).

W strukturze organizacyjnej szkoły prowadzone są:

- Zespoły Edukacyjno – Terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym;
- Zespoły Rewalidacyjno – Wychowawcze dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 4 oferuje kształcenie na następujących kierunkach:

- malarz – tapeciarz – cykl dwuletni;
- kucharz małej gastronomii – cykl dwuletni;
- krawiec – cykl trzyletni – dla uczniów z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną oraz z lekką niepełnosprawnością intelektualną sprzężoną.

Celem nauki jest przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym, społecznym i zawodowym w warunkach pracy chronionej.

Przy SOS-W funkcjonuje Internat, który zapewnia nie tylko opiekę, ale pracę rewalidacyjną z dziećmi i młodzieżą. W ramach rewalidacji uczniowie uczestniczą między innymi w zajęciach z wykorzystaniem terapii metodą EEG Biofeedback – to metoda zaliczana do technik neurotechnologicznych, wykorzystujących wiedzę medyczną, psychologiczną, pedagogiczną i bioinżynierię, aby ulepszyć funkcje mózgu, przede wszystkim funkcje poznawcze, poprzez zmianę jego czynności bioelektrycznej i stymulację neuroplastyczności.

Przedszkole integracyjne Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Jesteśmy Razem”³⁷:

Przedszkole mieści się w budynku SP Nr 5 w Lęborku, przy ulicy Kościuszki 14, ma jednak osobne wejście od ulicy Mieszka I. Do użytku zostało oddane 28 grudnia 2009 roku. W budynku przedszkola mieszczą się trzy oddziały dla dzieci od 2,5 lat do 6-tego roku życia. Każda grupa wiekowa ma swoją salę, w której aktywizuje swoje działania. Obecnie dyrektorem przedszkola jest mgr Maria Machola. Wspólnie z pracownikami stara się stworzyć dzieciom jak najlepsze warunki wspomagające ich rozwój z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb. W przedszkolu zatrudnionych jest 7 nauczycielek, 3 opiekunki, specjaliści oraz pracownicy obsługi. Przedszkole posiada ofertę zajęć dodatkowych: rytmikę, język angielski, muzykę, zajęcia tańca towarzyskiego, zajęcia indywidualne z logopedii, zajęcia z psychologiem. Do przedszkola uczęszcza sześćdziesięcioro dzieci (25% całości stanowią dzieci niepełnosprawne), które podzielone są na trzy równoliczne grupy -odpowiednio do wieku - na grupę: maluchów, średniaków i starszaków. W każdej z tych grup znajduje się piętnaścioro dzieci zdrowych oraz pięcioro z deficytami i specjalnymi potrzebami. Przedszkole oferuje:

- opiekę nad dziećmi przez kompetentną i wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną,
- zajęcia i zabawy prowadzone we wszystkich grupach wiekowych zgodnie z programem MEN,

³⁶ Na podstawie prezentacji: <http://www.gim.lebork.ids.pl/images/psycholog/prezentacjasosw.pdf> – Małgorzaty Dułak - Zielonki

³⁷ <http://www.przedszkole-lebork.pl>

- zajęcia rytmiczne,
- naukę języka angielskiego,
- naukę tańca towarzyskiego, oraz dla dzieci niepełnosprawnych,
- terapię psychologiczną,
- terapię metodą EEG-Biofeedback,
- terapię logopedyczną,
- terapię metodą M. i Ch. Knillów,
- terapię metodą Weroniki Sherborne,
- metodę Dobrego Startu.

Przedszkole nr 9 w Lęborku³⁸:

jest placówką ogólnodostępną z oddziałami integracyjnymi, co oznacza że w jednej grupie wspólnie przebywają dzieci zdrowe i niepełnosprawne. Wspólne przebywanie dzieci zdrowych i niepełnosprawnych to możliwość wzajemnych oddziaływań jednych dzieci na drugie. Dzieci pełnosprawne mają okazję nauczyć się właściwego stosunku do swych niepełnosprawnych rówieśników. Dzieci pełnosprawne są bardziej tolerancyjne, wrażliwe, życzliwe, wyrozumiałe. Wśród dzieci w grupie nawiązują się dwustronne przyjaźnie, w których nie ma miejsca na litość. Wspólne przeżycia wpływają korzystnie na rozwój emocjonalno - społeczny, pobudzają do rozwiązywania problemów, sprzyjają rozwojowi intelektualnemu jednych i drugich.

Praca terapeutyczna - dzieci niepełnosprawne oprócz specjalistycznej pracy w grupie integracyjnej uczęszczają na indywidualne zajęcia rewalidacyjne oraz logopedyczne. Dla każdego dziecka z deficytami rozwojowymi sporządzany jest indywidualny program terapii według wskazówek i zaleceń poradni psychologiczno - pedagogicznych oraz przeprowadzonych obserwacji według specjalistycznych narzędzi. W konstruowaniu programów uwzględniono indywidualne, aktualne możliwości każdego dziecka. Program terapeutyczny konstruowany jest wspólnie przez zespół specjalistów: nauczycieli wspierających, pedagoga prowadzącego zajęcia rewalidacyjne oraz logopedę.

³⁸ www.przedszkole9.lebork.pl

VI. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE LĘBORSKIM - ANALIZA SWOT/TOWS

Diagnozę sytuacji społecznej na terenie powiatu lęborskiego opracowano w oparciu o analizę SWOT/TOWS.

SWOT jest metodą analizy strategicznej, która uwzględnia zarówno badanie wnętrza organizacji, jak i badanie jej otoczenia zewnętrznego. Polega na identyfikacji kluczowych atutów i słabości oraz na skonfrontowaniu ich z aktualnymi i przyszłymi szansami oraz zagrożeniami. SWOT jest najczęściej traktowana nie tylko jako jedna z metod analizy statystycznej, ale także jako koncepcja formułowania strategii.

Nazwa SWOT powstała od pierwszych liter kategorii jakie się na nią składają:

- **S** - Strengths - mocne strony, atuty - jest to wszystko to co jest robione lub co jest w posiadaniu i co umożliwia osiągnięcie sukcesu,
- **W** - Weaknesses - słabe strony, wady - wszystko to, czego nie ma w posiadaniu lub co nie jest robione i co stoi na drodze do sukcesu,
- **O** - Opportunities - szanse (w otoczeniu), okazje - wszelkie sprzyjające sytuacje, które można wykorzystać w celu osiągnięcia dobrych wyników działalności,
- **T** - Threats - zagrożenia (w otoczeniu), trudności - zmiany zewnętrznych czynników, które mogą mieć ujemny wpływ.

W analizie SWOT/TOWS – ustala się z jednej strony - szanse i zagrożenia związane z aktualnym stanem i kierunkami zmian otoczenia; z drugiej - atuty i słabości wynikające ze stanu własnych zasobów. Przekształcenie liter wskazuje kolejność analizowania składowych sytuacji strategicznej SWOT atuty/słabości, szanse/zagrożenia; TOWS - zagrożenia/szanse, słabości/atuty. W przypadku SWOT punktem wyjścia analizy jest ocena własnych kompetencji, dla których poszukuje się optymalnego sposobu ich wykorzystania, przez analizowanie pod tym kątem zmian zachodzących w otoczeniu. Natomiast punktem wyjścia analizy TOWS jest rozpoznanie zewnętrznych zagrożeń i szans w potencjalnym polu działania, które konfrontuje się z oceną własnych predyspozycji do wykorzystania pojawiających się okazji oraz możliwości minimalizacji skutków ewentualnych zagrożeń.

VI.1. OKREŚLENIE MOCNYCH/SŁABYCH STRON, SZANS/ZAGROŻEŃ ORAZ ICH WARTOŚCIOWANIE

Zidentyfikowano kluczowe czynniki determinujące problemy społeczne w powiecie lęborskim - atuty i słabości oraz skonfrontowano je z aktualnymi i przyszłymi szansami oraz zagrożeniami. Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej jednak treść analizy jest szersza niż wyspecyfikowane czynniki społeczne, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań sfery społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań i pochodne polityki społecznej. Opracowanie stanowi punkt wyjściowy dla określania jaka strategia powinna zostać wybrana dla rozwiązywania problemów społecznych oraz wskazania celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań.

Wskazania cech dokonał Zespół koordynujący do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim na debacie strategicznej poświęconej diagnozie społecznej powiatu. Są one zatem obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu budowania dokumentu, co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla rozwoju danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny.

TABELA 48. CZYNNIKI SWOT DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁĘBSKIEGO, WARTOŚCIOWANIE WSKAŹNIKÓW (NADANIE WAG)

Poz.	MOCNE STRONY	Waga
1.	Ciągłe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników administracji	0,08
2.	Atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze	0,04
3.	Postępująca profesjonalizacja organizacji społecznych czynnie działających	0,06
4.	Głębokie poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców powiatu	0,04
5.	Pozyskiwanie zewnętrznych środków na realizację zadań, w szczególności z Unii Europejskiej	0,08
6.	Przeprowadzenie szkoleń dla bezrobotnych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych	0,08
7.	Koordynowanie pomocy społecznej na szczeblu powiatu	0,06
8.	Rozwój systemu szkolnictwa od szkół podstawowych do szkół wyższych	0,07
9.	Aktywnie działające organizacje pozarządowe	0,07
10.	Równomierne rozmieszczenie ośrodków pomocy społecznej w powiecie	0,06
11.	Zwiększenie dostępu do usług publicznych poprzez Internet	0,04
12.	Otwartość samorządu powiatu na kontakty z innymi samorządami (w kraju i za granicą)	0,06
13.	Znajomość środowisk wymagających wsparcia i pomocy	0,08
14.	Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	0,07
15.	Działalność zespołów interdyscyplinarnych	0,07

Poz.	SŁABE STRONY	Waga
1.	Bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. Wyuczona bezradność oraz dziedziczone bezrobocie. Częsta postawa roszczeniowa osób objętych pomocą i wsparciem	0,08
2.	Wysoki procent kobiet i ludzi młodych w grupie osób bezrobotnych	0,07
3.	Niski przyrost nowych miejsc pracy tworzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, brak trwałości miejsc pracy w tym sektorze	0,06
4.	Niewystarczająca infrastruktura środowiskowa - brak WTZ, spółdzielni socjalnych, mieszkań chronionych, klubów seniora, niewystarczająca ilość KIS/CIS/CAL	0,08
5.	Zbyt duża biurokracja	0,06
6.	Usługi szkoleniowe niewystarczająco dostosowane do potrzeb rynku pracy, utrudniony dostęp do kształcenia młodzieży ze zmarginalizowanych środowisk	0,05
7.	Mała liczba animatorów środowiskowych oraz asystentów rodziny	0,05
8.	Niskie zaangażowanie mieszkańców powiatu w jego życie społeczne	0,06
9.	Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa, wzrost liczby osób niepełnosprawnych	0,08
10.	Bezrobocie – rejestrowane i ukryte na terenie Powiatu	0,08
11.	Postępująca degradacja wartości rodziny, konieczność zapewnienia opieki dzieciom i osobom starszym	0,08
12.	Ograniczona liczba powstających nowych miejsc pracy na terenie powiatu	0,08
13.	Niewystarczająca dostępność usług opieki zdrowotnej dla mieszkańców	0,06
14.	Niewystarczające doinwestowanie bazy turystycznej powiatu	0,04
15.	Słaby dostęp do finansowania kultury na terenach wiejskich	0,05

Poz.	SZANSE	Waga
1.	Czyste i mało zmienione działalnością człowieka środowisko naturalne, wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu	0,09
2.	Wspieranie działalności przedsiębiorców prywatnych	0,12
3.	Bogaty i zróżnicowany potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców powiatu	0,11
4.	Możliwość korzystania ze środków pomocowych funduszy europejskich	0,11
5.	Korzystne położenie geograficzne, komunikacyjne umożliwiające dostęp do większych aglomeracji	0,11
6.	Pozyskiwanie środków UE na realizację zadań aktywizujących	0,12
7.	Agroturystyka jako alternatywa (szansa) dla gospodarstw rolnych	0,09
8.	Stworzenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - ścieżki rowerowe, spływy kajakowe	0,10
9.	Powstawanie środowiskowych grup wsparcia	0,10

Poz.	ZAGROŻENIA	Waga
1.	Zbyt częste zmiany przepisów prawnych powodujące ograniczone możliwości działań długoterminowych w pomocy społecznej, oświacie, kulturze	0,13
2.	Odływ młodych, wykształconych ludzi do dużych aglomeracji miejskich	0,12
3.	Trudności finansowe - niewystarczające wsparcie finansowe nauki, kultury, służby zdrowia i pomocy społecznej	0,14
4.	Zbyt mała liczba specjalistów do pracy z osobami uzależnionymi i zagrożonych uzależnieniem	0,12
5.	Pogarszająca się sytuacja demograficzna powiatu, rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, malejący przyrost naturalny	0,13
6.	Przewidywalny wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie powiatu	0,14
7.	Migracja zarobkowa młodych mieszkańców powiatu, negatywne społeczne skutki migracji zarobkowej	0,11
8.	Likwidacja powiatu	0,07

W analizie SWOT należy odpowiedzieć na następujące pytania (służące badaniu wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne):

1. Czy siły pozwalają wykorzystać rodzące się sposobności?
2. Czy słabości nie pozwalają wykorzystać sposobności?
3. Czy siły dają odpór zagrożeniom?
4. Czy słabości wzmocnią niekorzystne oddziaływanie zagrożeń?

Wskazane czynniki zestawiono w czteropolową matrycę SWOT. Jednocześnie każdej z cech nadano wagę, według której oceniana jest ich wartość – znaczenie dla rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łębskim.

Podane wartości stanowią wynik wyliczeń zestawień zależności wzajemnego oddziaływania każdego czynnika – słabych stron, mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

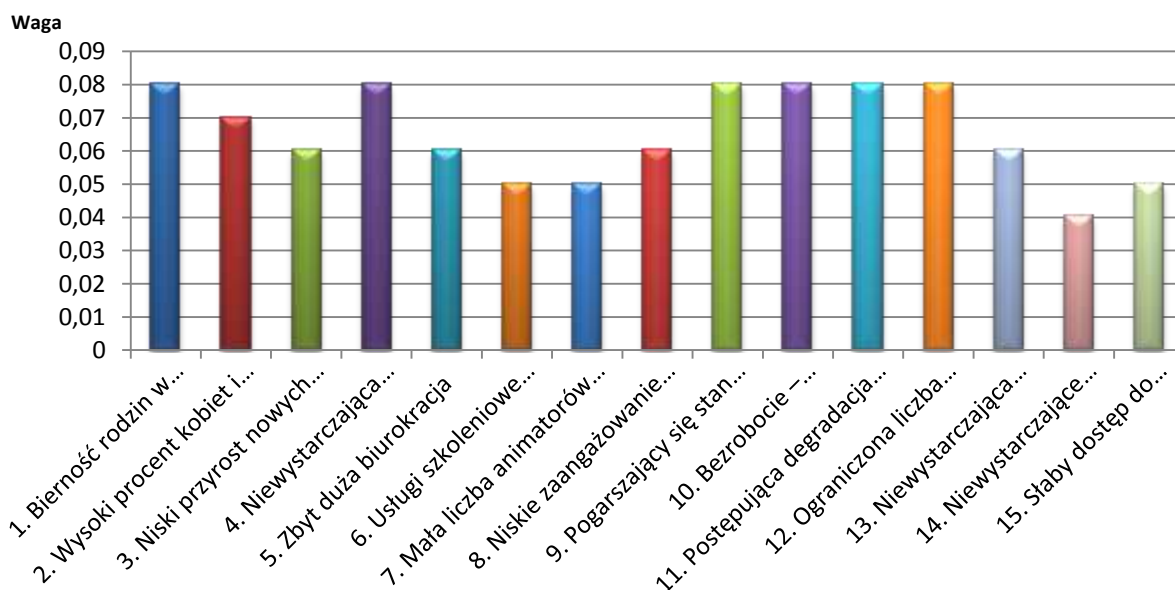
TABELA 49. MATRYCA SWOT WPŁYWU KLUCZOWYCH CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH (MOCNYCH I SŁABYCH STRON) NA CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE (SZANSE I ZAGROŻENIA) SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁĘBORSKIEGO

		Czynnik zewnętrzny - 833	
		Szanse - 446 (sposobności)	Zagrożenia - 387 (niekorzystne oddziaływania)
Czynniki wewnętrzne 1338	Mocne strony - 651 (siły)	<u>25,26</u>	<u>23,91</u>
	Słabe strony - 687 (słabości)	<u>26,09</u>	<u>24,74</u>

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

Wartościowanie analizy SWOT wskazuje na największe znaczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych w powiecie łębarskim jako czynników wewnętrznych oraz koncentrację działań strategicznych na niwelowanie słabych stron oraz wykorzystanie posiadanych sił. Eksperti pracujący w obszarach pomocy społecznej wskazali na pierwszej debacie strategicznej poświęconej diagnozie na najistotniejsze cechy wewnętrzne słabych i mocnych stron, na które należy zwrócić uwagę w ramach budowania Strategii, tj.:

WYKRES 36. KLUCZOWE SŁABE STRONY W ZAKRESIE SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁĘBORSKIEGO

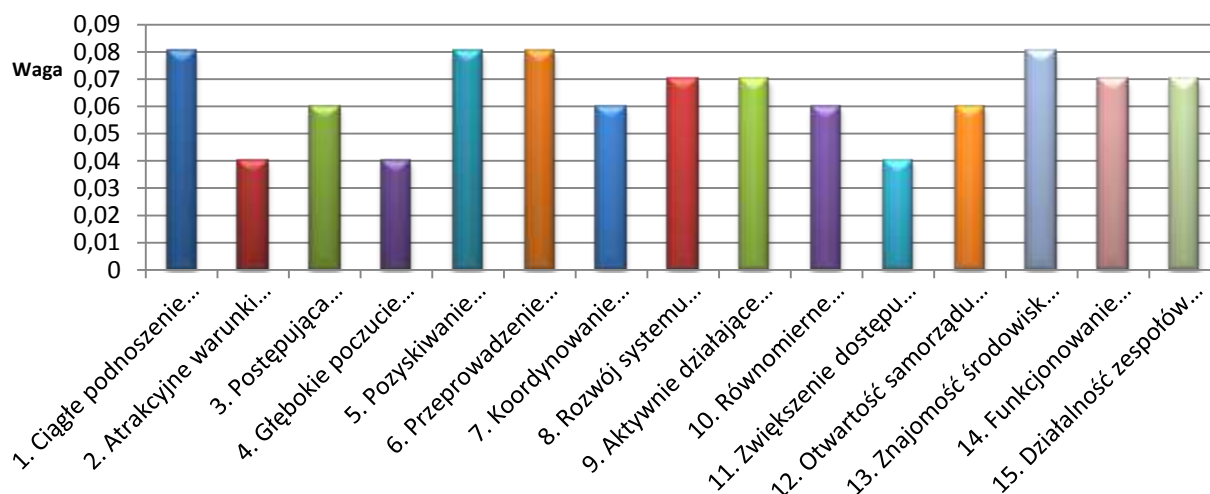
Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

Kluczowe słabe strony w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębarskiego to:

- Bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. Wyuczona bezradność oraz dziedziczne bezrobocie. Częsta postawa roszczeniowa osób objętych pomocą i wsparciem;
- Niewystarczająca infrastruktura środowiskowa - brak WTZ, spółdzielni socjalnych, mieszkań chronionych, klubów seniora, niewystarczająca ilość KIS/CIS/CAL;
- Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa, wzrost liczby osób niepełnosprawnych;
- Bezrobocie – rejestrowane i ukryte na terenie powiatu;

- Postępująca degradacja wartości rodziny, konieczność zapewnienia opieki dzieciom i osobom starszym;
- Ograniczona liczba powstających nowych miejsc pracy na terenie powiatu.

WYKRES 37. KLUCZOWE MOCNE STRONY W ZAKRESIE SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁĘBORSKIEGO

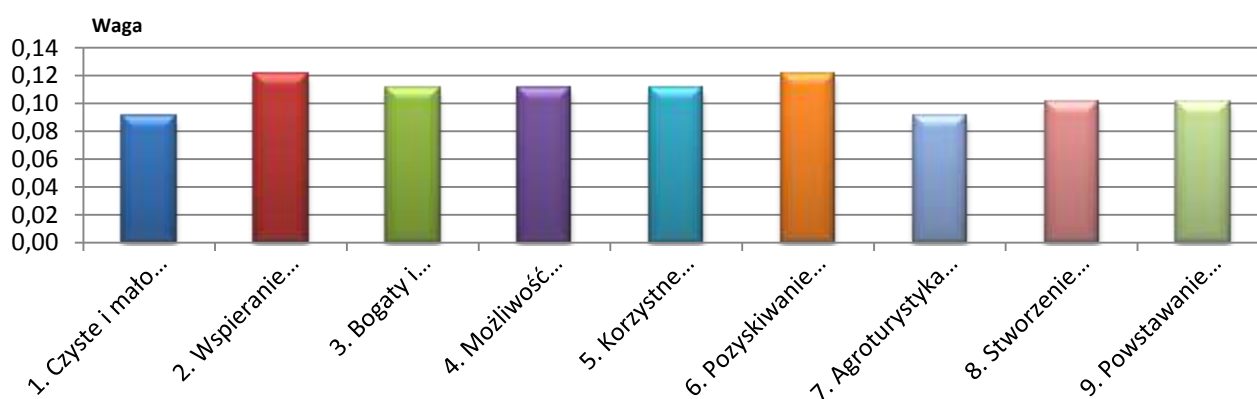

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

Kluczowe mocne strony w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębarskiego to:

- Ciągłe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników administracji;
- Pozyskiwanie zewnętrznych środków na realizację zadań;
- Przeprowadzenie szkoleń dla bezrobotnych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych;
- Znajomość środowisk wymagających wsparcia i pomocy;
- Aktywnie działające organizacje pozarządowe;
- Rozwój systemu szkolnictwa od szkół podstawowych do szkół wyższych;
- Funkcjonowanie PZOON;
- Działalność zespołów interdyscyplinarnych.

WYKRES 38. KLUCZOWE SZANSE W ZAKRESIE SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁĘBORSKIEGO

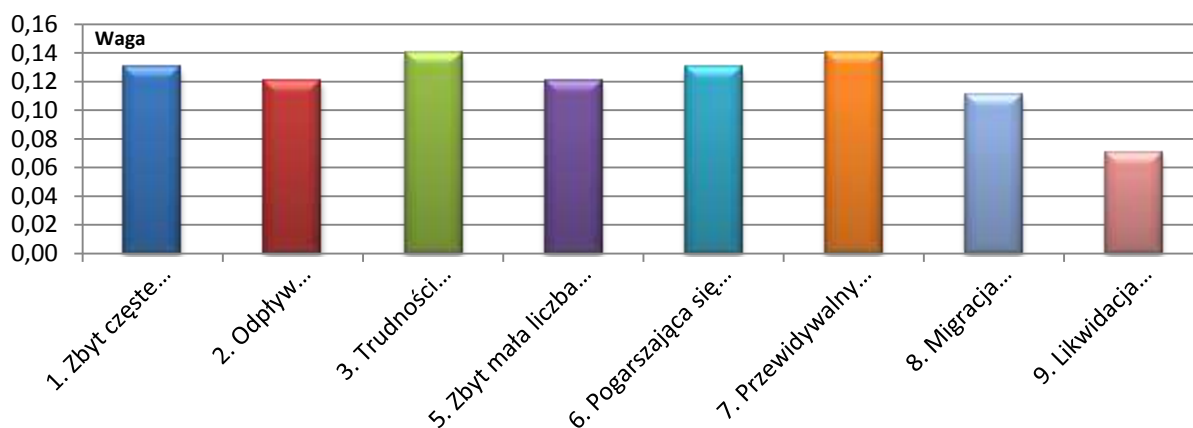

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

Kluczowe szanse w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębskiego to:

- Wspieranie działalności, dofinansowanie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji;
- Pozyskiwanie środków UE na realizację zadań aktywizujących;
- Realizacja – wypełnianie zadań ustawowych na szczeblu samorządu;
- Korzystne położenie geograficzne, komunikacyjne umożliwiające dostęp do większych aglomeracji;
- Wspieranie działalności przedsiębiorców prywatnych;
- Możliwość korzystania ze środków pomocowych funduszy europejskich;
- Bogaty i zróżnicowany potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców powiatu.

WYKRES 39. KLUCZOWE ZAGROŻENIA W ZAKRESIE SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁĘBSKIEGO

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

Kluczowe zagrożenia w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębskiego to:

- Trudności finansowe - niewystarczające wsparcie finansowe nauki, kultury, służby zdrowia i pomocy społecznej;
- Przewidywalny wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie powiatu;
- Zbyt częste zmiany przepisów prawnych powodujące ograniczone możliwości działań długoterminowych w pomocy społecznej, oświacie, kulturze;
- Pogarszająca się sytuacja demograficzna powiatu, rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, malejący przyrost naturalny;
- Odptyw młodych, wykształconych ludzi do dużych aglomeracji miejskich;
- Zbyt mała liczba specjalistów do pracy z osobami uzależnionymi i zagrożonych uzależnieniem.

Odniesienie wskazanych najsilniejszych czynników wewnętrznych do otoczenia (czynników zewnętrznych) nadaje kierunek działań strategicznych (26,09%) skupiony głównie na pytaniu: Czy słabości nie pozwalają wykorzystać nadarzających się szans (sposobności)?

Analiza zależności poszczególnych kluczowych czynników w tym zakresie wskazuje, że wskazywane słabości będą miały duży wpływ na możliwość wykorzystywania nadarzających się szans w realizacji polityki społecznej powiatu. Należy położyć szczególny nacisk na określenie priorytetów strategicznych ukierunkowanych na niwelowanie występujących słabych stron obecnej sytuacji społecznej.

Uzyskane wyniki analizy SWOT wykorzystano także w doborze pozycji strategicznej dla rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łębskim analizą TOWS.

VI.2. WYBÓR STRATEGII W OPARCIU O ANALIZĘ TOWS

Nazwa TOWS powstała przez przestawienie liter w słowie SWOT i wskazuje na odwrócenie kolejności analizy. O ile w analizie SWOT wychodzi się od oceny wewnętrznych sił i słabości, dla których szuka się sposobu najlepszego wykorzystania biorąc pod uwagę otoczenie organizacji, o tyle w analizie TOWS zaczyna się od rozpatrzenia szans i zagrożeń w otoczeniu, przed którymi stoi organizacja, które następnie konfrontuje się z własnymi predyspozycjami do wykorzystania tych szans i niwelowania zagrożeń.

W analizie TOWS należy odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Czy szanse spotęgują mocne strony?
2. Czy zagrożenia osłabiają mocne strony?
3. Czy szanse pozwolą przezwyciężyć słabe strony?
4. Czy zagrożenia spotęgują słabe strony?

Aby tego dokonać i odpowiedzieć na każde z postawionych pytań, posłużono się schematem tabeli krzyżowej - zestawieniem określonych czynników szans/zagrożeń/mocnych stron i słabości. Oceniano tu występowanie zależności pomiędzy każdym z czynników, odniesiono się do ich wartościowania (nadanych wag) oraz obliczono liczbę interakcji i nadano tym cechom rangi.

TABELA 50. ZESTAWIENIE OKREŚLONYCH CZYNNIKÓW SZANS I ZAGROŻEŃ ORAZ MOCNYCH STRON I SŁABOŚCI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE LĘBORSKIM

Kombinacja strategii	Wyniki analizy SWOT		Wyniki analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów
Mocne strony/ Szanse	120/2	10,63	126/2	11,15	246/2	21,78
Mocne strony/ Zagrożenia	76/2	7,45	114/2	10,76	190/2	18,21
Słabe strony/ Szanse	121/2	10,70	134/2	12,29	<u>255/2</u>	<u>22,99</u>
Słabe strony/ Zagrożenia	96/2	9,58	104/2	10,12	200/2	19,70

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT/TOWS przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

Zestawienie zapowiada najbardziej adekwatną strategię. Uzyskane wyniki zbiorcze analizy SWOT/TOWS wskazują, że przy zdefiniowanej konfiguracji czynników wewnętrznych i zewnętrznych oraz ustalonym systemie wag najbardziej pożądanym wariantem będzie działanie oparte na zdefiniowanych słabych stronach i wykorzystaniu szans.

Metoda ta służy do wskazania wyboru strategicznego według następującej zależności:

TABELA 51. MACIERZ WYBORU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE ŁĘBORSKIM

		Czynnik wewnętrzne	
		Mocne strony (siły)	Słabe strony (słabości)
Czynniki zewnętrzne	Szanse (sposobności)	Strategia dynamiczna (maxi - maxi) Liczba interakcji – 246/2 Liczba ważona interakcji – 21,78	Strategia konkurencyjna (mini - maxi) Liczba interakcji – 255/2 Liczba ważona interakcji – 22,99
	Zagrożenia (niekorzystne oddziaływania)	Strategia konserwatywna (maxi - mini) Liczba interakcji – 190/0 Liczba ważona interakcji – 18,21	Strategia defensywna (mini - mini) Liczba interakcji – 200/2 Liczba ważona interakcji – 19,70

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie analizy SWOT/TOWS przeprowadzonej na I debacie strategicznej dnia 12 czerwca 2012 roku.

W zastosowanej metodologii doboru strategii wyróżnia się następujące strategie:

- strategia konserwatywna (maxi-mini) - wykorzystanie mocnych stron, aby poradzić sobie z zagrożeniami lub, żeby ich unikać. Występuje w organizacji w sytuacji, gdy przy dużym potencjale wewnętrznym, jest ona poddana niekorzystnemu układowi warunków zewnętrznych. Należy przy użyciu mocnych stron przewyższać zagrożenia;
- strategia dynamiczna (agresywna) (maxi-maxi) - wykorzystanie szans przy pomocy silnych stron. Dotyczy organizacji, wewnątrz której przeważają mocne strony, natomiast szanse w otoczeniu. Polega na silnej ekspansji i rozwoju, przy maksymalnym wykorzystaniu mocnych stron i szans;
- strategia defensywna (mini-mini) - redukcja lub likwidacja. Strategia ta umożliwia przetrwanie w sytuacji, gdy organizacja działa w nieprzychylnym otoczeniu, pozbawiona jest istotnych mocnych stron;
- strategia konkurencyjna (mini-maxi) - przewyższenie słabości w celu wykorzystania okazji. Występuje w organizacji, w której przeważają słabe strony nad mocnymi, natomiast w otoczeniu szanse. Polega na wykorzystaniu pojawiających się szans, przy jednoczesnej redukcji słabych stron.

Wynik analizy strategicznej zaleca dla rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łębarskim, strategię konkurencyjną polityki społecznej, tj. przewyższenie słabości w celu wykorzystania okazji. Przeważają słabe strony nad mocnymi, natomiast w otoczeniu szanse. Należy wykorzystywać pojawiające się szanse, przy jednoczesnym redukowaniu słabych stron.

W kontekście strategii konkurencyjnej bardzo istotne jest odniesienie do słabych stron i szans w obszarach pomocy społecznej. Na podstawie określonych tu czynników dokonano wskazania celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań z uwzględnieniem prognozy zmian w sytuacji społecznej w powiecie łębarskim.

VI.3. WSKAZANIE PRIORYTETÓW POLITYKI SPOŁECZNEJ

W konsekwencji wybranej strategii opartej na niwelowaniu występujących słabości sytuacji społecznej i konieczności wykorzystywania nadarżających się szans w jej poprawieniu oraz na podstawie analizy wskazanych czynników analizy SWOT/TOWS wygenerowano główne priorytety rozwoju polityki społecznej ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych powiatu łębskiego:

Priorytet I - RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM – SPOŁECZNOŚĆ.

Rodzina jest podstawową jednostką funkcjonującą w społeczeństwie, na której funkcjonowanie wpływają wielopłaszczyznowe czynniki. Dla celów niniejszego dokumentu przyjmuje się tu systemowe pojęcie socjologiczne rodziny, które zakłada, że rodzina jest systemem, który należy rozpatrywać całościowo. Założenie to oznacza wiele następstw, jak chociażby takie, że zmiana w jednej części systemu rodzinnego powoduje zmianę w pozostałych jego częściach. Jednocześnie traktuje się tu rodzinę jako instytucję społeczną pełniącą przede wszystkim takie funkcje jak:

- materialno-ekonomiczna (polega na zaspokajaniu przez rodzinę potrzeb materialnych jej członków),
- opiekuńczo-zabezpieczająca (stanowi materialne i fizyczne zabezpieczenie członków rodziny, którzy w pewnych okresach życia mają ograniczone możliwości samorealizacji, pozbawieni są środków do życia lub wymagają pomocy),
- prokreacyjna (polega na zaspokajaniu rodzicielskich potrzeb emocjonalnych – ojcostwa i macierzyństwa, pozwala na utrzymywanie biologicznej ciągłości rodziny i społeczeństwa),
- legalizacyjno-kontrolna (sankcjonowanie postępowania członka rodziny przez rodzinę, nadzorowanie jego postępowania),
- socjalizacyjno-wychowawcza (wprowadzanie dziecka w świat kultury danego społeczeństwa),
- klasowa (określenie pozycji członków rodziny w strukturze społeczeństwa),
- kulturalna (zapoznajanie młodego pokolenia z dziejami kultury i jej trwałymi pomnikami, zachęcanie do aktywnego korzystania z wartości kulturalnych)
- rekreacyjno-towarzyska (umożliwia odzyskanie w domu rodzinnym wewnętrznej równowagi emocjonalnej),
- emocjonalno-ekspresyjna (zaspokaja emocjonalne potrzeby członków rodziny, sprzyja wyrażaniu osobowości, daje możliwość uzyskania kontaktu psychicznego).

W takim ujęciu rodziny, funkcjonującej w środowisku i tworzącej społeczność lokalną, w odniesieniu do zidentyfikowanych czynników determinujących politykę społeczną powiatu łębskiego oraz zadań samorządu powiatowego, wskazuje się na konieczność podjęcia wielopłaszczyznowych oddziaływań na najszerszy zakres problemów społecznych, tj.:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- rodziny niepełne, sieroctwo i wielodzietność,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie,
- bezdomność,
- zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa.

Priorytet II – PIECZA ZASTĘPCZA.

Zapewnienie funkcjonowania pieczy zastępczej dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców stanowi jedno z głównych zadań samorządu powiatowego.

Ustawa z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza podział sprawowania pieczy zastępczej na rodzinną i instytucjonalną. W niniejszej Strategii, w priorytecie, kładzie się nacisk na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej (rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka) z uwzględnieniem zagwarantowania realizacji potrzeb umieszczania starszych dzieci (powyżej 7 roku życia do 31.12.2015 roku i powyżej 10 roku życia do 31.12.2019 roku) z terenu powiatu łębskiego w instytucjonalnej pieczy zastępczej (placówkach opiekuńczo – wychowawczych).

W priorytecie tym, w odniesieniu do zidentyfikowanych czynników determinujących politykę społeczną powiatu łębskiego, wskazuje się na konieczność oddziaływania na następujący zakres problemów społecznych:

- ubóstwo,
- rodziny niepełne, sieroctwo i wielodzietność,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W ramach realizacji tego priorytetu, w okresie wdrażania niniejszej Strategii kluczowe staje się:

- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej celem zapewnienia opieki zastępczej dzieciom do 7 roku życia (do 31.12.2015 roku),
- bieżąca standaryzacja instytucjonalnej pieczy zastępczej (obecnie do 30 miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, a do 01.01.2021 roku - do 14 miejsc),
- zapewnienie funkcjonowania organizatora pieczy zastępczej z ramienia powiatu łębskiego.

Priorytet III – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.

Zadania samorządu powiatowego stanowią o zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych wynikającym z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ilość osób niepełnosprawnych mieszkańców powiatu łębskiego, a także zdiagnozowanie zjawiska niepełnosprawności jako jednego z głównych problemów społecznych wskazuje na zasadność podejmowania działań w tym obszarze. Ważnym aspektem jest tu:

- najefektywniejsze wykorzystanie przyznawanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środków w ramach algorytmu,
- zapewnienie realizacji wsparcia zagwarantowanego osobom niepełnosprawnym w przepisach prawnych regulujących ich ulgi i uprawnienia,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie inicjatyw aktywizujących i integrujących w obszarze osób niepełnosprawnych np. przez wdrażanie programów PFRON czy rozwój ekonomii społecznej.

Priorytet IV – SENIORZY.

Priorytet ten odnosi się do rozwojowego obszaru aktywizacji osób starszych w środowisku lokalnym stosując zasadę „z seniorami i dla seniorów”. Celem tego priorytetu jest angażowanie osób starszych do działania na rzecz otoczenia, sprzyjanie rozwojowi wolontariatu osób starszych oraz podejmowanie inicjatywy opartych na współpracy międzypokoleniowej, a także poprawa jakości życia tych osób. Wskazane problemy społeczne w powiecie łębskim oraz wymienione ważne czynniki prognozy zmian w tym priorytecie, w kontekście coraz liczniej powstających inicjatyw na rzecz tej grupy społecznej na szczeblu Unii Europejskiej i kraju, powodują konieczność podjęcia działań i wdrażania form wsparcia w tym obszarze.

VII. PROGNOZA ZMIAN SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE LĘBORSKIM

Pomoc społeczna w najbliższej perspektywie stanowić będzie bardzo ważny element w polityce państwa, a więc także samorządu lokalnego. Stanie wkrótce przed rozwiązywaniem nowych problemów wynikających z niekorzystnych perspektyw demograficznych, zmian systemu wartości, rozbicia podstawowych wartości rodzinnych, migracji zewnętrznej i wewnętrznej młodzieży, napływu imigrantów i wielu nieznanych lub nierozpoznanych jeszcze zagrożeń. Zmiany zachodzące we współczesnej rodzinie wymagać będą nowego aparatu pojęciowego, jak też umiejętności rozwiązywania problemów i ich wczesnego rozpoznawania.

Cechą właściwą pomocy społecznej, również instytucji pomocy społecznej powinno być ściśle powiązanie z rozeznanymi potrzebami społeczności lokalnej.

Trudne do przewidzenia są koszty społeczne. Zmiany w świadomości czy w poziomie egzystencji wielu rodzin, które przyniosą nowe rozstrzygnięcia w polityce społecznej państwa. Determinantą działań pomocy społecznej na terenie powiatu są także zmiany w finansowaniu samorządów. Polityka społeczna uwzględniać musi pojawiający się problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny.

W związku z powyższą diagnozą należy przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie powiatu będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej.

W dalszej części tego rozdziału przedstawiono zjawiska prognozowane na terenie powiatu lęborskiego na lata 2012 – 2020 z uwzględnieniem dokonanego podziału na cztery priorytety:

- Priorytet I - RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM – SPOŁECZNOŚĆ
- Priorytet II – PIECZA ZASTĘPCZA
- Priorytet III – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
- Priorytet IV – SENIORZY

Priorytet I - RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM - SPOŁECZNOŚĆ
<i>prognozuje się, iż na terenie powiatu w latach 2012 – 2020 w w/w priorytecie zajdą następujące zjawiska:</i>
– rozluźnienie więzi emocjonalnej pomiędzy członkami rodziny spowodowane m.in. migracją zarobkową, – malejący przyrost naturalny, – zwiększanie ujawniania zjawiska przemocy w rodzinie, – kryzys autorytetu rodzica, – zwiększenie ujawniania zjawiska uzależnienia i przestępczości wśród dzieci i młodzieży, – obniżanie się statusu materialnego rodzin, – malejąca tendencja tworzenia podmiotów gospodarczych, w szczególności mikroprzedsiębiorstw, wobec rosnących kosztów zatrudniania i prowadzenia działalności gospodarczej, – zwiększanie się ilości mieszkań komunalnych i socjalnych, – wzrost działań (gminy) na rzecz pracy z rodziną, – zwiększanie się liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, – zubożenie społeczeństwa w związku z powiększeniem się skali bezrobocia,
Priorytet II - PIECZA ZASTĘPCZA
<i>prognozuje się, iż na terenie powiatu w latach 2012 – 2020 w w/w priorytecie zajdą następujące zjawiska:</i>
– zwiększanie się liczby dzieci w wieku poniżej 7. roku życia wymagających opieki, – zmniejszanie się liczby osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej dla starszych dzieci, – sukcesywne zmniejszanie ilości miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej dla małych dzieci (do 7. roku życia), konieczność utrzymania ilości miejsc dla dzieci starszych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na obecnym poziomie, – znaczny wzrost nakładów finansowych powiatu na pieczę zastępczą, – zwiększanie się liczby zawodowych rodzin zastępczych, – wzrost profesjonalizmu osób pełniących funkcję zawodowej rodziny zastępczej, ich otwartości na rozwój zawodowy i doskonalenie swoich umiejętności, – zwiększanie się liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, – powstawanie rodzinnych domów dziecka, – zwiększanie ilości specjalistycznych szkoleń dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, – poprawa współpracy z sądami, kuratorami i policją, – wzrost przywilejów pracowniczych dla rodzin zastępczych zawodowych, m.in. możliwość korzystania z urlopu, wliczanie okresu pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka do okresu zatrudnienia, – częstsze korzystanie z tzw. rodzin pomocowych, – wzrost zapotrzebowania na mieszkania chronione dla osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, ze szczególnym

uwzględnieniem usamodzielnianych osób niepełnosprawnych, – powstawanie grup wsparcia lub grup samopomocowych dla rodzin zastępczych, – doprecyzowanie procedury kwalifikacji osób chętnych do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka,
Priorytet III - NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
<i>prognozuje się, iż na terenie powiatu w latach 2012 – 2020 w w/w priorytecie zajdą następujące zjawiska:</i>
– zwiększanie się liczby osób niepełnosprawnych, – zmniejszanie się ilości miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, – samo izolowanie się osób niepełnosprawnych od pozostałych członków społeczności, – nowelizacja przepisów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności ulg i uprawnień dla tych osób, – czynnie działające organizacje pozarządowe na rzecz osób niepełnosprawnych, – likwidacja barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – rozwój programów ochrony zdrowia, w tym ochrony zdrowia psychicznego, – niewystarczająca ilość miejsc w domach pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych, – zwiększanie się wydatków na pomoc dla osób niepełnosprawnych oraz na funkcjonowanie PZOON-u, – zwiększone zapotrzebowanie na miejsca w środowiskowych domach samopomocy lub innej placówce wsparcia dziennego,
Priorytet IV - SENIORZY
<i>prognozuje się, iż na terenie powiatu w latach 2012 – 2020 w w/w priorytecie zajdą następujące zjawiska:</i>
– wzrost osób w wieku poprodukcyjnym, – wydłużanie się średniej życia społeczeństwa, – wzrost zapotrzebowania na działania integracyjne i aktywizujące , – starzejące się społeczeństwo spowodowane migracją osób w wieku produkcyjnym oraz niskim przyrostem naturalnym, – niewystarczająca opieka medyczna i specjalistyczna, – zwiększanie się liczby osób starszych wymagających zapewnienia całodobowej opieki, – niewystarczające środki finansowe gmin na opłacenie pobytu w domach pomocy społecznej, – powstawanie inicjatyw na rzecz osób starszych na szczeblu Unii Europejskiej i kraju, – wzrost aktywności osób w wieku poprodukcyjnym z wykształceniem średnim i wyższym, – rosnąca izolacja samotnych osób starszych , – zwiększanie się zapotrzebowania na bezpłatne usługi medyczne oraz na pracę wolontariuszy w ramach opieki nad osobami starszymi, – powstawanie prywatnych inicjatyw na rzecz osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej,

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie konsultacji II debaty strategicznej dnia 29 października 2012 roku.

VIII. WIZJA, MISJA

Wizja rozwoju powiatu łębskiego zawarta w aktualizacji strategii jego rozwoju na lata 2007 – 2013 opisuje przyszły pożądany stan, wynikający z aspiracji społeczności powiatu, do osiągnięcia którego dążyć będą samorządy terytorialne tego terenu, a przede wszystkim samorząd powiatowy.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych wpisana jest w strategię rozwoju powiatu, która stanowi dla niej fundament działań. Nadrzędnym założeniem polityki społecznej samorządu powiatowego w okresie 2012 – 2020 jest stworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i finansowych form sprzyjających wzrostowi zatrudnienia, poprawie bezpieczeństwa socjalnego obywateli, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, a także zabezpieczenie równego dostępu do ochrony zdrowia i rehabilitacji, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym.

Polityka społeczna powiatu łębskiego powinna więc być polityką ograniczenia bezrobocia i długotrwałości chorób oraz skali niepełnosprawności, poprawy poziomu wykształcenia oraz ograniczenia skali biedy i ubóstwa, a także polityką profilaktyki patologii społecznych (alkoholizmu, przemocy w rodzinie, krzywdzenia i przemocy wobec dzieci). Nie należy przy tym zapominać o polityce ekonomicznej, która powinna łączyć rozwój powiatu z tworzeniem nowych miejsc pracy. Doświadczenia kilku ostatnich lat wskazują bowiem na to, że niski wzrost gospodarczy, połączony z likwidowaniem czy ograniczeniem miejsc pracy, prowadzi do wzrostu poziomu bezrobocia, ubóstwa i innych patologii życia społecznego, redukując przy tym efektywność instrumentów polityki społecznej. Realizując założenia polityki społecznej nie można zapomnieć o zapewnieniu w tym celu zasobów finansowych, kadrowych, lokalowych, rzeczowych i instytucjonalnych dla realizacji praw społecznych osób i grup ludności.

Na podstawie powyższych rozważań formułuje się misję Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim:

Podejmowanie działań zmierzających do poprawy życia mieszkańców

Dokonana przez Zespół koordynujący analiza sytuacji społecznej w powiecie łębskim jest próbą nakreślenia pozytywnego obrazu przemian koniecznych dla sukcesywnego rozwiązywania nagromadzonych problemów społecznych i tych, które będą pojawiały się jako naturalne zjawisko towarzyszące życiu gospodarczemu i społecznemu oraz nowej lepszej jakości życia na miarę potrzeb i aspiracji osób żyjących w społeczności.

Uczestnicy tworzenia wizji podkreślili cztery zasadnicze komponenty:

- rozwój społeczny powinien być zrównoważony, tzn. powinien dotyczyć wszystkich grup, a w szczególności uwzględniać grupy narażone na wykluczenie społeczne: rodziny dysfunkcyjne, rodziny wielodzietne, rodziny dotknięte bezrobociem, rodziny niepełne, ubogie, osoby samotne, uzależnione, niepełnosprawne, osoby starsze;
- spójny system wsparcia oparty na zaufaniu społecznemu, współpracy, współdecydowaniu oraz na poszanowaniu wartości;
- realizację systemu poprzez partnerstwo instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych;
- podniesienie aktywności społecznej w powiecie i zbudowanie wsparcia organizacji pozarządowych oraz platformy współpracy pomiędzy NGO's i samorządem.

W oparciu o powyższe komponenty sformułowano wizję Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim:

Polityka społeczna w powiecie łębskim to systemowo realizowany model wsparcia rodzin, pieczy zastępczej, osób starszych i niepełnosprawnych, oparty na aktywności społeczności lokalnej i współpracy struktur samorządowych z organizacjami pozarządowymi.

IX. CELE PROJEKTOWANYCH ZMIAN

Cele strategiczne to cele określone w szerszej perspektywie funkcjonowania polityki społecznej powiatu, jako cele, które mają się przyczynić do realizacji wizji i misji strategii. Określenie celów uzależnione było od wyników przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji pomocy społecznej w powiecie. Są one precyzowane w oparciu o kluczowe problemy społeczne, zidentyfikowane na podstawie analizy priorytetów ściśle powiązanych z funkcjonowaniem pomocy społecznej. Cele strategiczne przekładają problemy społeczne na zadania zmierzające do ich rozwiązania. Celami operacyjnymi nazywamy cele szczegółowe prowadzące w efekcie do osiągnięcia zamierzonego celu strategicznego. Stanowią one sprecyzowane kierunki działań wspierające osiągnięcie celu strategicznego. Cele operacyjne powinny wyznaczać bezpośrednie rozwiązania praktyczne, wskazywać rodzaje kierunków działań jakie należy realizować.

IX.1. CELE STRATEGICZNE

Priorytet I - RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM - SPOŁECZNOŚĆ:

Aktywność członków rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych

Priorytet II – PIECZA ZASTĘPCZA:

**Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom
całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców**

Priorytet III – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ:

Dążenie do samodzielnego i aktywnego życia osób niepełnosprawnych

Priorytet IV – SENIORZY:

**Wsparcie osób starszych w ich środowisku zamieszkania,
aktywizacja społeczna seniorów**

IX.2. CELE OPERACYJNE

Priorytet I – RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM - SPOŁECZNOŚĆ:

1. Społeczność - współpraca społeczności lokalnej, w poczuciu odpowiedzialności i sprawczości, wszystkich pokoleń, instytucji i organizacji.
2. Wsparcie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec jej członków.
3. Sprawny system reagowania w sytuacji kryzysowej w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w sytuacjach kryzysowych.
4. Przeciwdziałanie bezrobociu - inicjowanie działań na rzecz zaspokojenia elementarnych potrzeb rodzin, pobudzanie aktywności zawodowej rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.
5. Współpraca instytucjonalna - dobrze poinformowane i sprawnie działające instytucje realizujące zadania polityki społecznej.

Priorytet II – PIECZA ZASTĘPCZA:

1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
2. Sprawnie funkcjonująca instytucjonalna piecza zastępcza.
3. System wsparcia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze.
4. Współpraca instytucjonalna - system współpracy i przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie.

Priorytet III – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ:

1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
2. System wsparcia dla osób niepełnosprawnych, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.
3. Upowszechnianie profilaktyki ochrony zdrowia.
4. Współpraca instytucjonalna – systemowa współpraca instytucji i organizacji na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet IV – SENIORZY:

1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych.
2. Standardy pomocy instytucjonalnej dla osób starszych.
3. Współpraca instytucjonalna na rzecz osób starszych wymagających pomocy.

IX.3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

Przedstawione jako kierunki działań strategii propozycje zadań do realizacji w środowisku lokalnym mogą być podejmowane przez różne podmioty gminne, powiatowe i zewnętrzne: ośrodki pomocy społecznej, szkoły, ośrodki kultury, świetlice, organizacje społeczne, grupy nieformalne, instytucje i prywatne firmy. Wiele z tych działań wiąże się bezpośrednio z zadaniami powiatu, część z nich z zadaniami gminy. Wszystkie jednak są możliwe do realizacji, o ile znajdą dobrą atmosferę wśród samorządowców, pracowników instytucji w obrębie polityki społecznej, organizacji pozarządowych i biznesu lokalnego. Budowanie platformy współpracy w zakresie problemów społecznych jest podstawową rolą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku jako jednostki odpowiedzialnej za wdrożenie niniejszej Strategii z ramienia Powiatu Lęborskiego.

Kierunki i wskaźniki realizacji działań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim na lata 2012 - 2020		
Priorytet I - RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM - SPOŁECZNOŚĆ		
Lp.	Cele operacyjne	Kierunki działań
I.1.	Społeczność - współpraca społeczności lokalnej, w poczuciu odpowiedzialności i sprawczości, wszystkich pokoleń, instytucji i organizacji	1. Promocja i wspieranie aktywności i współpracy środowisk lokalnych, gospodarczych, pozarządowych i samorządowych na rzecz rozwoju społecznego, 2. Projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz instrumentów i programów służących podniesieniu jakości świadczonych usług przez instytucje pomocy społecznej, w tym sprzyjanie tworzenia KIS/CIS czy podmiotów ekonomii społecznej np. spółdzielni socjalnych, 3. Wspieranie działań na rzecz tworzenia aktywnych środowisk lokalnych, 4. Rozwój wolontariatu.
I.2.	Wsparcie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec jej członków	1. Współpraca z asystentami rodziny z ramienia gminy, 2. Edukacja, dostosowana do potrzeb i możliwości, w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pomocy społecznej, 3. Zapewnienie nieodpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej, np. szkolenia, spotkania edukacyjno – informacyjne dla rodziców, 4. Promowanie sportu jako alternatywy spędzania wolnego czasu.
I.3.	Sprawny system reagowania w sytuacji kryzysowej w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w sytuacjach kryzysowych	1. Integracja działań instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2. Praca nad zmianą mentalności społeczności lokalnej w podejściu do interwencji sąsiedzkiej w przypadkach przemocy w rodzinie - zmiana stereotypu problemu zamkniętego w „czterech ścianach”, 3. Podejmowanie działań edukacyjno – korekcyjnych wobec sprawców przemocy, 4. Zapewnienie funkcjonowania hostelu – miejsca dla matek z dziećmi lub w ciąży, 5. Zapewnienie nieodpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej, 6. Podejmowanie działań profilaktycznych wśród młodzieży w placówkach oświatowych nt. przeciwdziałania przemocy, 7. Szkolenie kadry jednostek pomocy społecznej w zakresie udzielania wsparcia rodzinom dotkniętym kryzysem, 8. Opracowanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jego realizacja.

I.4.	Przeciwdziałanie bezrobociu - inicjowanie działań na rzecz zaspokojenia podstawowych potrzeb rodzin, pobudzanie aktywności zawodowej rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej	1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w szczególności w zmianie kwalifikacji i kształceniu poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednich informacji, zastosowanie instrumentów rynku pracy, włączanie sektora pozarządowego, 2. Opracowanie i wdrażanie programów i działań aktywizujących, 3. Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia, 4. Wdrażanie różnych form aktywizacji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych, 5. Zapewnienie bezpłatnej pomocy prawnej dla osób bezrobotnych, 6. Wspieranie idei samozatrudnienia i małej przedsiębiorczości oraz różnych form ekonomii społecznej.
I.5.	Współpraca instytucjonalna - dobrze poinformowane i sprawnie działające instytucje realizujące zadania polityki społecznej	1. Pogłębienie współpracy między instytucjami pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej – budowanie partnerskich relacji pomiędzy mieszkańcami, samorządem i instytucjami, 2. Aktywizacja organizacji pozarządowych na rzecz wsparcia rodziny i dziecka, 3. Stworzenie i aktualizacja bazy danych o organizacjach pozarządowych działających na rzecz rodzin, 4. Program bezpieczeństwa i porządku publicznego, 5. Opracowanie i wdrażanie projektów i programów związanych z podnoszeniem jakości życia , 6. Wykorzystanie aktywności społecznej młodzieży poprzez zintensyfikowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu w powiecie, 7. Inicjowanie lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
Wskaźniki realizacji działań:		
– liczba udzielonych bezpłatnych porad prawnych, psychologicznych i rodzinnych, – liczba spotkań dotycząca profilaktyki opiekuńczo- wychowawczej z mieszkańcami powiatu lęborskiego, – liczba udzielonych porad w zakresie problemów socjalnych, – liczba przeprowadzonych szkoleń kadry pomocy społecznej, – liczba zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych, – liczba partnerów współpracujących w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym, w tym sprawców przemocy, dorosłych ofiar przemocy i dzieci, – liczba programów edukacyjno - profilaktycznych o zasięgu powiatowym, – liczba organizacji pozarządowych zgłoszonych do bazy danych, działających w obszarze polityki społecznej na rzecz mieszkańców powiatu, – ilość i rodzaj materiałów informacyjnych na temat instytucji wspierających politykę społeczną, – liczba wdrożonych projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych ukierunkowanych na wsparcie mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, – ilość zorganizowanych kampanii tematycznych, promujących integrację i aktywizację społeczną.		

Priorytet II – PIECZA ZASTĘPCZA		
Lp.	Cele operacyjne	Kierunki działań
II.1.	Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	1. Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej, 2. Zwiększenie liczby funkcjonujących zawodowych rodzin zastępczych, w tym o funkcji pogotowia rodzinnego i rodzinnych domów dziecka, 3. Integracja środowiska rodzin zastępczych, w tym promowanie idei powstania grup wsparcia czy stowarzyszenia rodzin zastępczych, 4. System kwalifikacji, szkolenia podnoszenia kwalifikacji rodzin zastępczych, 5. Zapewnienie wdrażania okresowych 3-letnich programów rozwoju pieczy zastępczej, 6. Zapewnienie warunków sprawowania pieczy zastępczej, 7. Realizacja zadań i finansowanie pieczy zastępczej.
II.2.	Sprawnie funkcjonująca instytucjonalna piecza zastępcza	1. Utrzymanie funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej na poziomie zaspokajającym potrzeby umieszczania dzieci z terenu powiatu łębskiego, 2. Standaryzacja placówek opiekuńczo – wychowawczych, 3. Funkcjonowanie na terenie powiatu placówek wsparcia dziennego.
II.3.	System wsparcia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze	1. Realizacja programów usamodzielnienia wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze we współpracy z wychowankiem zgodnie z zasadą sprawczości, a także z jego opiekunem usamodzielnienia oraz osobami i instytucjami mogącymi mieć wpływ na skuteczność efektów realizacji tego procesu, 2. Objęcie opieką i wsparciem psychologiczno-pedagogicznym, terapeutycznym, socjalnym i prawnym wychowanków w procesie usamodzielnienia, 3. Udzielanie pomocy dla usamodzielniających się wychowanków zgodnie z obowiązującymi przepisami np. na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, a także w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych czy zatrudnienia, 4. Zapewnienie funkcjonowania grup usamodzielnienia oraz mieszkania usamodzielnienia dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, 5. Umożliwienie uczestnictwa wychowankom w projektach i programach aktywizujących i integrujących, w tym dofinansowanych ze środków UE.

II.4.	Współpraca instytucjonalna - system współpracy i przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie	1. Współpraca koordynatorów z ramienia organizatora rodzinnych form pieczy zastępczej z pedagogami, psychologami, asystentami rodziny z ramienia ośrodków pomocy społecznej, kuratorami, szkołą, policją, środowiskiem lokalnym, 2. Dążenie do uregulowania sytuacji dziecka – uwzględniające powrót dziecka do rodziny, umieszczenie dziecka w rodzinie przysposabiającej, umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia, 3. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, 4. Stwarzanie warunków do tworzenia grup wsparcia dla pieczy zastępczej, 5. Wsparcie działania wolontariatu w obszarze pieczy zastępczej.
Wskaźniki realizacji działań:		
– liczba dzieci w rodzinach zastępczych (umieszczonych i przebywających), – liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, – liczba dzieci umieszczanych w rodzinach adopcyjnych, – liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych, – liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu, z uwzględnieniem ilości miejsc, – liczba dzieci z placówek opiekuńczo – wychowawczych umieszczanych w rodzinach zastępczych i adopcyjnych, – liczba spotkań grupy wsparcia, – liczba pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, – liczba programów i wielkość środków finansowych uzyskanych ze źródeł zewnętrznych na finansowanie pieczy zastępczej.		

Priorytet III – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
Lp.	Cele operacyjne	Kierunki działań
III.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	1. Programy integracji i aktywizacja społeczna oraz zawodowa osób niepełnosprawnych, 2. Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w projektach systemowych i konkursowych, także współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (PCPR, PUP, Powiat, organizacje pozarządowe), 3. Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych, ich praw i uprawnień oraz opracowanie i rozpowszechnianie informatorów dotyczących lokalnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, 4. Wspieranie upowszechniania opieki przedszkolnej, szkolnictwa integracyjnego i specjalnego, 5. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej, 6. Promocja przedsiębiorczości wśród osób niepełnosprawnych.
III.2.	System wsparcia dla osób niepełnosprawnych, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	1. Powiatowy Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych – przyjęcie i realizacja, 2. Najpełniejsze wykonanie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ramach algorytmu środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych , 3. Wdrażanie programów celowych, w tym pilotażowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, 4. Tworzenie warunków do rozwoju warsztatów terapii zajęciowej.
III.3.	Upowszechnianie profilaktyki ochrony zdrowia	1. Wdrażanie programów prozdrowotnych, profilaktyki, szczepień, wczesnego wykrywania chorób i leczenia, 2. Profilaktyka niepełnosprawności, 3. Kampanie informacyjno – edukacyjne w zakresie ryzyka i profilaktyki uzależnień.
III.4.	Współpraca instytucjonalna – systemowa współpraca instytucji i organizacji na rzecz osób niepełnosprawnych	1. Współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym, 2. Postępujący rozwój infrastruktury dla osób niepełnosprawnych, dostosowanie miejsc użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych – likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w placówkach edukacyjnych, miejscach użyteczności publicznej, informatyzacja urzędów, nauka języka migowego przez urzędników, 3. Wymiana informacji nt. konieczności wsparcia osób – mieszkańców powiatu z tytułu niepełnosprawności przez instytucje działając w obszarze pomocy społecznej.
Wskaźniki realizacji działań:		
– liczba (kwota) usuniętych barier funkcjonalnych, architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się, – liczba (kwota) udzielonych dofinansowań na turnusy rehabilitacyjne, – liczba wydanych kart parkingowych, – liczba (kwota) zrealizowanych wniosków w ramach zadania programu PFRON „Program wyrównywania różnic między regionami”,		

- liczba (kwota) zrealizowanych wniosków i wystąpień w ramach zadania programu PFRON „Aktywny samorząd”,
- liczba (kwota) zrealizowanych wniosków w ramach innych programów PFRON,
- wysokość środków wykorzystanych na sport, kulturę i rekreację osób niepełnosprawnych,
- liczba zrealizowanych form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w szczególności utworzonych miejsc pracy w ramach środków PFRON,
- liczba (kwota) zrealizowanych wniosków na zakup sprzętu rehabilitacyjnego,
- ilość osób uczestniczących w projektach aktywizujących i integrujących osoby niepełnosprawne w powiecie, finansowanych z różnych źródeł.

Priorytet IV – SENIORZY		
Lp.	Cele operacyjne	Kierunki działań
IV.1.	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	1. Zapewnienie wsparcia osobom starszym w ich środowisku zamieszkania, 2. Rozwój poradnictwa społecznego dla osób starszych, szczególnie samotnych – promowanie działań organizacji pozarządowych i wolontariatu oraz tworzenie grup wsparcia i innych form aktywnego spędzania wolnego czasu osób starszych, 3. Wspieranie inicjatyw realizowanych na rzecz osób starszych i przez osoby starsze.
IV.2.	Standardy pomocy instytucjonalnej dla osób starszych	1. Zapewnienie funkcjonowania instytucjonalnej opieki dla osób starszych, somatycznie i psychicznie chorych, 2. Dostosowywanie instytucjonalnej opieki dla osób wymagających tej formy wsparcia do potrzeb społeczności powiatu, 3. Bieżąca standaryzacja usług świadczonych w domach pomocy społecznej.
IV.3.	Współpraca instytucjonalna na rzecz osób starszych wymagających pomocy	1. Wspieranie środowiska osób starszych przez instytucje i organizacje pozarządowe działające na rzecz integracji i aktywizacji tej grupy społecznej powiatu, 2. Rozwój współpracy instytucji pomocy społecznej oraz mieszkańców powiatu i ich rodzin w zakresie kierowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej.
Wskaźniki realizacji działań:		
– ilość osób w wieku starszym korzystających z działalności organizacji pozarządowych na ich rzecz, – ilość miejsc w domach pomocy społecznej na terenie powiatu łębarskiego, – standaryzacja funkcjonowania domów pomocy społecznej, – ilość mieszkańców domów pomocy społecznej.		

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie konsultacji II debaty strategicznej dnia 29 października 2012 roku.

X. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE

System realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim tworzyć będą powiązane ze sobą podmioty zarządzające:

- Starosta Lęborski - odpowiedzialny za wdrażanie strategii,
- Rada Powiatu Lęborskiego - pełni bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwa aby przy tworzeniu budżetu powiatu uwzględniany był roczny plan realizacji strategii,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku - jako podmiot o charakterze operacyjnym odpowiedzialne będzie za realizację strategii: wdrażanie, monitoring i aktualizację dokumentu.

Głównym koordynatorem realizacji strategii z ramienia powiatu lęborskiego i realizatorem kierunków działań będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku. Kluczowa rola dla realizacji zadań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, oparta jest na współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej samorządów powiatowego, gminnych i wojewódzkiego oraz sektora pozarządowego. Partnerami wdrażania i realizacji strategii będą:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łebie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Lęborskiej;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wicku;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Cewicach;
- Sąd, kuratorzy i Policja;
- Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Lęborku;
- Dom Pomocy Społecznej Nr 2 w Lęborku;
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Lęborku;
- Placówka Wielofunkcyjna Nr 2 „Dom w ogrodzie” w Lęborku;
- Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna;
- szkoły funkcjonujące na terenie powiatu lęborskiego, ze szczególnym uwzględnieniem placówek przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych;
- organizacje pozarządowe - jednym z kluczowych celów jest tu budowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, ponieważ to ich siła, sprawność i determinacja mogą wpłynąć na realizację zadań i finansowanie sfery pomocy społecznej.

Zasadność doboru sposobów realizacji strategii uwarunkowana jest realizacją zadań powiatu w zakresie polityki społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim realizowana będzie mając na uwadze obraną wizję i misję, zmierzając do realizacji postawionych celów strategicznych i operacyjnych w czterech priorytetach strategicznych:

- Priorytet I – RODZINA W ŚRODOWISKU LOKALNYM – SPOŁECZNOŚĆ,
- Priorytet II – PIECZA ZASTĘPCZA,
- Priorytet III – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ,
- Priorytet IV – SENIORZY.

Finansowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lęborskim na lata 2012-2020 odbywać się będzie ze środków własnych i zewnętrznych. W szczególności pozyskiwanie środków np. z programów pomocowych, dotacji celowych, zewnętrzne finansowanie zadań ma kluczowe znaczenie ze względu na szczupłość środków, jakie powiat może przeznaczyć na finansowanie polityki społecznej.

Źródłem finansowania strategii będą:

- budżet powiatu łębskiego;
- budżet państwa;
- budżety samorządów gminnych (w tym, w zakresie pieczy zastępczej - zgodnie z art. 191 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej);
- budżety innych powiatów (w tym - zgodnie z art. 191 ust. 4 w/w ustawy);
- odpłatności rodziców biologicznych w zakresie pieczy zastępczej;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki z algorytmu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON);
- środki w ramach programów, w tym pilotażowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- prywatni sponsorzy, indywidualne wkłady osób - uczestników działań.

TABELA 52. ETAPY WDRAŻANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE ŁĘBORSKIM NA LATA 2012 – 2020

ETAP I	Rada Powiatu przyjmuje w formie uchwały Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim na lata 2012-2020 jako wyznacznik kierunków rozwoju społecznego powiatu łębskiego.
ETAP II	Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Powiatu powinien być opublikowany na stronie internetowej powiatu łębskiego, a ponadto przekazany uczestnikom procesu opracowania dokumentu oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, których działalność może przyczynić się do realizacji strategii.
ETAP III	Starosta Łębski wskazuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku jako jednostkę koordynującą i realizującą strategię.
ETAP IV	Następuje szczegółowe opracowanie i realizacja poszczególnych kierunków działań w ramach celów operacyjnych i strategicznych.
ETAP V	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dokonuje bieżącej oceny realizacji kierunków działań w zakresie stopnia osiągnięcia rezultatów strategicznych.
ETAP VI	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęborku - sprawozdania okresowe (roczne) z realizacji strategii – monitoring i ewaluacja oparta na dokonywaniu corocznych przeglądów celów strategicznych i operacyjnych, kierunków działań oraz postępów i trudności w realizacji strategii. Przekazanie sprawozdania do Zarządu Powiatu Łębskiego - do końca drugiego kwartału za poprzedni rok budżetowy.
ETAP VII	W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania zmian w dokumencie – aktualizacja strategii.
ETAP VIII	Ocena realizacji strategii na koniec okresu jej obowiązywania – z udziałem przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu łębskiego oraz podmiotów działających w obszarach polityki społecznej powiatu.

Źródło: Opracowanie własne.

XI. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. W przypadku stwierdzenia konieczności dokonania zmian w dokumencie, tut. Centrum przygotowuje propozycję zapisów i konsultacji z przedstawicielami instytucji, jednostek organizacyjnych oraz sektora pozarządowego celem wdrożenia aktualizacji strategii. Strategia jest także otwarta na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi i wnioski. Aktualizacji dokumentu można dokonać także w wyniku monitoringu zjawisk społecznych oraz jako reakcję na zaistniałe potrzeby i aktualną sytuację mieszkańców powiatu. Bierze się tu pod uwagę, że ma ona długoterminowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej, co wymaga stałej obserwacji zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w strategii.

Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów będzie dokonywana corocznie.

Sprawozdania okresowe (roczne) z realizacji strategii – przyjmuje się model monitoringu i ewaluacji oparty na dokonywaniu corocznych przeglądów celów strategicznych i operacyjnych, kierunków działań oraz postępów i trudności w realizacji strategii przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku. Przekazanie sprawozdania do Zarządu Powiatu Lęborskiego powinno nastąpić do końca drugiego kwartału za poprzedni rok budżetowy.

WYKAZY - TABEL, WYKRESÓW

Wykaz tabel:

tabela 1. Struktura gospodarcza powiatu łębskiego z podziałem na sektory w latach 2007 – 2010 -----	9
tabela 2. Struktura wieku mieszkańców według gmin w powiecie łębskim (stan na 31.12.2010 roku) -	13
tabela 3. Przyrost naturalny w gminach powiatu łębskiego w 2010 roku -----	13
tabela 4. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na powód przyznania pomocy w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	18
tabela 5. Najczęstsze przyczyny przyznawania świadczeń w powiecie łębskim w latach 2009-2011 ---	19
tabela 6. Wartość minimum egzystencji w 2011 roku w PLN -----	21
tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminach z terenu powiatu łębskiego -----	24
tabela 8. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w stosunku do liczby ludności w gminach z terenu powiatu łębskiego w 2011 roku -----	25
tabela 9. Liczba bezrobotnych w kraju, województwie i powiecie łębskim w latach 2009-2011 -----	27
tabela 10. Ilość osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w latach 2006-2011 -----	28
tabela 11. Wskaźnik ilości osób bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w kwietniu 2012 roku -----	28
tabela 12. Zestawienie - stopa bezrobocia w powiecie łębskim w odniesieniu do stopy bezrobocia w województwie pomorskim oraz kraju w latach 2001 – 2011 -----	29
tabela 13. Ilość osób bezrobotnych w powiecie łębskim w latach 2008 – 2011 -----	30
tabela 14. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie łębskim w 2011 roku -----	32
tabela 15. Osoby bezrobotne według wieku w powiecie łębskim w latach 2008 – 2011 -----	32
tabela 16. Liczba bezrobotnych według wykształcenia w powiecie łębskim w latach 2008-2011-----	34
tabela 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	35
tabela 18. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	36
tabela 19. Równoważność zapisów orzeczeń o stopniach niepełnosprawności w obecnym i byłym systemie orzecznictwa -----	39
tabela 20. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce i województwie pomorskim w latach 2008 – 2012 -----	40
tabela 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	41
tabela 22. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	42
tabela 23. Podział orzeczeń wydanych przez PZOON w Łęborku w 2010 i 2011 roku -----	44
tabela 24. Wysokość środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 – 2012 -----	45
tabela 25. Rodzaje zadań realizowanych przez PCPR w Łęborku wraz z nakładami finansowymi w 2011 roku oraz dostępne środki w 2012 roku -----	45
tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu rodziny niepełnej, wielodzietności oraz sieroctwa w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	48
tabela 27. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu rodziny niepełnej, wielodzietnej oraz sieroctwa w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	48
tabela 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	50
tabela 29. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	50
tabela 30. Liczba sprawców przemocy domowej w latach 2008 - 2010 -----	54

tabela 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	55
tabela 32. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach Powiatu Łębskiego w 2011 roku -----	55
tabela 33. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminach z terenu powiatu łębskiego -----	58
tabela 34. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	58
tabela 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	60
tabela 36. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu penitencjarnego w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	60
tabela 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowej w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011-----	63
tabela 38. Ilość rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w powiecie łębskim (stan na dzień 31.10.2012 roku)-----	70
tabela 39. Umieszczenia dzieci z terenu powiatu łębskiego w rodzinnej pieczy zastępczej w 2012 roku (stan na dzień 31.10.2012 roku) -----	70
tabela 40. Wykaz świadczeń gmin w ramach rodzinnej pieczy zastępczej -----	71
tabela 41. Ilość rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w powiecie łębskim w latach 2006 – 2011 -----	72
tabela 42. Ilość rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w powiecie łębskim w 2011 roku --	72
tabela 43. Wykaz świadczeń powiatów w ramach rodzinnej pieczy zastępczej -----	73
tabela 44. Ilość wychowanków Placówki Wielofunkcyjnej Nr 2 w Łęborku od stycznia do października 2012 roku (wg stanu na koniec danego miesiąca)-----	75
tabela 45. Skierowania do placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2006 – 2012 (stan na dzień 31.10.2012 roku)-----	76
tabela 46. Liczba Wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w powiecie łębskim w latach 2006 – 2012 (stan na dzień 31.10.2012) -----	76
tabela 47. Liczba miejsc w domach pomocy społecznej w odniesieniu do ilości mieszkańców według stanu na 31.12.2011 roku -----	77
tabela 48. Czynniki SWOT diagnozy sytuacji społecznej powiatu łębskiego, wartościowanie wskaźników (nadanie wag)-----	91
tabela 49. Matryca SWOT wpływu kluczowych czynników wewnętrznych (mocnych i słabych stron) na czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) sytuacji społecznej powiatu łębskiego -----	93
tabela 50. Zestawienie określonych czynników szans i zagrożeń oraz mocnych stron i słabości rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łębskim -----	96
tabela 51. Macierz wyboru strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łębskim -----	97
tabela 52. Etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łębskim na lata 2012 – 2020-----	113

Wykaz wykresów:

wykres 1. Mapa powiatu łębskiego -----	7
wykres 2. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie łębskim ze względu na dziedzinę działalności (stan na dzień 31.12.2010 R.) -----	8
wykres 3. Liczba mieszkańców powiatu łębskiego w latach 2001-2011-----	10
wykres 4. Struktura ludności w gminach powiatu łębskiego (stan na 31.12.2011r.) -----	11
wykres 5. Stan ludności powiatu łębskiego z uwzględnieniem płci w latach 2008-2011-----	11
wykres 6. Ludność według wieku w powiecie łębskim na dzień 31.12.2010 roku-----	12
wykres 7. Struktura wieku ludności w powiecie łębskim w latach 2008-2010-----	12
wykres 8. Przyrost naturalny w powiecie łębskim w latach 2008 – 2011 -----	13

wykres 9. Obszary strategiczne w rozwoju powiatu łębskiego -----	15
wykres 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2009-2011 -----	17
wykres 11. Zagrożenie ubóstwem w Polsce w latach 2005 – 2011 -----	20
wykres 12. Struktura minimum egzystencji według rodzaju wydatków i gospodarstw w 2011 roku ----	21
wykres 13. Wysokość minimum egzystencji razem i na 1 osobę w gospodarstwie w 2011 roku -----	22
wykres 14. Liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminach z terenu powiatu łębskiego -----	24
wykres 15. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w stosunku do liczby ludności w gminach z terenu powiatu łębskiego w 2011 roku-----	25
wykres 16. Stopa bezrobocia dla powiatu łębskiego, województwa pomorskiego i kraju w latach 2001 – 2011 -----	29
wykres 17. Bezrobocie z podziałem na płeć w powiecie łębskim -----	30
wykres 18. Ilość osób bezrobotnych w powiecie łębskim w poszczególnych miesiącach w latach 2008 - 2011 -----	31
wykres 19. Ilość osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie łębskim w latach 2008 – 2011--	31
wykres 20. Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie łębskim w 2011 roku-----	32
wykres 21. Liczba osób bezrobotnych według wieku w powiecie łębskim w latach 2008 - 2011 -----	33
wykres 22. Struktura osób bezrobotnych według wieku w powiecie łębskim na przestrzeni lat 2010 – 2011 -----	33
wykres 23. Wykształcenie bezrobotnych w powiecie łębskim w latach 2008 – 2011-----	34
wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2009 – 2011 -----	35
wykres 25. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku -----	36
wykres 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w gminach z terenu powiatu łębskiego w latach 2009 – 2011 -----	41
wykres 27. Wskaźnik rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w stosunku do liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w 2011 roku-----	42
wykres 28. Ilość wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2006 – 2011-----	43
wykres 29. Liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymanych w latach 2008 – 2010 przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące w powiecie łębskim -----	52
wykres 30. Liczba zgłoszeń o stosowaniu przemocy w rodzinie otrzymanych w latach 2008 – 2010 przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące w powiecie łębskim z podziałem na źródło uzyskania informacji-----	52
wykres 31. Liczba Niebieskich Kart sporządzonych w latach 2008 – 2010 przez pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących w powiecie łębskim-----	53
wykres 32. Wskaźnik przeprowadzonych przez policję interwencji domowych w sprawie przemocy w rodzinie w powiecie łębskim w latach 2008 - 2010 -----	53
wykres 33. Ofiary przemocy domowej w latach 2008-2010 w powiecie łębskim-----	54
wykres 34. Liczba osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy w RP-----	61
wykres 35. Rodzinne formy pieczy zastępczej -----	69
wykres 36. Kluczowe słabe strony w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębskiego -----	93
wykres 37. Kluczowe mocne strony w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębskiego -----	94
wykres 38. Kluczowe szanse w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębskiego -----	94
wykres 39. Kluczowe zagrożenia w zakresie sytuacji społecznej powiatu łębskiego-----	95